

การศึกษาพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม

ปริญญานิพนธ์
ของ
ทิวาพร วินทะไชย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้
กรกฎาคม 2560

การศึกษาพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม

ปริญญานิพนธ์
ของ
ทิวาพร วินทะไชย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้

กรกฎาคม 2560

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้
กรกฎาคม 2560

ทิวาพร วินทะไชย. (2560). การศึกษาพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการ

เล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (วิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษา

วิทยานิพนธ์: รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนนตพงษ์, รองศาสตราจารย์

ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับและเปรียบเทียบพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยที่
ปฐมวัยที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การศึกษาค้นคว้านี้ เป็นเด็กนักเรียน
นักเรียน ชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี ซึ่งกำลังศึกษาในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา
การศึกษา 2558 โรงเรียนวัดพลับพลาชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
กรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน ใช้เป็นกลุ่มทดลองเพื่อจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่มเป็นเวลา
เวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 40 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ
แผนการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่มและแบบประเมินพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัย
ปฐมวัย มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับจุดประสงค์ (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และ
และมีค่าความเชื่อมั่นของผู้ประเมินโดยใช้วิธีการของ Burry-Stock. ได้ค่า RAI = .97 และมีค่าความ
ความเชื่อมั่นของคะแนนทั้งฉบับ $\alpha = .95$ ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One-Group Pretest - Posttest
Design สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ t - test แบบ Dependent Samples และขนาดส่งผลของ
ของโคเฮน (Cohen's d) ระดับพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยรายด้านทุกด้านและโดยรวม
ก่อนการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม อยู่ในระดับแสดงพฤติกรรมความสามัคคีได้เมื่อผู้อื่นแนะนำหรือขอร้อง
และหลังการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม อยู่ในระดับแสดงพฤติกรรมความสามัคคีได้เมื่อผู้อื่นแนะนำหรือ
ขอร้องถึงระดับแสดงพฤติกรรมความสามัคคีได้ด้วยตนเอง ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 8.48, 9.35, 8.12$ และ 15.04 ตามลำดับ) แสดงว่า การเล่นสื่อผสม
สื่อผสมเป็นกลุ่มส่งเสริมให้เด็กมีคะแนนพฤติกรรมความสามัคคีรายด้านทุกด้านและโดยรวม
เปลี่ยนแปลงสูงขึ้นอย่างชัดเจนและมีขนาดส่งผลต่อพฤติกรรมความสามัคคีทุกด้านและโดยรวมอยู่ใน
ในระดับมาก

A STUDY OF UNITY BEHAVIOR OF PRESCHOOL CHILDREN THROUGH MULTI
MATERIAL GROUP PLAY ACTIVITY

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Science and Learning Management
at Srinakharinwirot University
July 2017

Thiwaporn Wintachai. (2017). *A Study of Unity Behavior of Preschool Children through Multi Material Group Play Activity. Master thesis, M.Ed. (Education Science and Learning Management)*. Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.
Adviser committee: Assoc.Prof.Dr.Sirima Pinyoanuntapong,
Assoc.Prof.Dr.Boonchird Pinyoanuntapong.

The purposes of this research were to study and compare the unity behavior of preschool children through the use of multi material group play activity. The sample used in the study was 15 preschool boys and girls, with 4-5 years of age, who were studying in the first year of kindergarten in second semester of 2015 academic year at Wat Plubplachai School under the jurisdiction of Bangkok Primary Education Service Area Office. The 24 experiments with the experimental group through the use of multi material group play activity were carried out within the period of 8 weeks, 3 days a week, and 40 minutes for each day. The instruments used were the plans of multi material group play activity and the evaluation form for unity behavior of preschool children with the index of item-objective congruence (IOC) between 0.67-1.00. The rater agreement index (RAI) using the Burry-Stock Method was .97 and the reliability of whole paper was at $\alpha=.95$. The research followed the one-group pretest-posttest design and the data were statistically analyzed by using dependent samples t-test and Cohen's d effect size.

The results of study revealed that the unity behavior of preschool children in all individual areas and in general was at the level of be able to express the behavior when others provided advice or requested before the use of multi material group play activity, and was at the level of be able to express the behavior when others provided advice or requested to the level of be able to express the behavior by themselves after the use of activity. The levels were increasingly changed with statistical significance at the level of .01 ($t=8.48, 9.35, 8.12$ and 15.04 respectively). The results indicated that the multi material group play activity could obviously make the scores of unity behavior of preschool children higher both in the individual areas and in general. The effect sizes toward unity behavior in all areas and in general were at the high level.

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจากรองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์และรองศาสตราจารย์ ดร.บุญชิต ภิญโญนนตพงษ์ กรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ ข้อคิด และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดีโดยตลอดมา ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษยา ตันติผลาชีวะ ดร.พัฒนา ชัยพงศ์ ดร.ประพิมพ์พงษ์ วัฒนะรัตน์ และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยทุกท่านที่ได้กรุณา ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ทักษะและคำแนะนำต่างๆ จนทำให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.ปณณวิทย์ ใบกุหลาบ ดร.ธิดารัตน์ จันทะหิน อาจารย์จุลศักดิ์ สุขสบาย ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการตรวจคุณภาพแบบประเมินพฤติกรรม พฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัย และขอกราบขอบพระคุณ ดร.ศศิธร ธนะบุตร อาจารย์เสกสรรค์ มาตังแสง และอาจารย์นันท์พัชร จิระจรัสย์ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแผนการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็น เป็นกลุ่ม

ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการ คณะครู ผู้ปกครอง ตลอดจนนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 1 โรงเรียนวัดพลับพลาชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่ได้กรุณาอนุเคราะห์ด้านสถานที่เพื่อใช้เก็บข้อมูล ตลอดจนให้ความร่วมมือ และอำนวยความสะดวกในการวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่และทุกท่านในครอบครัว ที่สนับสนุนช่วยเหลือให้กำลังใจและ และจุฑาประกายให้ความรู้ รวมถึงเพื่อนนิสิตปริญญาโท สาขาการศึกษาปฐมวัยทุกท่านและผู้มีพระคุณ พระคุณทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวนามในการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ผลักดันให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา บิดา มารดาที่ได้อบรมเลี้ยงดู พระคุณของอาจารย์ทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ได้ประสิทธิ์ประสาท ประสาทความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

ทิวาพร วินทะไชย

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ... ..	1
ภูมิหลัง... ..	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย... ..	4
ความสำคัญของการวิจัย... ..	4
ขอบเขตของการวิจัย... ..	4
นิยามศัพท์เฉพาะ... ..	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย... ..	6
สมมติฐานในการวิจัย... .. •	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง... ..	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความสามัคคี... ..	9
ความหมายของความสามัคคี... ..	9
ความสำคัญของความสามัคคี... ..	10
องค์ประกอบที่มีผลต่อความสามัคคี... ..	11
พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามัคคี... ..	12
ขอบข่ายของความสามัคคี... ..	13
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามัคคี... ..	15
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามัคคี... ..	17
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม... ..	21
ความหมายของการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม... ..	21
ความหมายของการเล่น... ..	21
ความสำคัญของการเล่น... ..	23

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
ทฤษฎีการเล่น... ..	25
พัฒนาการทางการเล่น... ..	27
ประเภทของการเล่น... ..	29
การจัดประสบการณ์และการจัดกิจกรรมการเล่น... ..	31
ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการเล่น... ..	35
บทบาทหน้าที่ของครูในการส่งเสริมการเล่น... ..	36
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่น... ..	38
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม... ..	40
ความหมายของกลุ่มและกิจกรรมกลุ่ม... ..	40
จุดมุ่งหมายของกลุ่ม... ..	42
แนวทางการจัดกิจกรรมและการเข้ากลุ่ม... ..	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมเป็นกลุ่ม... ..	44
3 วิธีการดำเนินการวิจัย... ..	47
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง... ..	47
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย... ..	47
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย... ..	48
แบบแผนการทดลองและวิธีการดำเนินการทดลอง... ..	51
การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล... ..	54
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล... ..	58

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล... ..	58
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล... ..	58

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ... ..	63
สรุปผลการวิจัย... ..	65
อภิปรายผล... ..	65
ข้อเสนอแนะ... ..	68
ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย... ..	68
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป... ..	68
บรรณานุกรม... ..	69
ภาคผนวก... ..	77
ภาคผนวก ก... ..	78
ภาคผนวก ข... ..	86
ภาคผนวก ค... ..	89
ประวัติย่อผู้วิจัย... ..	91

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลอง.....	51
2 ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม.....	52
3 เกณฑ์แปลความหมายคะแนน.....	59
4 ผลการศึกษาระดับพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยโดยรวมและจำแนกราย ด้านก่อนและหลังการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม... ..	59
5 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยโดยรวมและรายด้าน ทั้งก่อนและหลังการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม... ..	61
6 ค่าส่งผลของพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัย โดยรวมและรายด้าน ของโคเฮน (Cohen's d)	62

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย... ..	6
2 การเปรียบเทียบพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยโดยรวม และ รายด้าน ทั้งก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม... ..	60

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่ ในยุคปัจจุบันนี้ ทำให้โลกของเราเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งความเจริญเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนไทยเป็นอย่างมาก จากวิถีชีวิตคนไทยในอดีตเป็นแบบพึ่งพาอาศัยกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่วิถีชีวิตคนไทยในยุคใหม่เป็นแบบต่างคนต่างอยู่ไม่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ต่างคนต่างมุ่งเน้นไปที่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ก่อให้เกิดการแก่งแย่งชิงดี การทะเลาะวิวาท การแตกแยก การเอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคนในสังคมไทยกำลังขาดความสามัคคีซึ่งเป็นคุณธรรมพื้นฐานที่สำคัญในการดำเนินชีวิต ดังที่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ได้ประทานปฐมโอวาทแก่พุทธศาสนิกชนที่มาเข้าเฝ้ารับเสด็จในโอกาสที่ได้รับสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ 20 ณ หน้าพระอุโบสถวัดราชบพิธ เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2560 ว่า

“เราทั้งหลายเป็นอุบาสก อุบาสิกา ขอให้รักษาจิตใจในรัตนตรัยให้คงที่ไว้ ยึดหลักธรรม ศีลสมาธิปัญญา ในทุกวัน จะมีความสุขใจ ทุกท่านที่มาประชุมที่วัดนี้ ซึ่งเป็นวัดที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงสร้างขึ้น และในสมัยพระองค์มีภาษิตหนึ่ง จึงอยากมอบให้ไปปฏิบัติภาษิตดังกล่าวมีภาษาบาลีคือ “สัพเพสัง สันนัง สามัคคี วุฑฒิ สาธิกา” หมายถึง “ความพร้อมเพรียงแห่งชนผู้อยู่รวมกันเป็นหมู่ นำความเจริญวัฒนาสถาพรให้สำเร็จได้” จึงขอให้ภาษิตนี้และหลักธรรมข้างต้นไปปฏิบัติ ซึ่งความสามัคคีจะทำให้ชาติ ศาสน์ กษัตริย์ คงอยู่ต่อไปอย่างสถาพร” ถ้าความสามัคคีเกิดขึ้นในสังคมใดแล้วสังคมนั้นก็มีความสุขเพราะการที่สังคมมีความสามัคคีมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันย่อมประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็วเกิดประโยชน์ทั้งตนเองและส่วนรวมซึ่งจะส่งผลต่อคนส่วนใหญ่ของสังคมความสามัคคีเมื่อมีขึ้นในหมู่คณะใดกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งก็จะทำให้กลุ่มนั้นมีแต่ความสุขไม่ว่าจะอยู่ในที่ใดก็ตามถ้าทุกคนมีความรักใคร่ปรองดองช่วยเหลือกันทำงานและงานประสบความสำเร็จจะส่งผลให้ทุกคนอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข (ไทยรัฐฉบับวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2560)

การส่งเสริมความสามัคคีซึ่งเป็นคุณธรรมจริยธรรมที่เกิดขึ้นในสังคมจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่เราควรปลูกฝังตั้งแต่ปฐมวัยเพื่อให้เด็กเติบโตเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าของสังคม Sirima Pinyoanyntapong. (2013 : 321-327) กล่าวว่า การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมเช่นกันควรบ่มเพาะปลูกฝังตั้งแต่เด็กวัยนี้ สามารถพัฒนาระดับคุณธรรมจริยธรรม รู้คิดและเลียนแบบสิ่งที่ควรประพฤติปฏิบัติในทางที่ดี เรียนรู้ที่จะปฏิบัติตามมารยาททางสังคมในการอยู่ร่วมกันกับคนอื่นได้ เน้นพฤติกรรมสร้างความเป็นมิตร รู้จักการช่วยเหลือกัน การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานร่วมกันได้ ทั้งหมดล้วนเป็นพฤติกรรมที่สามารถสร้างภูมิคุ้มกัน

ให้เด็กเมื่อเด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่และเป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพของสังคมได้ สอดคล้องกับ Lawrence Kohlberg (1976: 19) เด็กปฐมวัยที่อยู่ในช่วงอายุ 2-7 ปี จะอยู่ในขั้นหลบหลีกการถูกลงโทษ แต่เด็กวัยนี้เริ่มมีระดับจริยธรรม ถ้าพ่อแม่และครูสั่งสอนว่าสิ่งใดถูกต้องควรทำ สิ่งใดไม่ถูกต้องไม่ควรทำเด็กจะเลียนแบบในสิ่งที่ดี ดังนั้นในการอบรมปลูกฝังจริยธรรมให้แก่เด็กพ่อแม่ควรเป็นตัวอย่างที่สำคัญเพราะเด็กจะได้เลียนแบบได้ถูกต้องและเหมาะสม รวมถึงทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูราที่มีความสำคัญกับการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งทฤษฎีนี้เน้นบุคคลเกิดการเรียนรู้โดยการให้ตัวอย่าง โดยผู้เรียนจะทำการลอกเลียนแบบจากตัวอย่าง การเรียนรู้ดังกล่าวเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยอาศัยการสังเกตพฤติกรรมของตัวอย่าง การสังเกตการณ์ตอบสนองและปฏิกิริยาต่างๆ สภาพแวดล้อม ผลการกระทำ คำบอกเล่า และความน่าเชื่อถือของตัวอย่าง เด็กปฐมวัยจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้จากการเลียนแบบตามสภาพแวดล้อมนั้นได้

สำหรับการจัดกิจกรรมการที่สามารถเสริมสร้างคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กปฐมวัย ต้องอาศัยวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีความน่าสนใจ ผสมด้วยความสนุกสนานและได้รับความรู้ตามขั้นตอนเหมาะสมกับวัยจะสามารถช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีที่ต้องการให้เกิดกับเด็กได้ การเล่นสื่อดีของเด็กปฐมวัยนั้น เป็นการนำของเล่นที่หลากหลายในมุมประสบการณ์มาเล่นร่วมกัน เด็กจะใช้ประสาทรับรู้สัมผัส และการเรียนรู้สิ่งต่างๆรอบตัว ช่วยให้เด็กได้รู้จักใช้การสังเกต ใช้ความคิด และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ เด็กก็จะได้เรียนรู้เรื่องกฎเกณฑ์ กติกาของกลุ่มหรือของเพื่อน รู้จักการยอมรับผู้อื่น และมีความรับผิดชอบในขณะเดียวกันเด็กก็จะได้รับความสนุกสนานและมีความสุข สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2550: 65 - 66) ได้อธิบายว่า การเล่นของเด็กเพื่อให้เข้าใจมากยิ่งขึ้นซึ่งได้อธิบายการเล่นของเด็กว่าเป็นพัฒนาการตามขั้นตอน เด็กจะเข้าใจโลกที่เขาอยู่โดยการพบสิ่งใหม่ๆที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้นและได้แบ่งขั้นตอนของการพัฒนาการเล่นของเด็กออกเป็นสามขั้น ขั้นที่หนึ่งการเล่นเกี่ยวกับตัวเองการเล่นชนิดนี้เริ่มตั้งแต่แรกเกิดโดยศูนย์กลางการเล่นอยู่ที่ตัวเด็กเองในระยะแรกเราอาจจะไม่ได้คิดว่าสิ่งที่เด็กทำนั้นเป็นการเล่น เพราะการเล่นของเด็กในระยะนี้เริ่มโดยการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆของร่างกายซ้ำรวมทั้งส่งเสียงซ้ำๆ อยู่ตลอดเวลาต่อมาเมื่อทารกจะมุ่งความสนใจในการเล่นออกไปที่คนอื่นหรือของสิ่งอื่นเช่นการเล่นเสียงระดับต่างๆเพื่อดูการสนองตอบของแม่หรือสำรวจร่างกายหน้าตาของแม่ด้วยมือเป็นต้นการเล่นเกี่ยวกับตนเองนี้เป็นการเริ่มต้นที่จะเรียนรู้ลักษณะต่างๆของโลกที่เขาอยู่ ขั้นที่สอง การเล่นในโลกเล็กๆของเด็กคือเด็กจะเล่นกับของเล่นและวัตถุต่างๆรอบตัวเด็กซึ่งการเล่นในโลกเล็กๆของเด็กนี้จะเป็นการช่วยให้เด็กได้ปรับตัวให้เข้ากับสังคมสิ่งแวดล้อมที่มีกฎเกณฑ์บางอย่างที่เด็กต้องเรียนรู้เช่น สิ่งของนั้นอาจแตกสลายสูญหายไปได้หรือเป็นของของคนอื่นอีกทั้งอาจถูกควบคุมจากผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าเช่นเด็กโตหรือผู้ใหญ่ถ้าเด็กยังไม่สามารถเรียนรู้โลกเล็กๆของเขาได้แล้วก็จะทำให้เด็กกลับไปสู่การเล่นในช่วงแรกคือการเล่นเกี่ยวกับตนเองและขั้นที่สาม ที่กล่าวถึงการเล่นในสังคมเป็นช่วงอายุที่เข้าสู่วัยเรียนเด็กเริ่มเข้าสู่สังคมที่กว้างขึ้นรู้จักแบ่งปันของเล่นกับผู้อื่นขั้นตอนนี้เป็นขั้นสุดท้ายของพัฒนาการการเล่นแต่ความสำเร็จของพัฒนาการขั้นนี้เป็นผลเนื่องมาจากความสำเร็จ

ในพัฒนาการสองขั้นแรก ในขั้นนี้เด็กจะเรียนรู้ว่าเมื่อใดเขาจะเล่นคนเดียวและเมื่อใดเขาจะเล่นเป็นกลุ่ม สอดคล้องกับ เยาวพา เดชะคุปต์ (2546: 11) กล่าวว่า การเล่นเป็นกิจกรรมหรือประสบการณ์ทุกชนิดที่เกิดขึ้นด้วยความสมัครใจและสนุกสนาน อีกทั้งเป็นกระบวนการพัฒนาทั้ง 4 ด้านของเด็กและบุคลิกภาพของเด็กทั้งในวันนี้และในอนาคตข้างหน้า

สำหรับการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อนั้น เป็นการเล่นตามมุมประสบการณ์ที่เด็กนำของเล่นหลากหลายมาเล่นร่วมกัน อุปกรณ์ที่ใช้ในการเล่นมีหลายชนิดสำหรับเด็กเลือกเล่นตามความสนใจ เช่น ไม้บล็อก ตุ๊กตา เลโก้ ตัวสัตว์พลาสติก เด็กมีโอกาสนในการเล่นของเล่นอย่างอิสระ มีการวางแผนก่อนที่จะไปหยิบของมาเล่น ปรึกษากับเพื่อนในกลุ่ม มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับเพื่อน ได้คิดได้วางแผน ได้ลงมือปฏิบัติ ทำให้เด็กสนุกสนานและมีความสุข ศันสนีย์ ฉัตรคุป (2546: 32) กล่าวว่า เด็กทุกคนควรมีโอกาสเล่นเป็นอย่งยิ่ง เล่นมากยิ่งขึ้นจนล้นและมีความคิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการกว้างไกล มีพัฒนาการกล้ามเนื้อต่างๆ ได้คลายเครียดและได้รู้จักปรับตัวเข้ากับผู้อื่น เพราะบางครั้งเด็กก็เล่นเป็นกลุ่ม เด็กที่มีโอกาสได้เล่นมาก จึงเป็นเด็กที่ฉลาดแจ่มใส สุขภาพร่างกายแข็งแรง สอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547: 198) กล่าวว่า การเล่นจะช่วยให้เด็กรู้จักการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและช่วยให้เด็กรู้จักตนเอง รู้จักการช่วยเหลือ รู้จักการให้และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การเล่นเป็นสื่อในการสร้างมิตรภาพระหว่างเด็ก ลดความเป็นศัตรูระหว่างกันและกัน สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2550: 91) ได้ให้ความหมายของพัฒนาการทางสังคมว่า พัฒนาการทางด้านสังคม หมายถึงความสามารถของเด็กในการช่วยเหลือตนเองและสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนปรับตัวในการเล่น หรืออยู่กับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทำหน้าที่ตามเวลาที่มีความรับผิดชอบรู้จักกาลเทศะ ซึ่งการจัดกิจกรรมหรือการจัดประสบการณ์ทางสังคมให้กับเด็กจะต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้เข้าร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึง เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นและทำงานเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ ให้เด็กได้พูดคุย ปรึกษาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้พฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น และเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้สามารถอยู่ และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2546: 6) กล่าวว่ากิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การนำเอาประสบการณ์มาวางแผนแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่สมาชิกต้องการและการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยส่วนรวม ผู้นำจะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็ต่อเมื่อเขาได้เรียนรู้วิธีการที่จะช่วยอำนวยความสะดวกให้เกิดปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์ระหว่างสมาชิกแต่ละคน โดยวิธีการดังกล่าวนี้จะทำให้เกิดพัฒนาการในตัวบุคคลทุกคนและกลุ่มก็จะดำเนินไปด้วยความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ ชไมมน ศรีสุรักษ์ (2540: 27) กล่าวว่า การที่สมาชิกในกลุ่มมีการปฏิสัมพันธ์กันโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมมือกันวางแผนและทำงานตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ในรูปแบบการยอมรับและเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การเป็นผู้นำผู้ตาม การฟังพาอาศัยกัน จนผลงานบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

จากแนวคิดและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การจัดกิจกรรมการเล่นสื่อนเป็นกลุ่มจะทำให้เด็กเกิดความรู้ ความเข้าใจ พัฒนาทักษะกระบวนการต่างๆ รวมไปถึงการเรียนรู้และมีพฤติกรรมความสามัคคีเพิ่มขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้สอนเด็กจึงสนใจที่จะศึกษาว่าการ

จัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่มให้กับเด็กจะส่งผลต่อพฤติกรรมความสามัคคีของเด็ก เพื่อเป็นแนวทางในการนำนวัตกรรมกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม ไปปรับใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้านพฤติกรรมความสามัคคีในบริบทต่างๆ รวมถึงการจัดกิจกรรมให้กับเด็กที่หลากหลายวิธีอีกด้วย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโดยกำหนดจุดมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยในครั้งนี้ สามารถเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนเด็กและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ได้มีการประยุกต์กิจกรรมการเล่นสื่อผสมไปใช้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยตามบริบทของตน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 3 ห้องเรียน รวม 90 คน ของโรงเรียนวัดพลับพลาชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนวัดพลับพลาชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาโดยวิธีจับสลากจาก 3 ห้องเรียน ได้มา 1 ห้องเรียนจำนวน 31 คน นำไปทดสอบแล้วนำคะแนนที่ได้น้อยที่สุดจำนวน 15 คนมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเล่นสื่อบุคคลเป็นกลุ่ม
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัย

นิยามคำศัพท์เฉพาะ

1. **เด็กปฐมวัย** หมายถึง เด็กนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนวัดพลับพลาชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

2. **พฤติกรรมความสามัคคี** หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกถึงการรวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความแรงร่วมใจช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีของเด็กปฐมวัยที่เข้าร่วมกิจกรรมการเล่นสื่อบุคคลเป็นกลุ่ม อันเป็นส่วนหนึ่งของลักษณะทางสังคมและการอยู่ร่วมกันของเด็ก ซึ่งสามารถวัดได้โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมความสามัคคี และผู้วิจัยได้แบ่งพฤติกรรมความสามัคคีออกเป็น 3 พฤติกรรมดังนี้

2.1 การช่วยเหลือ หมายถึง การที่เด็กแสดงพฤติกรรมโดยการกระทำ หรือพูด เพื่อต้องการที่จะแก้ปัญหาหรือช่วยให้เพื่อนประสบผลสำเร็จในกิจกรรมที่ทำอยู่

2.2 การยอมรับผู้อื่น หมายถึง การที่เด็กทำกิจกรรมร่วมกันแล้วแสดงออกโดยการกระทำ หรือพูดที่แสดงการยอมรับเพื่อน เช่น รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่ม ยอมรับและทำตามข้อตกลงของกลุ่ม

2.3 ความรับผิดชอบ หมายถึง การที่เด็กทำกิจกรรมร่วมกันแล้วแสดงออกโดยการกระทำ หรือพูด เพื่อให้กิจกรรมที่ได้รับมอบหมายสำเร็จ เช่น ตั้งใจทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ การเก็บวัสดุอุปกรณ์เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้ว

3. **การจัดกิจกรรมการเล่นสื่อบุคคลเป็นกลุ่ม** หมายถึง การนำของเล่นในมุมประสบการณ์ต่างๆ ในชั้นเรียนมาเล่นผสมผสานเป็นกลุ่ม โดยกิจกรรมจะจัดในช่วงกิจกรรมเสรี แบ่งกิจกรรมออกเป็น 3 วัน ในแต่ละวันประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ตามลำดับขั้นตอนดังนี้ คือ ขั้นนำ ขั้นดำเนินกิจกรรม และขั้นสรุป ดังนี้

3.1 ขั้นนำ เด็กและครูนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการสนทนา การเล่านิทาน การใช้ปริศนาคำทาย การร้องเพลงหรือสื่อบุคคลอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจกระตือรือร้นและพร้อมเข้าสู่กิจกรรม

3.2 ขั้นดำเนินกิจกรรม

3.2.1 เด็กแบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน (โดยเด็กเปลี่ยนกลุ่มไม่ซ้ำกันตามวันที่กำหนด)

3.2.2 เด็กๆวางแผนและตกลงร่วมกันในกลุ่มเลือกของเล่นจากมุมประสบการณ์ที่เด็กแต่ละกลุ่มสนใจ

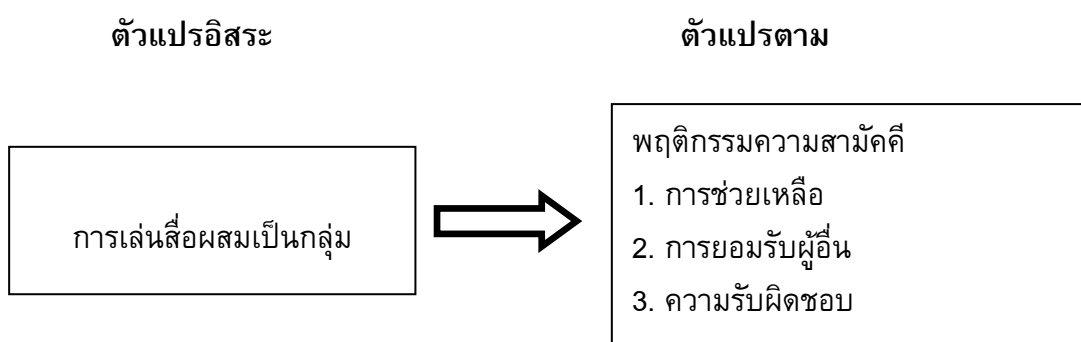
3.2.3 สมาชิกในกลุ่มทุกคนนำตะกร้ามาช่วยกันเลือกของเล่นจากมุมประสบการณ์ไปเล่น

3.2.4 เด็กๆ ร่วมกันเล่นอย่างอิสระและร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นขณะเล่น และสรุปแนวคิดร่วมกัน ในขณะที่เด็กกำลังเล่นครูสังเกตพฤติกรรมความสามัคคีและครูให้กำลังใจชมเชยเมื่อเด็กทำได้ดี

3.3 ขั้นสรุป เด็กออกมานำเสนอผลงาน โดยครูกระตุ้นด้วยการใช้คำถามเช่น ระหว่างทำผลงานเกิดปัญหาอะไรขึ้นบ้าง และช่วยกันแก้ปัญหาอย่างไร งานที่เด็ก ๆ ทำสำเร็จได้ เพราะอะไรการทำงานร่วมกันมีผลดีหรือไม่ หลังจากนั้นเด็กแต่ละกลุ่มเก็บของเล่นใส่ในตะกร้าและนำมาเก็บที่มุมประสบการณ์ให้เรียบร้อย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้านี้ ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยเพื่อสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมให้เด็กได้พัฒนาพฤติกรรมความสามัคคีโดยใช้การเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่มในการกระตุ้นให้เด็กเกิดการช่วยเหลือ การยอมรับผู้อื่น และความรับผิดชอบ สอดคล้องกับ สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2550: 63-64) กล่าวว่า สังคมของเด็กอายุระหว่าง 3-6 ปี เด็กจะพยายามสร้างเอกลักษณ์ของตนเองสามารถแสดงความรู้สึกและพฤติกรรมที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้เด็กสามารถพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมส่งผลทำให้ความคิดและจินตนาการ และการพัฒนาทักษะทางสังคมเพิ่มขึ้นไปด้วย เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่ต้องสร้างพื้นฐานพฤติกรรมทางสังคมและปลูกฝังคุณธรรม การช่วยเหลือ การยอมรับผู้อื่น และความรับผิดชอบ เพราะเด็กจะต้องค่อยๆ รับรู้เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม เด็กเรียนรู้รับรู้ได้จากการสังเกต การสัมผัส การปฏิบัติ และการเล่นอย่างอิสระ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า เรื่อง การศึกษาพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม ตามที่แสดงในภาพประกอบดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่มมีพฤติกรรมความสามัคคีสูงขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามัคคี
 - 1.1 ความหมายของความสามัคคี
 - 1.2 ความสำคัญของความสามัคคี
 - 1.3 องค์ประกอบที่มีผลต่อความสามัคคี
 - 1.4 พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามัคคี
 - 1.5 ขอบข่ายของความสามัคคี
 - 1.6 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามัคคี
 - 1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามัคคี
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเล่นสื่อบุคคลเป็นกลุ่ม
 - 2.1 ความหมายของการเล่นสื่อบุคคลเป็นกลุ่ม
 - 2.2 ความหมายของการเล่น
 - 2.3 ความสำคัญของการเล่น
 - 2.4 ทฤษฎีการเล่น
 - 2.5 พัฒนาการทางการเล่น
 - 2.6 ประเภทของการเล่น
 - 2.7 การจัดประสบการณ์และการจัดกิจกรรมการเล่น
 - 2.8 ประโยชน์ของการเล่น
 - 2.9 บทบาทหน้าที่ของครูในการส่งเสริมการเล่น
 - 2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่น
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม
 - 3.1 ความหมายของกลุ่มและกิจกรรมกลุ่ม
 - 3.2 จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม
 - 3.3 แนวทางการจัดกิจกรรมและการเข้ากลุ่ม
 - 3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมเป็นกลุ่ม

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามัคคี

1.1 ความหมายของความสามัคคี

ความสามัคคีเป็นคุณธรรมที่สำคัญในการดำรงชีวิตของคนเราในปัจจุบันเป็นอย่างมาก ความสามัคคีเป็นบ่อเกิดแห่งความสุข ความเจริญ เป็นเหตุแห่งความสำเร็จในกิจการงานต่างๆ อันเกินกำลังที่คนคนเดียวจะทำได้ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของความสามัคคีไว้มากหลาย แตกต่างกันดังนี้

นินดา สุวิชาวรพันธุ์ (2541: 37) ได้ให้ความหมายของความสามัคคีว่า ความสามัคคีหมายถึงการรวมกลุ่มกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม และกำลังที่รวมกันนั้นเป็นกำลังกาย กำลังความคิดเห็น กำลังความรู้ โดยใช้กำลังความสามารถเหล่านี้ร่วมกันปฏิบัติงานด้วยความกลมเกลียว ไม่ทะเลาะวิวาท เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ตามความหมายดังกล่าวความสามัคคีเป็นการมารวมกันเพื่อสร้างประโยชน์สุข ไม่ใช่รวมกันเพื่อทำลายหรือสร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2542: 1178) ได้ให้ความหมายของความสามัคคีว่า สามัคคี หมายถึง น.(คำนาม) ความพร้อมเพรียงกัน ความปรองดองกัน

พิมพ์ประภา พันธุ์พิพัฒน์ (2546: 18) ได้ให้ความหมายของความสามัคคีว่า ความสามัคคีหมายถึง ความพร้อมเพรียง ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว การรวมกำลังกายความคิดความสามารถ ที่จะกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จลุล่วง

มฤดี จีระสันติกุล (2549: 23) ได้ให้ความหมายของความสามัคคีว่า หมายถึง การรวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม และกำลังที่รวมกันนั้นเป็นได้ทั้งกำลังกาย กำลังความคิดเห็น กำลังความรู้ โดยใช้กำลังความสามารถเหล่านี้ ร่วมกันปฏิบัติงานด้วยความกลมเกลียว ไม่ทะเลาะวิวาท เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

กระทรวงศึกษาธิการ (2550: 34) ได้ให้ความหมายของความสามัคคีไว้ในคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ว่า ความสามัคคี หมายถึง ผู้ที่เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้บทบาทของตนทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วง สามารถแก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้ เป็นผู้มีเหตุมีผล ยอมรับความแตกต่าง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิดความเชื่อ พร้อมทั้งจะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติและสมานฉันท์

วนิดา สายสินธ์ (2551: 22) ได้ให้ความหมายของความสามัคคีไว้ว่า ความสามัคคีหมายถึง การรวมกำลังเป็นอันหนึ่งเดียวกัน เพื่อทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดให้สำเร็จ ตามความต้องการของกลุ่มหรือสังคมหรือกำลังส่วนรวมนั้น เป็นกำลังกาย กำลังความคิด กำลังความรู้ กำลังความสามารถ ร่วมกันทำด้วยความกลมเกลียว โดยไม่มีการทะเลาะ คัดทำลายหรือแก่งแย่งชิงดีกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ความสามัคคี หมายถึง การที่สมาชิกในกลุ่มรวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงตามที่ได้วางแผนไว้ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักรับผิดชอบในหน้าที่ของตน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันและพร้อมที่จะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

1.2 ความสำคัญของความสามัคคี

ความสามัคคีเมื่อมีขึ้นในหมู่คนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งก็ทำให้คนกลุ่มนั้นมีความสุขไม่ว่าจะอยู่ที่บ้าน ห้องเรียน สถานที่ทำงาน ถ้าทุกคนมีความรักใคร่ปรองดอง ช่วยกันทำงาน และงานประสบความสำเร็จ จะส่งผลให้ทุกคนอยู่กันอย่างมีความสุข

เดโช สนวนานนท์ (2534: 34) ได้กล่าวไว้ว่า ความสามัคคีเป็นของดี เมื่อมีขึ้นในกลุ่มใดก็ทำให้คนกลุ่มนั้นมีความสุข ความเจริญ ในอดีตที่ผ่านมาเราได้ผลว่า ด้วยเหตุที่บรรพบุรุษมีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน จึงทำให้ประเทศชาติดำรงเอกราชมาได้ตราบนานเท่านานนี้ ดังตัวอย่างวีรกรรมของชาวบ้านบางระจันในสมัยกรุงศรีอยุธยา

ท่านพุทธทาสภิกขุ (2535: 16) ได้กล่าวไว้ว่า ผลของความสามัคคีจะทำให้สิ่งที่หนักให้กลายเป็นของเบา จะทำให้สิ่งที่ยากให้กลายเป็นของง่าย จะกระทำสิ่งที่ช้า ทำได้ช้า ให้กลายเป็นของเร็วหรือทำได้เร็ว

ประยูรธ สุวรรณโกตา (2536: 23) ได้กล่าวไว้ว่า ความสามัคคีเป็นบ่อเกิดแห่งความเจริญ ความสุข และชัยชนะ การอยู่ร่วมกันหรือก่อนที่จะเริ่มกิจการงานสำคัญๆ หัวหน้าคณะหรือผู้รับผิดชอบจะปลูกฝังความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่คณะผู้ร่วมงานให้ได้เสียก่อน เมื่อมีความสามัคคีกันดีแล้วก็จะผนึกกำลังกัน ความร่วมมือร่วมใจก็จะตามมา ถึงแม้ว่างานจะยิ่งใหญ่และยุ่งยากสักเพียงไหน ก็จะสามารถบรรลุความสำเร็จนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าได้ จึงกล่าวได้ว่า “ความสามัคคี สร้างสรรค์ความเจริญ ความสามัคคี เป็นบ่อเกิดแห่งความสุข”

กองอนุศาสนาจารย์ ยุทธศึกษาทหารเรือ (2545: ออนไลน์) ได้ให้ความสำคัญของความสามัคคีว่า ทำให้เกิดพลัง พังปัญหา และพาเจริญสุข ดังนี้

1. เกิดพลัง เช่น สิ่งของที่หนัก ถ้ายกคนเดียวย่อมลำบาก แต่ถ้าช่วยกันยกหลายๆคน ก็ยกขึ้นได้ง่ายเหมือนของเบา ตรงกับความสามัคคี คือพลัง

2. พังปัญหา เช่น ภารกิจหน้าที่การงานที่ยาก หรือมีปัญหาอุปสรรค ถ้าช่วยกันทำช่วยกันแก้ไข ช่วยกันคิด ย่อมทำให้แก้ปัญหาได้ คือทำให้ภารกิจ หน้าที่การงานที่ยากกลับกลายเป็นง่าย

3. พาเจริญสุข เช่น หน่วยงานหรือสถานที่ไม่มีความเจริญ ถ้าสมาชิกของหน่วยงานหรือสถานที่นั้นไม่หนึ่งใจเดียว ให้ความร่วมมือร่วมใจ ย่อมทำให้ที่นั้นมีแต่ความสุข ความเจริญ สมดังคำพระที่ว่า “สุชา สังฆัสสะ สามัคคี ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะ ย่อมทำให้เกิดสุข”

รัชชัช เพ็ญสุริยะ (2554: 22) ได้กล่าวไว้ว่า การที่เราจะกระทำให้สำเร็จได้นั้นมีความหนักกำลังเป็นหนึ่งเดียวทั้งร่างกาย แรงใจ แรงความคิด มีจุดมุ่งหมายในการทำในการทำสิ่งนั้นๆให้สำเร็จร่วมกัน แม้ว่าจะงานนั้นจะยากหรือง่ายเพียงใดก็ตามก็ช่วยกันปฏิบัติงานด้วยความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน งานที่ยากก็จะเป็นงานที่ง่าย และงานที่ง่ายก็จะเป็นงานที่ยาก จะส่งผลให้การทำงานต่างๆ ประสบผลสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ความสามัคคีถ้าเกิดขึ้นกับสังคมใดแล้วก็จะทำให้สังคมนั้นมีแต่ความสงบสุข

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ความสามัคคีนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ถ้าความสามัคคีเกิดขึ้นในสังคมใดแล้วก็จะทำให้สังคมนั้นอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขเพราะเมื่อมีความสามัคคีกันดีแล้วเราก็จะผนึกกำลังกัน ความร่วมมือร่วมใจก็จะตามมา ถึงแม้ว่างานจะยิ่งใหญ่และยุ่งยากสักเพียงไหน ก็จะสามารถบรรลุความสำเร็จไปได้

1.3 องค์ประกอบที่มีผลต่อความสามัคคี

ความสามัคคีจะเกิดขึ้นได้จะต้องมีลักษณะหรือองค์ประกอบที่มีผลต่อความสามัคคี ซึ่งมีผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบของความสามัคคีไว้ดังนี้

อาภา ถนัดช่วง (2531: 50) กล่าวว่า ความสามัคคีในกลุ่มจะเกิดขึ้นได้ต้องมีองค์ประกอบดังนี้

1. สมาชิกแต่ละคนต้องได้รับการยกย่อง และมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม
2. บรรยาการการทำงานควรเป็นประชาธิปไตยคือ สามารถคิดและปฏิบัติงานร่วมกันโดยปราศจากความเกรงกลัวและอคติส่วนตัว
3. สมาชิกแต่ละคนจะต้องศรัทธาในงานและบุคคลที่ทำงานร่วมกัน
4. สมาชิกแต่ละคนจะต้องมีความรู้สึกมั่นใจว่าตนจะได้รับการพิทักษ์จากกลุ่มหรือหัวหน้า
5. สมาชิกต้องได้รับความเป็นธรรมในการทำงานและการตอบแทนในผลงาน
6. จะต้องมีการขจัดอุปสรรคและความขัดแย้งด้วยสติปัญญาและควรจัดความอิচ্ฉาธิษยา และตัวป้อนทำลายความสามัคคีหรือความก้าวหน้าของกลุ่มด้วยวิธีต่างๆ

ท่านพุทธทาสภิกขุ (2535: 15-16) กล่าวว่า ในบรรยายปาฐกถาในเรื่องกิจกรรมกรรมของหมู่คณะจำเป็นต้องมีความสามัคคี ทำให้สังคมรวมกันอยู่ได้ไม่แตกแยกกระจัดกระจาย ทำให้มีเอกภาพและมีความมั่นคงโดยใช้ปัจจัยดังต่อไปนี้

1. ทาน คือ การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เจือจาน แจกจ่าย ช่วยเหลือด้วยสิ่งของ ทรัพย์สินเงินทอง ตลอดจนวิชาความรู้
2. ปิยวาจา คือ พูดจาไพเราะ แสดงความเป็นมิตร พูดด้วยความหวังดีมีน้ำใจ บอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์

3. สมานัตตา คือ การวางตนเสมอกัน ไม่ยกตนข่มท่าน และไม่ลดตนจนเกินความจำเป็น เอาตัวเสมอสมาน ร่วมหมู่ ร่วมจุดมุ่งหมาย ร่วมแก้ปัญหา ร่วมสุขร่วมทุกข์ ปฏิบัติต่อกันโดยเสมอภาค เสมอต้นเสมอปลาย ด้วยความเมตตากรุณา มุทิตา และอุเบกขาให้เหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์

4. อตถจริยา คือ ประพฤติสิ่งที่ประโยชน์ต่อกันและกัน สละเรี่ยวแรงกำลังกายช่วยเหลือกันและบำเพ็ญประโยชน์

ปิยะพร ทองสิงห์ (2552: 27) กล่าวว่า ความสามัคคีในกลุ่มจะเกิดขึ้นได้ภายในกลุ่มต้องมีบรรยากาศการทำงานที่เป็นประชาธิปไตย สมาชิกมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ได้รับความยกย่องและความเป็นธรรมจากกลุ่ม มีความศรัทธาในงานและบุคคลในกลุ่ม นอกจากนี้ความสามัคคีจะเกิดขึ้นได้นั้นต้องเกิดจากตัวสมาชิกเองกล่าวคือสมาชิกต้องฝึกฝนตนให้เป็นคนมีหลักธรรม ไม่เป็นบุคคลที่เอาเปรียบ เห็นแก่ตัว ควรมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ พุดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะ วางตนเสมอผู้อื่น มีอารมณ์เย็น ประพฤติสิ่งที่ประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบที่มีผลทำให้เกิดความสามัคคีนั้น สมาชิกในกลุ่มจะต้องรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ได้รับการยกย่องจากสมาชิกภายในกลุ่ม นอกจากนี้สมาชิกจะต้องมีคุณธรรมจริยธรรมมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักการให้ พุดจาไพเราะ แสดงความเป็นมิตร พุดด้วยความหวังดีมีน้ำใจ และปฏิบัติต่อเพื่อนในกลุ่มอย่างเสมอภาค เสมอต้นเสมอปลายและคิดถึงส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว

1.4 พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามัคคี

ความสามัคคีเป็นคุณธรรมที่สำคัญในการดำรงชีวิตของคนเราในปัจจุบันเป็นอย่างมาก ความสามัคคีเป็นบ่อเกิดแห่งความสุข ความเจริญ เป็นเหตุแห่งความสำเร็จในกิจการงานต่างๆ อันเกินกำลังที่คนคนเดียวจะทำได้ ซึ่งมีผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามัคคี ไว้ดังนี้

ปาริชาติ แสงสุรินทร์ (2549: 24-25) ซึ่งได้สรุปพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามัคคีไว้ดังนี้

1. มีความรักใคร่ กลมเกลียว เห็นอกเห็นใจ ประองดองกัน
2. ไม่ยุยงให้เกิดการแตกแยก ไม่ทะเลาะแก่งแย่งชิงดี
3. มีส่วนร่วมในการทำงาน
4. มีความรับผิดชอบในงานที่ทำ และเสียสละ
5. ยอมรับและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น
6. ความสำเร็จของงาน ถือว่าเป็นความสำเร็จร่วมกัน

ดุจดือน พันธุมนาวัน (2551: 13) ซึ่งได้สรุปพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามัคคีว่า บางพฤติกรรมที่สามารถพัฒนาได้ในเด็กปฐมวัย ได้แก่ พฤติกรรมร่วมกันทำงานหรือพฤติกรรม

ร่วมมือ พฤติกรรมการแบ่งปัน พฤติกรรมการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม พฤติกรรมการช่วยเหลือ พฤติกรรมการรับผิดชอบ พฤติกรรม การยอมรับผู้อื่น ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เป็นพฤติกรรมที่นำไปสู่ความสามัคคี

วนิดา สายสินธ์ (2551: 23) ซึ่งได้สรุปพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามัคคีไว้ว่า การที่บุคคลในกลุ่มแสดงออกซึ่งการรวมกำลัง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกมีลักษณะที่แสดงถึงความร่วมมือกันทำงานมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ระหว่างบุคคลในกลุ่ม รับผิดชอบต่อหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายจากส่วนรวมและรู้จักสานประโยชน์ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

กรรณิกา เมืองแก้ว (2553: 28) ซึ่งได้สรุปพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามัคคีไว้ว่า พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามัคคี ได้แก่ การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความเกรงใจซึ่งกันและกัน มีน้ำใจช่วยเหลือกิจกรรมในกลุ่มไม่ผลักรถให้ผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว ร่วมรับผิดชอบและปรับปรุงงานของกลุ่มใช้สติปัญญาแลเหตุผลในการตัดสินใจแก้ปัญหาาร่วมกัน ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ

ธวัชชัย เพ็ญสุริยะ (2554: 23) ซึ่งได้สรุปพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามัคคีไว้ว่า พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามัคคีนั้น ได้แก่ การทำกิจกรรมหรือการแสดงออกของบุคคลที่เห็นประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆของกลุ่มด้วยความเต็มใจ มีความรักใคร่กลมเกลียว เห็นอกเห็นใจ รู้จักการเอาใจเข้ามาใส่ใจเรา ไม่ทะเลาะวิวาท แย่งชิงดีกัน ไม่มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก ประสานสามัคคีในหมู่คณะ ร่วมแสดงความคิดเห็นและเคารพในการตัดสินใจของคนส่วนใหญ่ สามารถปรับตัวให้เข้ากับคนอื่นได้ร่วมมือกันทำงานเพื่อความสำเร็จของหมู่คณะ รู้จักแบ่งงานแบ่งหน้าที่ให้สมาชิกทำตามความสามารถโดยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เมื่อมีความผิดพลาดบกพร่องเกิดขึ้นสมาชิกร่วมรับผิดชอบโดยไม่โยนความผิดให้กันและกัน

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามัคคี ได้แก่ การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความเกรงใจซึ่งกันและกัน มีน้ำใจช่วยเหลือกิจกรรมในกลุ่มไม่ผลักรถให้ผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว ร่วมรับผิดชอบและปรับปรุงงานของกลุ่มใช้สติปัญญาแลเหตุผลในการตัดสินใจแก้ปัญหาาร่วมกัน สามารถปรับตัวให้เข้ากับคนอื่นได้ร่วมมือกันทำงานเพื่อความสำเร็จของหมู่คณะ

1.5 ขอบข่ายของความสามัคคี

ความสามัคคีเป็นคุณธรรมที่สำคัญในการดำรงชีวิตของคนเราในปัจจุบันเป็นอย่างมาก ความสามัคคีเป็นบ่อเกิดแห่งความสุข ความเจริญ เป็นเหตุแห่งความสำเร็จในกิจการงานต่างๆ อันเกินกำลังที่คนคนเดียวจะทำได้ ซึ่งมีผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับขอบข่ายของความสามัคคี ไว้ดังนี้

คณะกรรมการจัดทำคู่มือการปลูกฝังค่านิยม (2536: 134-151) แบ่งความสามัคคีได้ดังนี้

1. ความสามัคคีในสถานศึกษา หมายถึง ความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของนิสิตนักศึกษา ในการประพฤติปฏิบัติหน้าที่และกิจกรรมเพื่อรักษาระเบียบวินัยขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม ชื่อเสียง เกียรติยศ และความเจริญรุ่งเรืองของสถานศึกษา ตลอดจนการมีความสัมพันธ์เพื่อนนิสิตนักศึกษาและคณาจารย์ร่วมสถานศึกษาเดียวกัน

2. ความสามัคคีระหว่างสถานศึกษา หมายถึง ความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของนิสิตนักศึกษา ในการสร้างสัมพันธ์อันดีกับนิสิตนักศึกษาและคณาจารย์ของสถานศึกษาอื่น เพื่อประโยชน์ในการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในระหว่างสถานศึกษาและการร่วมแรงร่วมใจกันกระทำสิ่งอันเป็นประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม

3. ความสามัคคีในชุมชน หมายถึง ความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ในการประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สุข และความเจริญก้าวหน้าแก่ชุมชนที่นิสิตนักศึกษามีส่วนร่วมอยู่ด้วยตลอดจนการมีความสัมพันธ์อันดีต่อสถานภาพต่างๆ ในชุมชนนั้นๆ ด้วย

ปิยะพร ทองสิงห์ (2552: 30) ความสามัคคีที่ควรส่งเสริมในเด็กปฐมวัยนั้น ควรส่งเสริมในขอบข่ายของความสามัคคีในครอบครัวและความสามัคคีในโรงเรียน เนื่องจากสภาพสังคมที่เด็กพบเป็นสภาพสังคมที่บ้านและที่โรงเรียน และการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยนั้นควรจัดประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องและใกล้ชิดเด็ก ซึ่งสามารถสรุปขอบข่ายความสามัคคีไว้ดังนี้

1. แบ่งตามสถานที่

- 1.1 ความสามัคคีในครอบครัว
- 1.2 ความสามัคคีในโรงเรียน
- 1.3 ความสามัคคีในชุมชน
- 1.4 ความสามัคคีในชาติ

2. แบ่งตามสถานการณ์

- 2.1 ความสามัคคีในทางการพัฒนาสังคม
- 2.2 ความสามัคคีในการให้กำลังใจ
- 2.3 ความสามัคคีในการให้ความร่วมมือกับหมู่คณะ
- 2.4 ความสามัคคีในการร่วมแสดงความคิดเห็น
- 2.5 ความสามัคคีในครอบครัว
- 2.6 ความสามัคคีเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

รัชชชัย เพ็ญสุริยะ (2554: 22) สรุปขอบข่ายของความสามัคคีไว้ว่า ขอบข่ายของพฤติกรรมความสามัคคี เป็นความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในประพฤติปฏิบัติตนในสิ่งที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สุขและความเจริญก้าวหน้าตลอดจนการมีมนุษยสัมพันธ์อันดีต่อบุคคลในสังคมที่ตนมีส่วนร่วมหรืออาศัยอยู่

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ขอบข่ายของความสามัคคีที่จะต้องให้เกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัยนั้นควรมุ่งเน้นไปที่ความสามัคคีในครอบครัวและความสามัคคีในโรงเรียน เพราะเด็กในวัยนี้ส่วนใหญ่จะอยู่ที่บ้านและในโรงเรียนเราควรปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีจากเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวเด็กและเป็นรูปธรรมให้มากที่สุด

1.6 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามัคคี

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg)

โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1976: 31-35) เชื่อว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของแต่ละบุคคลจะผ่านไปตามขั้นพัฒนาการ โดยพื้นฐานมาจากการให้เหตุผลเชิงตรรกศาสตร์ และเชื่อว่าการรับรู้ทางสังคมและบทบาททางสังคมของแต่ละบุคคล จะมีความสัมพันธ์ในลักษณะปฏิสัมพันธ์กับพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลนั้น สำหรับการตัดสินคุณธรรมตามขั้นต่างๆ โคลเบอร์กเห็นว่าเป็นผลมาจากประสบการณ์ในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ซึ่งโคลเบอร์กเชื่อว่า สิ่งเหล่านั้นจะนำไปสู่การเรียนรู้ส่วนบุคคลมากกว่าจะเป็นรูปแบบของวัฒนธรรมที่สังคมวางไว้ นอกจากนี้โคลเบอร์กยังเห็นว่าบุคคลที่จะมีจริยธรรมขั้นสูงหรือสามารถใช้เหตุผลทางจริยธรรมขั้นสูงได้นั้น จะต้องใช้เหตุผลเชิงตรรกะและความสามารถในการรับรู้ทางสังคมในระดับสูงก่อน โดยลำดับขั้นของพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก แบ่งออกเป็น 3 ระดับ และแต่ละระดับสามารถแบ่งเป็น 2 ขั้นดังนี้

ระดับที่ 1 ระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคม (2-10 ปี) หมายถึง ระดับการตัดสินใจซึ่งบุคคลเลือกหรือกระทำเฉพาะพฤติกรรมที่เอื้อประโยชน์ให้กับตัวเอง หรือกระทำเพื่อความพึงพอใจของตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ส่วนมากเป็นพฤติกรรมของวัยเด็ก ซึ่งมีการรับรู้และเข้าใจในเรื่องความถูกต้อง หรือความเหมาะสมของการกระทำไม่ชัดเจนเท่าที่ควร เพราะเด็กในช่วงวัยนี้ไม่สามารถเรียนรู้กฎเกณฑ์ของสังคมได้อย่างเป็นระบบ จริยธรรมระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคมประกอบด้วยการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมดังนี้

ขั้นที่ 1 ใช้หลักการหลบหลีกการลงโทษ คือ การมุ่งที่จะหลบหลีกมิให้ตนเองถูกลงโทษทางกายเพราะความกลัวความเจ็บปวดที่จะได้รับและจะยอมทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่เพราะเป็นผู้มีอำนาจเหนือตน

ขั้นที่ 2 ใช้หลักการแสวงหารางวัล คือ การเลือกกระทำในสิ่งที่จะนำความพอใจมาให้ตนเองเท่านั้น

ระดับที่ 2 ระดับตามกฎเกณฑ์สังคม (10-16 ปี) หมายถึง ระดับการตัดสินใจซึ่งบุคคลเลือกกระทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มและสังคม สามารถเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะเป็นสมาชิกของกลุ่มและของสังคมได้ ประพฤติปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ขนบธรรมเนียมประเพณี กฎหมาย คำสอนทางศาสนาได้ รับรู้และเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมมากขึ้น ตัดสินความถูกต้องของการกระทำตามกฎเกณฑ์และค่านิยมของสังคมได้ จริยธรรมระดับตามกฎเกณฑ์สังคมประกอบด้วยการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมดังนี้

ขั้นที่ 3 ใช้หลักการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ ยังไม่เป็นตัวของตัวเอง ชอบคล้อยตาม การชักจูงของผู้อื่นโดยเฉพาะเพื่อน ๆ

ขั้นที่ 4 ใช้หลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม บุคคลมีความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมจึงถือว่าตนมีหน้าที่ตามกฎหมายเกณฑ์ต่างๆที่สังคมของตนกำหนดหรือคาดหวัง

ระดับ 3 ระดับเหนือกฎเกณฑ์สังคม หมายถึง ระดับการตัดสินใจซึ่งบุคคลเลือกกระทำในสิ่งที่ผ่านการไตร่ตรองด้วยเหตุผลของตนเอง ซึ่งอาจตัดสินใจทำตามอุดมคติหรือหลักประจำใจของตนเองหรือกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าเหตุผลใดจะมีความสำคัญ หรือควรนำไปปฏิบัติมากกว่ากัน ดังนั้นจริยธรรมในระดับเหนือกฎเกณฑ์สังคม จึงเหมาะที่จะใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินจริยธรรมของผู้ใหญ่มากกว่าเด็ก เพราะการให้เหตุผลในระดับนี้ ต้องใช้ความสามารถในการสังเกต ในการควบคุมจิตใจตนเอง และวิเคราะห์วิจารณ์กฎเกณฑ์ของสังคมอย่างเที่ยงตรง จริยธรรมระดับเหนือกฎเกณฑ์สังคมประกอบด้วย การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมดังนี้

ขั้นที่ 5 ใช้หลักการทำตามคำมั่นสัญญา บุคคลเห็นความสำคัญของคนส่วนใหญ่ ไม่ทำตนให้ขัดต่อสิทธิอันพึงมีพึงได้ของบุคคลอื่น สามารถควบคุมบังคับจิตใจได้

ขั้นที่ 6 ใช้หลักการยึดหลักอุดมคติสากล ซึ่งเป็นขั้นพัฒนาการสูงสุด แสดงถึงการมีความรู้สากลนอกเหนือจากกฎเกณฑ์ในสังคมของตน และการมีความยึดหยุ่นทางจริยธรรมเพื่อจุดมุ่งหมายในอันปลายอันเป็นอุดมคติยิ่งใหญ่

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์ (Piaget)

เพียเจต์ (Piaget, 1960: 39-40) เชื่อว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์เป็นไปตามขั้นและขั้นกับวัย ตลอดจนความฉลาดของบุคคลในการรับรู้กฎเกณฑ์และลักษณะต่างๆของสังคมตามพัฒนาทางสติปัญญาของบุคคลนั้นโดยขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์แบ่งเป็น 2 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นยอมรับกฎเกณฑ์จากผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า เริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 8 ปี ในขั้นนี้บุคคลยอมรับกฎเกณฑ์จากผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าตน เช่น บิดา มารดา ครู และบุคคลอื่นที่มีอำนาจมากกว่าและเชื่อว่ากฎระเบียบเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอนตายตัวไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้นระยะนี้ บิดา มารดา ผู้ใหญ่จึงมีอิทธิพลต่อเด็กอย่างชัดเจนเด็กจะนับถือความถูกต้อง-ผิด ความดี – ไม่ดี ในลักษณะตายตัว ดังนั้น การพิจารณาปัญหาทางจริยธรรมในวัยนี้ จึงยึดเอาผลที่เกิดขึ้นตามมาเป็นหลักพื้นฐานในการพิจารณาตัดสินโดยไม่คำนึงถึงแรงจูงใจหรือสาเหตุในการกระทำ

ขั้นที่ 2 ขั้นยอมรับการเปลี่ยนแปลงของกฎเกณฑ์ เริ่มตั้งแต่อายุ 9 ปี ขึ้นไป ในขั้นนี้บุคคลจะมองสิ่งต่างๆอย่างมีความสัมพันธ์กันมากขึ้นและเชื่อว่ากฎระเบียบต่างๆไม่ใช่สิ่งที่จะต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัดแต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ถ้าทุกคนยอมรับการเปลี่ยนแปลงนั้นในขั้นนี้เป็นระยะที่บุคคลเริ่มพัฒนาจริยธรรมขึ้นสู่ความคิดที่เป็นของตนเอง โดยใช้เหตุผลคำนึงถึงความยุติธรรมและพิจารณาจากผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำด้วย ซึ่งพัฒนาการที่เกิดขึ้นนี้จะมีความสัมพันธ์

ทางบวกกับสติปัญญาและอายุของบุคคล ดังนั้น ในการพิจารณาปัญหาทางจริยธรรมของบุคคลในวัยนี้ จึงยึดเอาเจตนาหรือความมุ่งหมายของการกระทำมาเป็นหลักพื้นฐานในการพิจารณาร่วมด้วย

เพียร์เจต์ เชื่อว่าการที่บุคคลจะมีพัฒนาการจากขั้นยอมรับกฎเกณฑ์จากผู้ที่มีอำนาจเหนือตนเองไปสู่ขั้นการยอมรับการเปลี่ยนแปลงของกฎเกณฑ์นั้น เกิดจากการที่บุคคลได้สัมผัสกับสภาวะรอบตัวที่กว้างขึ้นไปอีกระดับหนึ่ง การมีบทบาทในกลุ่มเพื่อน กลุ่มคนในสังคมประกอบกับพัฒนาการทางสติปัญญาที่เพิ่มมากขึ้นตามวุฒิภาวะ สิ่งเหล่านี้จะช่วยทำให้บุคคลสามารถใช้สติปัญญาและประสบการณ์ของตนเองวิเคราะห์ปรากฏการณ์ต่างๆ จนในที่สุดก็จะได้ข้อสรุปต่างๆ ที่เป็นหลักการในใจตนเอง

จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสามารถสรุปได้ว่าการพัฒนาทางด้านสติปัญญา มีผลต่อการพัฒนาทางด้านจริยธรรมของบุคคล ซึ่งการพัฒนาการทางจริยธรรมจะมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการพัฒนาจริยธรรมขั้นต่ำและพัฒนาสูงขึ้นเรื่อยๆ ไปจนถึงจริยธรรมขั้นสูงสุด การที่บุคคลมีประสบการณ์ทางสังคมหรือการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น อยู่เสมอ จะทำให้บุคคลมีความคิดเห็นกว้างขวาง ลึกซึ้ง เข้าใจบทบาทของตนเองและเข้าใจบทบาทของผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น

1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามัคคี

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกประเทศแต่พบข้อมูลไม่หลากหลาย ซึ่งขอเสนอในส่วนที่เกี่ยวข้องดังนี้

งานวิจัยต่างประเทศ

วอน (Vaughn.1994: 376-A) ได้ศึกษาพฤติกรรมร่วมมือจากการเรียนรู้แบบร่วมมือในเด็กเล็ก กลุ่มตัวอย่างคือ เด็กอายุ 43-58 เดือน จำนวน 17 คน เป็นเด็กชาย 9 คน เด็กหญิง 8 คน เก็บข้อมูลโดยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ครู การบันทึกภาพจากปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กใช้เวลามากกว่า 5 สัปดาห์ พบว่า พฤติกรรมร่วมมือเป็นส่วนประกอบที่จำเป็นต่อการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมมือกับการเจรจาแสดงการประนีประนอม การแก้ปัญหาสังคมร่วมกัน ซึ่งแสดงให้เห็นได้จากแบบแผนการสนทนาในสถานการณ์ที่หลากหลาย

งานวิจัยในประเทศ

นียดา สุวิชาวรพันธ์ (2541: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อความสามัคคีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราษฎร์บำรุง กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีความสามัคคีมากขึ้นหลังจากได้รับการสอนอย่างปกติและการใช้สถานการณ์จำลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองมีความสามัคคีเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พระมหากรรม เกิดมี (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบผลของการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์และกรณีตัวอย่างที่มีต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดสุทธวราราม เขตสาทร กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูงขึ้น หลังจากที่ได้รับการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีในระดับสูงขึ้นมากกว่านักเรียนที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พิมประภา พันธุ์พิพัฒน์ (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความสามัคคีและความเสียสละ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความสามัคคีและความเสียสละ อย่างละ 2 ฉบับ เป็นแบบทดสอบชนิดข้อความและชนิดสถานการณ์ ผลการศึกษาพบว่า ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความสามัคคีและความเสียสละโดยวิธีวิเคราะห์หลายลักษณะพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความเที่ยงตรงเชิงเหมือน มีค่าเท่ากับ .934 และ .842 ตามลำดับ ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงจำแนก มีค่าอยู่ระหว่าง .064 -.082 ส่วนความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมความสามัคคีและความเสียสละเมื่อวิเคราะห์คุณลักษณะย่อยในแต่ละด้านโดยวิธีวิเคราะห์หลายลักษณะหลายวิธี มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงเหมือนอยู่ระหว่าง .718 -.871 และ .840-.897 ตามลำดับซึ่งมีนัยสำคัญที่ระดับ.01 ทุกค่า

ปาริชาติ แสงสุรินทร์ (2549: บทคัดย่อ) ได้สร้างคู่มือพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โดยให้คู่มือมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 60/60 และเปรียบเทียบความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมพัฒนาความสามัคคี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลากหมายเลขห้องเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 และกิจกรรมการพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่าสถิติ t-test แบบ dependent ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพ E1/E2 ของกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 18 กิจกรรม มีประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดไว้ในคู่มือ อยู่ระหว่าง 69.61 -71.24 และนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีมีคะแนนความสามัคคีเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มลฤดี จิระสันติกุล (2549: บทคัดย่อ) ได้สร้างคู่มือพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 โดยให้คู่มือมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 60/60 และเปรียบเทียบความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมพัฒนาความสามัคคี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลากหมายเลขห้องเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม

ความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 และกิจกรรมการพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่าสถิติ t-test แบบ dependent ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพ E1/E2 ของกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 18 กิจกรรม มีประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดไว้ในคู่มือ อยู่ระหว่าง 77.42-81.00 และนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาความสามัคคีมีคะแนนความสามัคคีเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วนิดา สายสินธ์ (2551: บทคัดย่อ) ได้พัฒนาแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี และตรวจสอบคุณภาพของแบบที่สร้างขึ้น และเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีที่มีต่อเพศและระดับชั้นที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีเพศแตกต่างกันมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และไม่พบปฏิสัมพันธ์ที่เกิดจากความแตกต่างระหว่างเพศกับระดับชั้นของนักเรียนที่ส่งผลรวมต่อระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี

กาญจนา สิงหเรศ (2551: 64-66) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือและระหว่างการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือในแต่ละสัปดาห์ มีพฤติกรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับที่ระดับ .01 โดยเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมระหว่างการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือในแต่ละสัปดาห์สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือ

ลักกะณา เสนโนฤทธิ์ (2551: 64) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรม และระหว่างการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาในแต่ละช่วงสัปดาห์มีค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมโดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ และเมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์ พบว่าคะแนนพฤติกรรมทางสังคมโดยเฉลี่ยรวมมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเพิ่มขึ้นในช่วงสัปดาห์ที่ 1, 4, 8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ เมื่อวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ การช่วยเหลือ การแบ่งปัน การยอมรับผู้อื่น โดยค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมด้านการช่วยเหลือมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่เพิ่มขึ้นตั้งแต่ช่วงสัปดาห์ที่ 1, 4, 8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ ส่วนด้านการแบ่งปันและการยอมรับมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่เพิ่มขึ้นตั้งแต่ช่วงสัปดาห์ที่ 1, 4, และ 8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ ยกเว้นบางช่วงสัปดาห์มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า ผลการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยรวมและรายด้านสูงขึ้นอย่างชัดเจน

ปิยะพร ทองสิงห์ (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบเดินเรื่องที่มีต่อพฤติกรรมพื้นฐานความสามัคคีของเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลอุทุมพรพิสัย ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยเมื่อได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบเดินเรื่องโดยรวมในแต่ละ

สัปดาห์มีการพัฒนาพฤติกรรมพื้นฐานความสามัคคีระหว่างสัปดาห์ที่ 3 ถึงสัปดาห์ที่ 8 สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยก่อนการจัดประสบการณ์เด็กแสดงพฤติกรรมพื้นฐานความสามัคคีในระดับปานกลาง และหลังการจัดประสบการณ์เด็กแสดงพฤติกรรมในระดับดี จากการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่า การจะทำให้ทราบว่าคนเรามีความสามัคคีมากน้อยเพียงใด เป็นเรื่องของนามธรรม การจะวัดหรือตรวจสอบนั้นจำเป็นจะต้องมีสถานการณ์หรือเหตุการณ์จำลองขึ้นมาเพื่อจะตรวจสอบหรือวัดในสิ่งที่เป็นคุณธรรมจริยธรรมดังกล่าวได้ว่ามีมากน้อยเพียงใด

รัชชัย เพ็ญสุริยะ (2554: บทคัดย่อ) ได้สร้างแบบวัดความสามัคคี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำนวน 202 คน โดยทำการทดลอง 3 ครั้ง ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบวัดพฤติกรรมความสามัคคี ซึ่งสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ดัชนีความสอดคล้อง สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (เพียร์สัน) และสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น(แอลฟา) ผลการวิจัยพบว่า แบบวัดความสามัคคีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพ โดยแสดงหลักฐานดังนี้ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 0.67-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.22-0.60 มีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเท่ากับ 0.89

ศิริรักษ์ คงคารักษ์ (2557: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อพฤติกรรมพื้นฐานความสามัคคีในเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า ระดับพฤติกรรมพื้นฐานความสามัคคีของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านความร่วมมือ ด้านการยอมรับผู้อื่น ด้านการรับผิดชอบ และด้านการแบ่งปัน อยู่ในระดับต่ำ คือไม่แสดงพฤติกรรมหรือแสดงน้อยมาก และหลังการทดลองระดับพฤติกรรมพื้นฐานความสามัคคีในเด็กปฐมวัยโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือ แสดงพฤติกรรมได้โดยมีคนอื่นแนะนำ โดยมีพฤติกรรมพื้นฐานความสามัคคีโดยรวมสูงขึ้น 12.75 คะแนน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ทำให้พฤติกรรมพื้นฐานความสามัคคีในเด็กปฐมวัยโดยรวมสูงขึ้นอย่างชัดเจน

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า คุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีควรส่งเสริมตั้งแต่ปฐมวัย การจัดกิจกรรมการที่สามารถเสริมสร้างคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กปฐมวัย ต้องอาศัยวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีความน่าสนใจ แฝงด้วยความสนุกสนานและได้รับความรู้ตามขั้นตอนเหมาะสมกับวัยจะสามารถช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีที่ต้องการให้เกิดกับเด็กได้ การเล่นสื่อผสมของเด็กปฐมวัยนั้น เป็นการนำของเล่นที่หลากหลายในมุมประสบการณ์มาเล่นร่วมกัน เด็กจะใช้ประสาทรับความรู้สึก และการเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว ช่วยให้เด็กได้รู้จักใช้การสังเกต ใช้ความคิด และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ เด็กก็จะได้เรียนรู้เรื่องกฎเกณฑ์ กติกาของกลุ่มหรือของเพื่อน รู้จักการยอมรับผู้อื่น และมีความรับผิดชอบในขณะเดียวกันเด็กก็จะได้รับความสนุกสนานและมีความสุข

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม

2.1 ความหมายของการเล่นของการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อหาความหมายของคำว่า การเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม จากแหล่งข้อมูลหลายๆ แหล่ง เช่น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ไม่พบความหมายของคำว่า การเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม ผู้วิจัยจึงแยกคำออกเป็น 3 คำ ได้แก่ การเล่น สื่อผสม และเป็นกลุ่ม

ความหมายของการเล่น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2542: 1031) กล่าวว่า การเล่น หมายถึง การทำเพื่อสนุก หรือผ่อนคลายอารมณ์ สบายหรือหมกมุ่นอยู่กับสิ่งใดๆ ด้วยความเพลิดเพลิน

ความหมายของสื่อผสม คำว่า "สื่อ" ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2542: 1200) ได้ให้ความหมายของคำนี้ไว้ดังนี้ "สื่อ (กริยา) หมายถึง ติดต่อให้ถึงกัน เช่น สื่อความหมาย, ชักนำให้รู้จักกัน สื่อ (นาม) หมายถึง ผู้หรือสิ่งที่ติดต่อให้ถึงกันหรือชักนำให้รู้จักกัน (ศิลปะ) วัสดุต่างๆ ที่นำมาสร้างสรรค์งานศิลปกรรม ให้มีความหมายตามแนวคิด ซึ่งศิลปินประสงค์แสดงออกเช่นนั้น เช่น สื่อผสม" สื่อผสม (นาม) วัสดุที่ใช้สำหรับการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ร่วมกันตั้งแต่ 2 ชนิดขึ้นไป

ความหมายของกลุ่ม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2542: 81) กล่าวว่า กลุ่ม หมายถึง คน สัตว์ หรือสิ่งต่างๆ ที่รวมกันเป็นหมู่ๆ หรือเป็นกลุ่มเป็นก้อน เช่น กลุ่มคน กลุ่มมด กลุ่มดาว กลุ่มด้าย; อาการที่เข้ามารวมเช่นนี้ เรียกว่า จับกลุ่ม; ลักษณะนามเรียกของที่เป็นกลุ่ม เช่น ด้าย 3 กลุ่ม

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสามารถนำมาสรุปเป็นความหมายของการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่มได้ว่า การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปนำวัสดุต่างๆ ที่หลากหลายมาเล่นร่วมกันโดยมีการติดต่อสัมพันธ์กันหรือปฏิสัมพันธ์กัน มีจุดมุ่งหมายรวมกันที่จะกระทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดร่วมกันอย่างมีความสุขและสนุกสนาน

2.2 ความหมายของการเล่น

การเล่นเป็นสิ่งที่จำเป็น และเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเด็กเช่นเดียวกับ การกิน การนอน เด็กจะรู้จักการเล่นตั้งแต่ยังเล็ก การเล่นจะทำให้เด็กสนุกสนาน ผ่อนคลาย และเพลิดเพลิน ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายของการเล่นไว้ดังนี้

เฮอร์ล็อก (Hurlock. 1978: 228) ได้ให้ความหมายของการเล่นไว้ว่า เป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน สนุกสนาน โดยไม่ต้องคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้น และมักเป็นกิจกรรมที่ไม่ถูกบังคับ

รูดอล์ฟ (Rudolph.984: 96) ได้ให้ความหมายของการเล่นไว้ว่า การเล่นเป็นกระบวนการของการพัฒนา ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งการเล่นมีองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่

1. การเล่นนำไปสู่การค้นพบเหตุผลและความคิด
2. การเล่นเป็นการเชื่อมโยง
3. การเล่นเป็นการนำไปสู่สภาวะความสมดุลทางอารมณ์

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541: 7) ได้ให้ความหมายของการเล่นไว้ว่า การเล่นเป็นกิจกรรมที่สำคัญในชีวิตเด็กทุกคน เด็กจะรู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้สังเกต ได้มีโอกาสทดลอง สร้างสรรค์คิดแก้ปัญหาและค้นพบด้วยตนเอง การเล่นมีอิทธิพลและมีผลต่อการเจริญเติบโตของเด็ก ช่วยพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

ประภาพรรณ เอี่ยมสุภานิชิต (2543: 119) ได้ให้ความหมายของการเล่นไว้ว่า การเล่นเป็นประสบการณ์และกิจกรรมทุกชนิดที่เกิดจากความสมัครใจของเด็ก นอกจากจะให้ความสนุกสนานแล้วยังเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ ดังนี้

1. การเล่นเป็นการลอกเลียนผู้ใหญ่
2. การเล่นเป็นการแสดงภาพชีวิตจริง
3. การเล่นเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ และประสบการณ์ของเด็กในสังคม
4. การเล่นเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียดของเด็กที่สังคมไม่ยอมรับ
5. การเล่นเป็นการแสดงออกตามความต้องการของเด็ก
6. การเล่นเป็นการแสดงบทบาทสมมติ
7. การเล่นเป็นกระจกสะท้อนให้เห็นความเจริญเติบโตของเด็ก
8. การเล่นเป็นการแก้ปัญหาและลองใช้วิธีการแก้ปัญหาเหล่านั้น

เยาวพา เดชะคุปต์ (2546: 11) ได้ให้ความหมายของการเล่นไว้ว่า เป็นกิจกรรมหรือประสบการณ์ทุกชนิดที่เกิดขึ้นด้วยความสมัครใจ และสนุกสนาน โดยไม่คำนึงถึงผลของการกระทำ อีกทั้งเป็นกระบวนการของการพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็ก และบุคลิกภาพของเด็กทั้งในวันนี้และในอนาคตข้างหน้า

สมจิตร คุปตสุนทร (2547: 19) ได้ให้ความหมายของการเล่นไว้ว่า การเล่นเป็นกิจกรรมที่เด็กเล่นตามความสนใจของตัวเองเพื่อพัฒนาความพร้อมครบทั้ง 4 ด้าน การเล่นจะเป็นการเรียนรู้ของเด็กได้ต้องผ่านการลงมือกระทำ กระทำซ้ำๆ จนเกิดเป็นองค์ความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์อื่นๆที่ใกล้เคียงและเหมาะสมตามวัยและวุฒิภาวะ

วรภรณ์ ปานทอง (2548: 35) ได้ให้ความหมายของการเล่นไว้ว่า การเล่นเป็นการกระทำหรือกิจกรรมใดๆที่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่เด็ก เพราะการเล่นเกิดจากความสมัครใจของเด็กเอง ไม่มีการบังคับใดๆทั้งสิ้น ลักษณะการเล่นแต่ละอย่างจะแตกต่างกันออกไปตามความต้องการของเด็กเอง

กาญจนา บุญสำรวย (2550: 20) ได้ให้ความหมายของการเล่นไว้ว่า การเล่นเป็นกิจกรรม เพื่อให้เกิดประสบการณ์ในการเรียนรู้ โดยเด็กจะได้ทดลอง ค้นคว้า สำรวจด้วยตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การค้นพบเหตุผลและความคิด อีกทั้งเด็กยังได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินและช่วยส่งเสริมพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอีกด้วย

ประภานิช เพียรไพฑูรย์ (2553: 25) ได้ให้ความหมายของการเล่นไว้ว่า การเล่นเป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็กเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน รวมทั้งทำให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เด็กได้รับ โดยการทดลองค้นคว้าสำรวจและลงมือปฏิบัติ สามารถทำให้เด็กปรับตัวและเข้าใจสิ่งแวดล้อม และนอกจากนี้ยังเป็นการช่วยส่งเสริมพัฒนาการ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา

สุมาลี บัวหลวง (2557: 32) ได้ให้ความหมายของการเล่นไว้ว่า กิจกรรมหรือการกระทำใดๆ ที่เด็กทำด้วยความสนใจและให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่เด็ก เพื่อการพัฒนาความพร้อมทั้ง 4 ด้าน การเล่นจะเป็นการเรียนรู้ได้จะต้องผ่านการลงมือกระทำ หรือกระทำซ้ำๆ จนเกิดเป็นองค์ความรู้ที่ได้นำไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์อื่นที่ใกล้เคียงเหมาะสมตามวัยและวุฒิภาวะ

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า กิจกรรมหรือประสบการณ์ทุกชนิดที่ทำให้เด็กเกิดความสนุกสนาน ผ่อนคลายความตึงเครียด มีความสุข และสามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

2.3 ความสำคัญของการเล่น

การเล่นของเด็กเป็นกิจกรรมที่สนองความต้องการของเด็กในวัยนั้นๆ เด็กได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ดังนั้น จึงมีความสำคัญเท่าๆ กับการทำงานของผู้ใหญ่ในแต่ละวัน ชีวิตของเด็กจะมีความสุขและมีคุณค่าเมื่อเด็กได้เล่น ได้มีนักการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องได้กล่าวถึงความสำคัญของการเล่นไว้ดังนี้

เพียเจต์ (Piaget) กล่าวว่า การเล่นมีความสำคัญต่อพัฒนาการทางสติปัญญาจากการเล่นเด็กสามารถแยกแยะสิ่งต่างๆ จากสิ่งเราได้และขณะที่เด็กตอบสนองสิ่งเราได้เขาจะสามารถรับรู้สิ่งต่างๆ เข้ามาในสมองซึ่งเพียเจต์ได้กล่าวถึงการเล่นไว้ 3 ประการ

1. บทบาทของการเล่นคือการระบายอารมณ์
2. การเล่นช่วยให้เข้าใจถึงสิ่งที่เป็นนามธรรม
3. การเล่นเป็นการเรียนรู้ทางสังคม

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542: 10) กล่าวว่า การเล่นมีความสำคัญกับเด็กมาก ไม่เพียงแต่สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินให้กับเด็กเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก การเล่นจะเป็นการเรียนรู้ของเด็กมากขึ้น ถ้าครูเตรียมการเล่นอย่างมีจุดประสงค์ และพร้อมที่จะให้การเล่นเป็นการเรียนรู้ของเด็ก

เยาวยา เดชะคุปต์ (2542: 14-16) ได้รวบรวมความสำคัญของการเล่นของนักการศึกษาต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1. เป็นการตอบสนองทางอารมณ์ของเด็ก
2. เป็นการตอบสนองความต้องการของเด็กในหลายๆด้าน
3. ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้สิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัว
4. ช่วยให้เด็กได้รับความสำเร็จในการทำงาน
5. เป็นการเตรียมชีวิตของเด็ก
6. ช่วยให้เด็กมีทัศนคติที่ดีต่อการออกกำลังกาย

อุบลรัตน์ เฟิงสถิตย์ (2544: 152) กล่าวว่า เด็กจะชอบเล่น การเล่นช่วยให้เด็กปรับตัวได้ดี มีความอบอุ่นใจมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม สามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนและสังคมได้ด้วยมีความสุขสนุกสนาน ขณะเดียวกันกิจกรรมการเล่นยังช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางการฟังและพูดได้เป็นอย่างดี

สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2548: 4) กล่าวว่า การเล่นถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญในชีวิตของเด็กทุกคน เด็กจะรู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้สังเกต มีโอกาสทำการทดลองสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและค้นพบด้วยตนเอง การเล่นจะมีอิทธิพล มีผลต่อการเจริญเติบโต ช่วยพัฒนาร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา จากการเล่นเด็กมีโอกาสเคลื่อนไหวส่วนต่างๆของร่างกาย ได้ใช้ประสาทสัมผัสและการรับรู้ ผ่อนคลายอารมณ์ และแสดงออกถึงตนเอง เรียนรู้ความรู้สึกของผู้อื่น การเล่นเป็นทางที่เด็กจะสร้างประสบการณ์เรียนรู้สิ่งแวดล้อม เรียนรู้ความเป็นอยู่ของผู้อื่น กับธรรมชาติรอบตัว การเล่นอย่างมีจุดมุ่งหมายจึงเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก

สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกรมสุขภาพจิต (2549: 17-18) กล่าวว่า การเล่นช่วยให้เด็กเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัว ถ้าเล่นร่วมกับเด็กอื่นๆจะช่วยพัฒนาศักยภาพในการอยู่ร่วมกันในสังคม เด็กที่มีทักษะการเล่นที่ดีมีแนวโน้มที่จะประสบผลสำเร็จในการเรียน เพราะการเล่นจะช่วยพัฒนาทักษะทางการคิดและการจดจำประสบการณ์ การแก้ปัญหาทักษะทางสังคม การทำงานร่วมกันและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เด็กจะถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกออกมาทางภาษาท่าทางได้ดี สามารถรับรู้และเข้าใจคนอื่นผ่านการสื่อสารซึ่งเป็นประตูสู่การรู้จักตนเอง รู้จักผู้อื่น และการเรียนรู้โลกภายนอก ถ้าขาดการพูดคุยเด็กจะเข้าใจอะไรได้ช้า

กาญจนา บุญสำรวย (2550: 21) กล่าวว่า การเล่นมีความสำคัญกับเด็กเป็นอย่างมาก เพราะการเล่นทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ทำการทดลอง ค้นคว้า สำรวจ และช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆได้เป็นอย่างดี

สุมาลี บัวหลวง (2557: 47) กล่าวว่า การเล่นถือเป็นการเรียนรู้ของเด็ก มีคุณค่าต่อการพัฒนา ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา การเล่นทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้และเกิดทักษะต่างๆมากมาย การเล่นจะเป็นการเรียนรู้ของเด็กมากขึ้น ถ้าครูเตรียมการเล่นอย่างมีจุดมุ่งหมาย

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การเล่นมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับเด็กปฐมวัย เพราะเด็กปฐมวัยได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ผ่านกระบวนการเล่น การเล่นจะมีอิทธิพลมีผลต่อการเจริญเติบโต ช่วยพัฒนาร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา จากการเล่นเด็กมีโอกาสดูแลตัวเองส่วนต่างๆของร่างกาย ได้ใช้ประสาทสัมผัสและการรับรู้ ผ่อนคลายอารมณ์ และแสดงออกถึงตนเอง เรียนรู้ความรู้สึกของผู้อื่น การเล่นเป็นทางที่เด็กจะสร้างประสบการณ์เรียนรู้สิ่งแวดล้อม

2.4 ทฤษฎีการเล่น

การเล่นเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกถึงความต้องการของตนเอง ได้รับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น ได้เรียนรู้สิ่งต่างๆรอบตัว มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนหรือกลุ่มเพื่อน การเล่นเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็ก ซึ่งมีนักการศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้กล่าวถึงทฤษฎีและแนวคิดต่างๆเกี่ยวกับการเล่นของเด็ก ไว้ดังนี้

ประเภทวรรณ สุวรรณสุข (2525: 124-127) แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ดังนี้

1. ทฤษฎีการเล่นแบบคลาสสิก (Classical Theories of Play) ทฤษฎีการเล่นแบบคลาสสิกเริ่มต้นระหว่างศตวรรษที่ 19 ถึงศตวรรษที่ 20 ได้แก่

1.1 ทฤษฎีพลังงานเหลือใช้ (Surplus Energy Theory) ทฤษฎีนี้เชื่อว่าอินทรีย์จะใช้พลังงานไปประกอบกิจกรรมเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้แก่การทำงานหรือเพื่อประกอบกิจกรรมที่ไม่มีเป้าหมายซึ่งหมายถึงการเล่นดังนั้นการเล่นจะเกิดขึ้นได้เมื่ออินทรีย์มีพลังงานเหลือใช้จากการทำงานแล้ว

1.2 ทฤษฎีการผ่อนคลาย (Relaxation Theory) มีแนวคิดว่าการเล่นเป็นการสนองความต้องการที่จะผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์

1.3 ทฤษฎีการกระทำซ้ำ (Recapitulation Theory) ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่าการเล่นของมนุษย์เช่นการเล่นดินเล่นทรายของเด็กนั้นเลียนแบบมาจากบรรพบุรุษเป็นต้นแต่ทฤษฎีนี้ไม่สามารถอธิบายรูปแบบการเล่นใหม่ๆของเด็กในการเล่นตุ๊กตาเป็นต้น

2. ทฤษฎีการเล่นร่วมสมัย (Contemporary Theories of Play) ได้แก่

2.1 ทฤษฎีจิตวิเคราะห์กล่าวว่าความสนใจเกี่ยวกับธรรมชาติการเล่นของเด็กนั้นเริ่มจากการสังเกตของฟรอยด์ โดยกล่าวว่า การเล่นเกิดจากความต้องการความพึงพอใจและการที่เด็กจะบรรลุถึงความพอใจนั้นจะต้องสนองด้วยการเล่นเช่นการที่เด็กเล่นเป็นมนุษย์อวกาศนักแข่งรถพยาบาลหรือแม่ก็เพื่อนที่จะแสดงออกถึงความต้องการที่ทำให้ตนเองมีความพึงพอใจมากขึ้น นอกจากนี้ฟรอยด์ยังมองเห็นว่าการเล่นมีคุณค่าอย่างมากในแง่ของการบำบัดเพราะการเล่นสามารถลดความไม่พึงพอใจอันเกิดจากประสบการณ์ได้ต่อมาอีริคสันได้ขยายทฤษฎีนี้โดยอธิบายการเล่นของเด็กเพื่อให้เข้าใจมากยิ่งขึ้นซึ่งได้อธิบายการเล่นของเด็กว่าเป็นพัฒนาการตามขั้นตอนเด็กจะเข้าใจโลกที่เขาอยู่โดยการพบสิ่งใหม่ๆที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้นและได้แบ่งขั้นตอนของพัฒนาการเล่นของเด็กออกเป็น 3 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 การเล่นเกี่ยวกับตัวเองการเล่นชนิดนี้เริ่มตั้งแต่แรกเกิดโดยศูนย์กลางการเล่นอยู่ที่ตัวเด็กเองในระยะแรกเราอาจจะไม่ได้คิดว่าสิ่งที่เด็กทำนั้นเป็นการเล่นเพราะการเล่นของเด็กในระยะนี้เริ่มโดยการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆของร่างกายซ้ำรวมทั้งส่งเสียงซ้ำๆอยู่ตลอดเวลาต่อมาเมื่อทารกจะมุ่งความสนใจในการเล่นออกไปที่คนอื่นหรือของสิ่งอื่นเช่นการเล่นเสียงระดับต่างๆเพื่อดูการสนองตอบของแม่หรือสำรวจร่างกายหน้าตาของแม่ด้วยมือเป็นต้นการเล่นเกี่ยวกับตนเองนี้เป็นการเริ่มต้นที่จะเรียนรู้ลักษณะต่างๆของโลกที่เขาอยู่

ขั้นที่ 2 การเล่นในโลกเล็กๆของเด็กคือเด็กจะเล่นกับของเล่นและวัตถุต่างๆรอบตัวเด็กซึ่งการเล่นในโลกเล็กๆของเด็กนี้จะเป็นการช่วยให้เด็กได้ปรับตัวให้เข้ากับสังคมสิ่งแวดล้อมที่มีกฎเกณฑ์บางอย่างที่เด็กต้องเรียนรู้เช่นสิ่งของนั้นอาจแตกสลายสูญหายไปได้หรือเป็นสิ่งที่ของของคนอื่นอีกทั้งอาจถูกควบคุมจากผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าเช่นเด็กโตหรือผู้ใหญ่ถ้าเด็กยังไม่สามารถเรียนรู้โลกเล็กๆของเขาได้แล้วก็จะทำให้เด็กกลับไปสู่การเล่นในช่วงแรกคือการเล่นเกี่ยวกับตนเอง

ขั้นที่ 3 การเล่นในสังคมเป็นช่วงอายุที่จะเข้าสู่วัยเรียนเด็กเริ่มเข้าสู่สังคมที่กว้างขวางขึ้นรู้จักแบ่งปันของเล่นกับผู้อื่นขั้นตอนนี้เป็นสุดท้ายของพัฒนาการการเล่นแต่ความสำเร็จของพัฒนาการขั้นนี้เป็นผลเนื่องมาจากความสำเร็จในพัฒนาการของสองขั้นแรกในขั้นนี้เด็กจะเรียนรู้ว่าเมื่อใดที่เขาจะเล่นคนเดียวและเมื่อใดเขาจะเล่นเป็นกลุ่ม

2.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางด้านความรู้ความเข้าใจเพียเจต์ (Piaget) ได้วิเคราะห์และแบ่งแยกพัฒนาการทางความรู้ความเข้าใจของเด็กออกเป็นลำดับขั้นซึ่งสอดคล้องกับแนวทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเขาดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการเล่นที่ใช้ประสาทสัมผัส (Sensorimotor Play) การเล่นในขั้นนี้เด็กมีพฤติกรรมในลักษณะเป็นการสำรวจจับต้องวัตถุนับว่าเป็นการฝึกเล่นและพัฒนาการการเล่นควบคู่กันไปกับพัฒนาการทางสติปัญญาขั้นการแก้ปัญหาด้วยการกระทำซึ่งการเล่นในขั้นนี้จะยุติลงเมื่อเด็กอายุได้ประมาณ 2 ขวบ

ขั้นที่ 2 ขั้นการเล่นเกี่ยวกับสร้าง (Constructive Play) การเล่นในขั้นนี้จะเกิดขึ้นเมื่อเด็กอายุ 1 ปี 5 เดือน - 2 ปีเป็นการเล่นที่มีวัตถุประสงค์ที่ไม่มีขอบเขตจำกัดเด็กจะเล่นด้วยความพอใจมากกว่าจะคำนึงถึงความจริงหรือมาตรฐานต่างๆของสังคมเมื่อเด็กเริ่มรับรู้การเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลมาจากการเล่นซ้ำๆกันเด็กจะเริ่มจำลักษณะของการเล่นนั้นและการเล่นในขั้นนี้จะพัฒนาไปสู่การเล่นที่ใช้สัญลักษณ์

ขั้นที่ 3 ขั้นการเล่นที่ใช้สัญลักษณ์ (Symbolic Play) การเล่นขั้นนี้จะเกิดขึ้นเมื่อเด็กอายุ 2 ขวบขึ้นไปและสามารถพัฒนาได้เต็มที่เมื่อเด็กอายุ 3 -4 ปีการเล่นนี้เกิดขึ้นได้ต่อเมื่อเด็กสามารถจำแนกและสมมติสิ่งของเครื่องเล่นต่างๆที่ไม่มีอยู่ในที่นั้นได้เช่นสมมติให้ผ้าที่พับไว้เป็นการสมมติว่ามีขนมมาป้อนตุ๊กตาเป็นต้นและลักษณะการเล่นที่เป็นส่วนหนึ่งของการเล่นที่ใช้สัญลักษณ์ที่นับว่าเป็นพัฒนาขั้นสูงสุดคือการแสดงละครสมมติ (Socio-Dramatic Play) การเล่นแบบนี้จะเริ่มจากคำว่า “เราสมมติเป็น.... ดีกว่า” การแสดงออกนี้เป็นการแสดงออกอย่างอิสระถึงการรับรู้ทางสังคมของเด็กโดยการแสดงบทบาทของผู้อื่นและแสดงความรู้สึกต่อสังคมของเด็ก

จากทฤษฎีการเล่นที่กล่าวมาแล้วนั้นสรุปได้ว่า การเล่นเป็นธรรมชาติของเด็กที่ต้องการตอบสนองความพึงพอใจของตนเอง การเล่นทำให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ตามลำดับขั้นตอน โดยเริ่มจากการเล่นกับตัวเองก่อน ต่อไปเป็นการเล่นกับวัตถุรอบตัวเด็กซึ่งจะเป็นการช่วยให้เด็กปรับตัวเข้ากับสังคมและขั้นสุดท้ายคือการเล่นในสังคมเป็นการเล่นที่กว้างขึ้นและรู้จักการแบ่งปันของเล่นกับผู้อื่น

2.5 พัฒนาการทางการเล่น

การเล่นของเด็กเป็นวิธีการที่จะทำให้เด็กผ่อนคลาย มีความสุข สนุกสนานเพลิดเพลิน พฤติกรรมการเล่นที่เด็กแสดงออกมามีลำดับขั้นตอนสอดคล้องกับพัฒนาการต่างๆ ของเด็ก ซึ่งมีนักการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องได้จัดแบ่งลำดับขั้นพัฒนาการเล่นของเด็กไว้ดังนี้

นิตยา ประพตกิจ (2541: 102) ได้จัดแบ่งลำดับขั้นพัฒนาการด้านการเล่นของเด็กออกเป็น 4 ขั้น ดังนี้

1. การเล่นตามลำพัง การเล่นในขั้นนี้เป็นขั้นแรกของเด็ก เด็กจะเล่นตามลำพังคนเดียว

2. การเล่นเคียงข้างเพื่อน ขั้นนี้เด็กจะเล่นข้างๆ เพื่อนแต่ต่างคนต่างสนใจเฉพาะกิจกรรมหรือการเล่นของตนเท่านั้น

3. การเล่นกับเพื่อน ขั้นนี้เด็กเริ่มต้นสนใจที่จะเล่นกับผู้อื่นเป็นกลุ่ม อาจมี 2-3 คน และอาจมีการเปลี่ยนกลุ่มเปลี่ยนกิจกรรมกันได้ การเล่นสมมติและการสร้างจินตนาการเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้เด็กรู้จักการเล่นกับเพื่อนๆ รู้จักการรอคอยและเก็บของเข้าที่ถ้าหากมีครุฑคอยควบคุม เด็กอาจเลือกเล่นกับเพศเดียวกัน สำหรับกิจกรรมบางอย่าง เช่น การก่อสร้างด้วยบล็อก สำหรับเด็กผู้ชาย มุมบ้านหรือมุมแต่งตัวสำหรับเด็กผู้หญิงหรืออาจทั้งชายหญิง แต่เด็กบางคนชอบบังคับผู้อื่นจนเพื่อน ๆ หนีไม่ได้ต้องออกจากกลุ่ม แสดงว่าเด็กคนนั้นไม่พร้อมที่จะเล่นกับเพื่อนๆ

4. การเล่นแบบร่วมมือ เด็กวัย 5 ขวบ สามารถเล่นแบบร่วมมือกันเป็นกลุ่มๆ ซึ่งอาจมีเด็กอายุ 4 ขวบที่สามารถเล่นร่วมมือกับเพื่อนๆ ได้ดี แต่เพียเจต์ (Piaget) เชื่อว่าการเล่นขั้นนี้จะปรากฏก็ต่อเมื่อเด็กอายุได้ 7-8 ขวบ ตามปกติแล้วเด็กวัย 5 ขวบสามารถควบคุมอวัยวะและเคลื่อนไหวได้ค่อนข้างดี

คณิงนิง ชิงชนะ (2547: 15) ได้จัดแบ่งลำดับขั้นพัฒนาการด้านการเล่นของเด็กไว้ดังนี้

1. พัฒนาการทางการเล่นด้านร่างกาย มีลำดับขั้นดังนี้

1.1 ระยะแรก อายุ 0-2 ขวบ เด็กในช่วงวัยนี้จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ จากการมองหรือการจ้องมอง พัฒนาการทางสายตาจะเกิดขึ้นควบคู่กับการได้ยินเสียงด้วย ต้องการไขว่คว้า สิ่งของเข้าปาก ขว้างปาสิ่งของ การเคลื่อนไหวแขนขา เป็นการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ที่พัฒนาก่อนกล้ามเนื้อย่อย

1.2 ระยะที่สอง อายุ 2-7 ขวบ เด็กในช่วงวัยนี้ต้องการการออกกำลังกายเพื่อให้ร่างกายแข็งแรงและเป็นการฝึกฝนกล้ามเนื้อต่างๆ กล้ามเนื้อย่อยจะเริ่มพัฒนาการดีขึ้น เช่นเดียวกับกล้ามเนื้อใหญ่ โดยการวิ่ง ปีนป่าย กระโดด คลาน ซอแสดงออกในการฝึกหัดให้เกิดความแข็งแรง ความคล่องแคล่วและการประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อต่างๆของร่างกายโดยวิธีการเล่น

1.3 ระยะที่สาม อายุ 7-12 ขวบ เด็กที่อยู่ในช่วงวัยนี้ มีพัฒนาการทางความคิด สลับซับซ้อนมากขึ้น เรียนรู้ระหว่างความแตกต่างระหว่างเพศหญิงและเพศชาย การเล่นรวมกลุ่ม เป็นเพศเดียวกันก็เกิดขึ้น ลักษณะการเล่นจะเล่นเป็นทีม มีกฎและระเบียบ มีการแข่งขัน เด็กชายชอบเล่นใช้กำลัง เล่นกลางแจ้ง เด็กหญิงจะเล่นเป็นกลุ่มทั้งในร่มและกลางแจ้ง จุดสนใจเด็กในวัยนี้จะอยู่ที่ของเล่น แต่อยู่ที่การฝึกทักษะการใช้กล้ามเนื้อต่างๆให้เด็กมีความคล่องแคล่วว่องไว ทรงตัว และประสานสัมพันธ์กันอย่งดียิ่งขึ้น

2. พัฒนาการทางการเล่นด้านจิตใจและอารมณ์ การเล่นไม่ได้เป็นการเล่นที่ใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่และกล้ามเนื้อมัดเล็กหรือเพื่อการเรียนรู้เท่านั้น แต่การเล่นจัดเป็นการสนองความต้องการทางจิตใจและอารมณ์ของเด็กด้วย เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีความรู้สึกมั่นคงและอบอุ่น ทางอารมณ์ ชื่นชมในความสวยงาม สามารถสนองตอบความอยากรู้อยากเห็นและมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ซึ่งลักษณะพัฒนาการทางการเล่นของเด็กที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางจิตใจและอารมณ์สามารถแบ่งเป็นลำดับขั้นตามแนวคิดของ อิริคสัน ดังนี้

2.1 ระยะที่หนึ่ง เป็นระยะสร้างความเชื่อมั่นให้กับตนเอง เด็กวัยแรกเกิดจนถึง 2 ขวบ ลักษณะการแสวงหาความเชื่อมั่นโดยการไขว่คว้าให้สิ่งของมาอยู่ใกล้ตัว จับต้องได้ ใช้ปากดูด เพื่อรับรู้ความรู้สึก จุดสนใจของการเล่นและเครื่องเล่นของเด็กคือร่างกายของเด็กเอง เช่น นิ้วมือ นิ้วเท้า เป็นต้น

2.2 ระยะที่สอง เป็นระยะที่ต้องการทำหรือค้นคว้าด้วยตนเอง เด็กวัย 1-3 ขวบ เริ่มเรียนรู้ว่าตนเองมีความสามารถและมีความต้องการ เด็กเริ่มแสดงออกให้ผู้อื่นเห็นความเป็นตัวของตัวเอง ใช้ความเคลื่อนไหวเป็นการแสดงออกทางอารมณ์ ใช้กิริยาประกอบคำพูดให้ผู้อื่นเข้าใจ ระยะนี้การเล่นเริ่มมีบทบาทสำคัญ เพราะเป็นแนวทางการแสดงออกทางอารมณ์ เด็กจะชอบเล่นคนเดียว เพื่อให้รู้จักตนเองให้ดีขึ้น แต่บางครั้งจะรู้สึกสับสนในการพัฒนาอารมณ์ของตน ต้องการพึ่งผู้อื่นด้วย ดังนั้นบางครั้งเด็กจึงแสดงออกถึงความดื้อดึงขัดขืนบ้าง

2.3 ระยะที่สาม เป็นระยะมีความริเริ่ม เด็กวัย 4-5 ขวบ ต้องการทราบขอบเขตความสามารถของตนเอง เริ่มแสดงให้ผู้อื่นเห็นว่าตนเองเป็นสมาชิกของครอบครัว สนใจกิจกรรมที่ผู้ใหญ่ทำ เด็กจะช่างซักถามมากที่สุด เพื่อเรียกร้องความสนใจของผู้อื่น และเพื่อให้รู้ความสัมพันธ์ของตนเองต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม การเล่นจะมีลักษณะเพื่อตนเองมากกว่าส่วนรวมไม่เล่นแบ่งเพศ ชอบเล่นเป็นหมู่ซึ่งไม่ใหญ่มาก เด็กช่วงนี้จะมีความพิเศษคือชอบพูดคนเดียว

2.4 ระยะที่สี่ เป็นระยะเริ่มรู้จักหน้าที่รับผิดชอบหน้าที่การงานและความสำเร็จที่ได้รับ เด็กวัย 6-12 ขวบ มีสภาพจิตใจที่อารมณ์เข้ามาเกี่ยวข้องมากที่สุด อยากรับผิดชอบ อยากรจะเป็นที่หนึ่งเสมอ ถ้าไม่สำเร็จก็อาจแสดงออกในการวิวาทกับผู้อื่น ลักษณะการเล่นจะเป็นการที่

เด็กเริ่มรู้จักการเล่นกับเพศเดียวกัน ในระยะแรกการเล่นอาจจะจบลงด้วยต่างคนต่างเลิก ต่อมาเด็กมักเล่นกับเด็กที่มีอายุมากกว่า เล่นเป็นกลุ่มไม่ชอบเล่นตามลำพัง ซึ่งช่วยให้เด็กปรับตัวเข้ากับสังคมได้ บทบาทและอิทธิพลของการเล่นในช่วงวัยนี้จะเป็นในรูปของการเรียนรู้สภาพจริง ๆ ของชีวิต

3. พัฒนาการทางการเล่นด้านความรู้ความเข้าใจหรือสติปัญญา โดยเฟียเจต์ แบ่งพัฒนาการด้านความรู้และความเข้าใจของเด็กออกเป็นลำดับขั้นดังนี้

3.1 ขั้นการเล่นที่ใช้ประสาทสัมผัสรู้สึกและกลไกเคลื่อนไหวต่างๆ ขั้นแรกของการเจริญวัย เด็กไม่สามารถแยกตนเองและสิ่งแวดล้อมออกจากกันได้ เด็กเชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างรวมอยู่ที่ตัวเอง ต้องทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง ฉะนั้นเด็กวัยก่อน 4 ขวบ ลักษณะการเล่นจึงเป็นการกระทำกิจกรรมที่เคลื่อนไหวอริยาบถ มีการใช้ประสาทสัมผัสรับรู้มากขึ้นและมีการย่ำซ้ำทวนการกระทำหรือการเล่นบ่อยๆ โดยไม่เหนื่อยหน่าย

3.2 ขั้นการเล่นที่ใช้สัญลักษณ์ เมื่อเด็กมีพัฒนาการในด้านสติปัญญาเพิ่มขึ้นตามวุฒิภาวะ เด็กมีความสามารถในการตอบสนองความกระตือรือร้นใคร่รู้ใคร่เรียนและความต้องการใช้สมรรถภาพที่มีเพิ่มขึ้นเป็นไปในแนวที่เริ่มรู้จักใช้ความคิด มโนภาพและจินตนาการให้เข้ามาเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเล่นกลุ่ม เด็กอายุ 2-7 ขวบ เป็นระยะที่ความคิด ด้านสัญลักษณ์ของเด็กพัฒนาขึ้น เด็กจะเอาใจใส่กับการเล่นที่มีการสมมติหรือกำหนดสิ่งเร้าต่างๆ รวมทั้งวัตถุของเล่นและตัวบุคคล ให้เป็นตัวแทนของสิ่งต่างๆ ในสภาพที่เป็นจริงในชีวิต

3.3 ขั้นการเล่นสื่อความคิดความเข้าใจ เด็กอายุประมาณ 7 ขวบ การต่อเติมความคิด การเกิดความคิดรวบยอดมากขึ้น จัดหมวดหมู่ประเภทของวัตถุและเหตุการณ์ต่างๆ ได้มีพัฒนาการด้านภาษามากพอที่จะสื่อความหมายกับบุคคลอื่น ดังนั้นการเล่นส่วนใหญ่ในระยะนี้จึงเป็นการเล่นที่มีกฎเกณฑ์และขั้นตอนเข้ามาเกี่ยวข้องในการเล่น เช่น การเล่นบทบาท พ่อ แม่ ลูกและหมอ เป็นต้น

4. พัฒนาการทางการเล่นด้านสังคม ลักษณะการเล่นของเด็กที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางสังคม จะเริ่มตั้งแต่ เล่นคนเดียว เล่นใกล้ๆ คนอื่น สนใจการเล่นของผู้อื่นโดยเป็นเพียงส่วนประกอบของการเล่น และร่วมเล่นกับผู้อื่นอย่างมีบทบาทเต็มที่ โดยมีพัฒนาการการเล่น ดังนี้

4.1 ระยะเริ่มแรก เด็กจะถือตัวเองเป็นจุดเด่น เป็นศูนย์กลางของความสำคัญ ยังไม่สามารถใช้ภาษาสื่อสารกับผู้อื่นได้ เด็กยังต้องการการเรียนรู้ตนเอง

4.2 ระยะที่สอง อายุ 2 ขวบ ลักษณะการเล่นจะเป็นการเล่นคนเดียว

4.3 ระยะที่สาม เด็กสามารถแยกสิ่งแวดล้อมต่างๆ ได้ ว่าแตกต่างและเหมือนกันเริ่มสนใจและต้องการเล่นกับผู้อื่น

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า พัฒนาการการเล่นของเด็กจะเป็นไปตามลำดับขั้นของการเล่นเป็นไปในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป คือ เมื่อยังไม่รู้จักการเล่นด้วยกันก็จะเล่นคนเดียวก่อนแต่เล่นใกล้ๆ กับเพื่อนต่อมาพยายามจะเข้าร่วมเล่นโดยการเล่นเหมือนๆ เพื่อนยอมเป็นผู้ตามเป็นส่วนประกอบที่ทำให้การเล่นสมบูรณ์แล้วในที่สุดก็สามารถเล่นด้วยกันได้

2.6 ประเภทของการเล่น

การเล่นของเด็กปฐมวัยมีมากมายหลายประเภท ทุกประเภทล้วนแล้วแต่มีประโยชน์สำหรับเด็กทั้งสิ้น นักการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องได้แบ่งประเภทของการเล่นไว้ดังนี้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2532 : 390 - 402) ได้แบ่งประเภทของการเล่นไว้ดังนี้ การเล่นที่แยกประเภทตามลักษณะวิธีเล่นและการตั้งกฎกติกาแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. การเล่นที่มีกฎกติกาเป็นการเล่นที่พัฒนาขึ้นมาจากการเล่นที่ไม่ต้องมีระเบียบกฎข้อบังคับหรือที่เรียกว่า “เกม” เกมเป็นการเล่นที่มีการแข่งขันแพ้ชนะมีการกำหนดจำนวนผู้เล่นสถานที่เล่นอุปกรณ์ที่ใช้เล่นกฎกติกาที่ผู้เล่นต้องยึดถือเป็นแนวปฏิบัติในการเล่นร่วมกัน

2. การเล่นที่ไม่มีกฎกติกาเป็นการเล่นอย่างอิสระไม่มีกฎกติกาตายตัวผู้เล่นใช้จินตนาการในการแสดงออกมุ่งสร้างความสนุกสนานมากกว่าซึ่งผู้เล่นอาจเล่นคนเดียวหรือหลายคนก็ได้การเล่นที่แยกประเภทตามจุดประสงค์ที่ใช้แบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ

2.1 การเล่นเพื่อการศึกษาที่มีจุดประสงค์หลักเมื่อต้องการให้เด็กเกิดการเรียนรู้และให้ความสนุกสนานแก่เด็ก

2.1.1 การเล่นสัมผัสการเล่นประเภทนี้ช่วยพัฒนาทักษะการใช้นิ้วมือในการจับหรือดึงวัตถุสิ่งของของเด็กอายุระหว่าง 2 - 4 ปีจะชอบเล่นเครื่องเล่นที่จับต้องได้ซึ่งเด็กอาจจะเล่นคนเดียวหรือเล่นไปพร้อมกับคนอื่นการเล่นประเภทนี้เปิดโอกาสให้เด็กเกิดพัฒนาการทางการตัดสินใจการมีเหตุผลและการใช้มือกับตาร่วมกันรวมทั้งรู้ขนาดจำนวนสีและรูปลักษณะของสิ่งนั้นๆ

2.2 การเล่นที่ไม่ใช่เพื่อการศึกษาเป็นการเล่นที่มีจุดมุ่งหมายพื้นฐานเพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและมีร่างกายแข็งแรง

คณาจารย์ชมรมเด็ก (2545: 12) ได้แบ่งประเภทของการเล่นของเด็กไทยออกตามกติกากการเล่นได้ 2 ประเภท ดังนี้คือ

1. การเล่นที่เน้นการแพ้ชนะ ได้แก่ การเล่นที่มีผู้ชนะแน่นอนซึ่งผู้เล่นทั้ง 2 ฝ่ายยอมรับเอาชนะกันในการเล่นที่ผู้เล่นเกิดความรู้สึกว่าความสำคัญนั้นต้องเป็นการแพ้ชนะที่เกิดความชำนาญ และความสามมารถที่เหนือกว่าของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ไม่ใช่การแพ้ชนะที่เกิดจากการหมุนเวียนสลับเปลี่ยนตัวผู้เล่น

2. การเล่นที่ไม่เป็นการแพ้ชนะ เป็นการเล่นเพื่อใช้เวลาเพื่อความสนุกสนาน ออกกำลังกายและฝึกฝนตนเองในบางด้าน ผู้เล่นจะแพ้หรือชนะไม่รู้สึกว่าคุณค่าอาจเป็นการเล่นที่ผู้เล่นทุกคนมีโอกาสได้สลับเปลี่ยนหน้าที่กันจึงทำให้ละความรู้สึกแพ้ชนะลง

คณิงนิจ ชิงชนะ (2547: 9-10) ได้แบ่งประเภทของการเล่นไว้ดังนี้

1. การเล่นที่แยกตามลักษณะวิธีเล่นและการตั้งกฎกติกา แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 การเล่นที่มีกฎกติกาเป็นการเล่นที่พัฒนามาจากการเล่นที่ไม่ต้องมีกฎข้อบังคับ หรือเรียกว่า “เกม” เกมเป็นการเล่นที่มีการแข่งขัน แพ้ชนะ มีการกำหนดจำนวนผู้เล่นสถานที่เล่น อุปกรณ์การเล่น กฎกติกาการเล่นต้องยึดถือเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน

1.2 การเล่นที่ไม่มีกฎกติกา เป็นการเล่นอย่างอิสระไม่มีกติกาตายตัวผู้เล่นมีจินตนาการในการแสดงออก มุ่งสร้างความสนุกสนานมากกว่า ซึ่งผู้เล่นอาจเล่นคนเดียวหรือหลายคนก็ได้

2. การเล่นที่แยกตามวัตถุประสงค์ที่ใช้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 การเล่นเพื่อการศึกษา มีจุดประสงค์หลักเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และให้เกิดความสนุกสนานแก่เด็กแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

2.1.1 การเล่นสัมผัส การเล่นประเภทนี้ช่วยพัฒนาทักษะการใช้นิ้วมือในการจับหรือดึงวัตถุสิ่งของ เด็กอายุ 2-4 ปี จะชอบเล่นเครื่องเล่นที่จับต้องได้ ซึ่งอาจจะเล่นคนเดียวหรือเล่นไปพร้อมกับคนอื่น การเล่นประเภทนี้เปิดโอกาสให้เด็กเกิดพัฒนาการทางการตัดสินใจ การมีเหตุผล และการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา รวมทั้งการเรียนรู้จำนวน ขนาด สี และลักษณะของสิ่งนั้นๆ

2.1.2 การเล่นกลางแจ้งและการเล่นในร่ม การเล่นกลางแจ้งเป็นการออกกำลังกายของเด็กๆนอกห้องเรียน เช่น การวิ่ง กระโดด การเล่นอุปกรณ์เครื่องเล่นสนาม รวมทั้งการเล่นสร้างสรรค์อื่นๆ การเล่นในร่มเป็นการเล่นภายในอาคารหรือห้องเรียน อุปกรณ์ที่ใช้ในการเล่นมีหลายชนิดสำหรับให้เด็กเลือกเล่นตามความสนใจ เช่น ไม้บล็อก ตุ๊กตา พลาสติกสร้างสรรค์ ฯลฯ

2.1.3 การเล่นละครและการเล่นบทบาทสมมติ เป็นการเล่นของเด็กที่แสดงบทบาทจากการเล่นประเภทต่างๆ เช่น เครื่องครัว เครื่องใช้ในบ้าน หรือการที่เด็กเลือกนิทานที่ชอบนำมาเล่นหรือสมมติสถานการณ์ต่างๆขึ้นเอง เด็กได้แสดงบทบาทรวมทั้งการใช้คำพูดตามความเข้าใจและจินตนาการของตัวเอง

2.2 การเล่นที่ไม่ใช่เพื่อการศึกษา เป็นการเล่นที่มีจุดมุ่งหมายพื้นฐานเพื่อความสนุกสนานและให้ร่างกายแข็งแรง

รัตนา จีวแหลม (2550: 70-71) ได้แบ่งการเล่นออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การเล่นในร่ม (In door Play) หมายถึง การเล่นตามระเบียบโรงเรียนและตามที่ว่างในห้องเรียน หรือการเล่นในบ้านของเด็กเอง ซึ่งเด็กอาจจะเล่นคนเดียวหรือเป็นกลุ่มก็ได้ เช่น การเล่นวาดรูป ระบายสี การตัด จิก ม้วน ปะกระดาษะ การเล่นบทบาทสมมติ หรือการเล่นสร้างท่อนไม้ เป็นต้น

2. การเล่นกลางแจ้ง (Out door Play) หมายถึง การเล่นนอกบ้านหรือนอกอาคารเรียน บริเวณสนาม เช่น การเล่นห้อยโหน ปีนป่าย เล่นชิงช้า เล่นน้ำ เล่นทราย เป็นต้น

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การเล่นสามารถแบ่งออกเป็นหลายประเภทแตกต่างกัน มีทั้งประเภทการเล่นในร่ม การเล่นกลางแจ้ง การเล่นที่มีกฎกติกาชัดเจน มีผู้แพ้ผู้ชนะและการเล่นอิสระไม่ต้องการผู้แพ้หรือผู้ชนะเป็นเพียงการเล่นเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินเท่านั้น ผู้เล่นสามารถเลือกการเล่นที่เหมาะสมกับวัยได้

2.7 การจัดประสบการณ์และการจัดกิจกรรมการเล่น

เด็กจะได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรม การจัดประสบการณ์และการจัดกิจกรรมการเล่นให้กับเด็กควรมีจุดมุ่งหมายเน้นให้เด็กมีส่วนร่วมในการเล่นหรือทำกิจกรรมนั้นๆซึ่งได้มีนักการศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้ให้แนวทางในการจัดกิจกรรมการเล่นของเด็กไว้ดังนี้

ภรณ์ คุรุรัตน์ (2540: 49) กล่าวว่า เป็นการจัดระบบประสบการณ์ที่เด็กควรได้รับ โดยมีการกำหนดจุดประสงค์ การดำเนินกิจกรรมที่เน้นเด็กที่เน้นเด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ และในการดำเนินกิจกรรม ผู้สอนควรคำนึงถึงความครอบคลุมของพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

พัฒนา ชัชพงศ์ (2541: 143-144) กล่าวว่า เพื่อให้การจัดประสบการณ์และกิจกรรมบรรลุตามจุดมุ่งหมาย จึงกำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

1. ส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็กโดยองค์รวม
2. จัดให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก
3. ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและเปิดโอกาสให้เด็กริเริ่มกิจกรรมของตนเอง โดยครูเป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวกและเรียนรู้ร่วมกับเด็ก
4. จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และมีบรรยากาศที่อบอุ่นเพื่อให้เด็กมีความสุข
5. จัดประสบการณ์ตรงให้เด็กเรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 มีโอกาสสังเกต สำรวจ เล่น ค้นคว้า ทดลอง แก้ปัญหาด้วยตนเอง
6. จัดกิจกรรมในรูปแบบของการบูรณาการ โดยคำนึงถึงพัฒนาการทุกด้าน
7. จัดให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของ กับเด็กและกับผู้ใหญ่
8. จัดให้มีความสุข มีทั้งกิจกรรมที่เด็กริเริ่มและครูริเริ่มกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน กิจกรรมที่ต้องเคลื่อนไหวและสงบ
9. จัดให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายทั้งรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่
10. จัดให้เด็กได้รับการพัฒนา โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการมากกว่าผลผลิต
11. จัดให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมท้องถิ่น และเอื้อต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
12. จัดกิจกรรมให้เด็กมีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อส่วนรวม รักธรรมชาติ และรักท้องถิ่น
13. จัดให้เด็กมีส่วนร่วมในการวางแผน ลงมือปฏิบัติ และบอกผลการปฏิบัติกิจกรรมของตนเองและผู้อื่น
14. จัดประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์

15. เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

เยาวยา เดชะคุปต์ (2542: 20) กล่าวว่า เด็กจะเรียนรู้ได้ดีโดยผ่านประสบการณ์ตรง เป็นรูปธรรม การเล่นช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ การสัมผัส การทดลอง และการปฏิบัติจริง ควรจัดบรรยากาศให้เด็กได้เล่นอย่างอิสระจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการกระทำ เกิดความเข้าใจในสิ่งที่ปฏิบัติอย่างแท้จริง

เบญจา แสงมลิ (2545: 21-22) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์การเล่นสำหรับเด็กปฐมวัยครูผู้สอนจำเป็นต้องใช้เครื่องมือที่จะช่วยให้เด็กเล็กๆ ได้เรียนรู้จากการจัดประสบการณ์การเล่นดังนี้

1. จัดสภาพแวดล้อมด้านวัตถุให้คล้ายบ้าน
2. จัดกิจกรรมโดยเปิดโอกาสหลายๆ ทางให้เด็กได้คิดด้วยตนเองเพราะสิ่งที่คิดได้เองย่อมเกิดความภาคภูมิใจ เข้าใจลึกซึ้งกว่า และจดจำได้นานกว่าสิ่งที่ผู้อื่นบอก
3. ครูให้เด็กใช้ความคิดเต็มที่ไมควรเร่งรัดเด็ก
4. ควรหลีกเลี่ยงการเปรียบเทียบ ชื่นชมเด็กทุกคน
5. ให้เด็กพยายามแสดงความสามารถอย่างสุดฝีมือ เพื่อหาวิธีที่ดีที่สุด ที่จะแก้ปัญหาด้วยตนเอง ครูแนะนำเพียงเล็กน้อย แต่ต้องคอยเฝ้าดูเด็กตลอดเวลา คอยเติมความรู้ให้ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ

6. จัดกิจกรรมต้องนึกถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

ตันสนีย์ ฉัตรคุปต์ (2546: 32) กล่าวว่า เด็กทุกคนควรมีโอกาสเล่นอย่างยิ่ง เล่นมากยิ่งขึ้นและมีความคิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการกว้างไกล มีพัฒนาการกล้ามเนื้อส่วนต่างๆ ได้คลายคลึงและได้รู้จักปรับตัวเข้ากับผู้อื่นเพราะบางครั้งก็เล่นเป็นกลุ่ม เด็กที่มีโอกาสได้เล่นมาก จึงเป็นเด็กทั้งฉลาดแจ่มใส สุขภาพร่างกายแข็งแรง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 45-47) ได้กำหนดกิจกรรมหลักสำหรับเด็กปฐมวัยไว้ 6 กิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการโดยใช้ศิลปะ เช่น การเขียนภาพ การปั้น การฉีก-ปะ การตัด-ปะ การพิมพ์ภาพ การร้อย การประดิษฐ์ หรือวิธีการอื่นที่เด็กได้คิดสร้างสรรค์และเหมาะกับพัฒนาการ เช่น การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์ การสร้างรูปจากกระดานปักหมุด เป็นต้น การจัดกิจกรรมควรจัดให้เด็กทำทุกวัน โดยอาจจัดวันละ 3-5 กิจกรรม ให้เด็กเลือกทำอย่างน้อย 1-2 กิจกรรมตามความสนใจ

2. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่างของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะ โดยใช้เสียงเพลงคำคล้องจอง ซึ่งจังหวะและดนตรีที่ใช้ประกอบได้แก่เสียงตบมือ เสียงเพลง เสียงเคาะไม้ เคาะเหล็ก รำมะนา กลอง เป็นต้น มาประกอบการเคลื่อนไหวได้แก่การเคลื่อนไหวพื้นฐานที่อยู่กับที่และเคลื่อนที่การเลียนแบบท่าทางต่างๆ การเคลื่อนไหวตามบทเพลงการทำท่าทางกายบริหารประกอบเพลง การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ การเล่นหรือการแสดงท่าทางตามคำบรรยาย เรื่องราว การปฏิบัติตามคำสั่งและข้อตกลง และการฝึกเป็นผู้นำผู้ตาม

3. กิจกรรมเสริมประสบการณ์ / กิจกรรมวงกลม เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ ฝึกการทำงานและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่จัดมุ่งฝึกให้เด็กได้มีโอกาสฟัง พูด สังเกต คิดแก้ปัญหา ใช้เหตุผลและฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน โดยจัดกิจกรรมด้วยวิธีต่างๆ เช่น สนทนา อภิปราย สาธิต ทดลอง เล่านิทาน เล่นบทบาทสมมติ ร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง ศึกษานอกสถานที่ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ เป็นต้น

4. กิจกรรมกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้มีโอกาสไปนอกห้องเรียนเพื่อออกกำลังกาย เคลื่อนไหวร่างกายและแสดงออกอย่างอิสระ โดยยึดความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละคนเป็นหลัก กิจกรรมกลางแจ้งที่ผู้สอนควรจัดให้เด็กได้เล่น เช่น การเล่นเครื่องเล่นสนาม การเล่นทราย การเล่นน้ำ การเล่นสมมติในบ้านตุ๊กตาหรือบ้านจำลอง การเล่นในมุมช่างไม้ การเล่นกับอุปกรณ์กีฬา การเล่นเกมการละเล่น เป็นต้น

5. เกมการศึกษา เป็นเกมที่ช่วยพัฒนาสติปัญญามีกฎกติกาต่างๆ เด็กสามารถเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่มได้ ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักสังเกต และเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสี รูปร่าง จำนวน ประเภท และความสัมพันธ์เกี่ยวกับพื้นที่ ระยะ เกมการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัย 3-5 ปี เช่น เกมจับคู่ แยกประเภท จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับ โดมิโน ลอตโต ภาพตัดต่อ ต่อตามแบบ เป็นต้น

6. กิจกรรมเสรี / การเล่นตามมุม เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอิสระตามมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ หรือศูนย์การเรียนรู้ที่จัดไว้ในห้องเรียน การจัดมุมเพื่อให้เด็กมีโอกาสเล่นในห้องเรียนควรจะเป็นดังนี้

1. มุมบ้าน มุมร้านค้า มุมหมอ

กิจกรรมจัดเพื่อให้เด็กได้เล่นในสิ่งที่ตนเองชอบ สิ่งที่ได้ได้ควบคุมกันมา คือ การใช้ภาษา การปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน การพัฒนาทางอารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา

สื่อ อุปกรณ์ ที่จัดไว้ในมุมนี้ ได้แก่ เครื่องครัว เครื่องใช้ในบ้าน เช่น เสื้อ หมอน กระชก ตุ๊กตา เสื้อผ้าตุ๊กตา เครื่องแบบของคนอาชีพต่างๆ เช่น หมอ ทหาร เครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ เช่น กระบุง ตะกร้า ไม้คาน รองเท้าและเสื้อผ้าที่ใช้แล้วสำหรับเด็กแสดงบทบาทสมมติ

2. มุมหนังสือ

แม้จะไม่มีการสอนอ่านเขียน สำหรับเด็กก่อนประถมศึกษา แต่การหาภาพสวยๆ นิทาน ภาพมาจัดวางไว้ ย่อมเป็นสิ่งจูงใจให้เด็กได้จับต้อง เปิดดู เป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน โดยไม่รู้ตัว สิ่งประกอบสำหรับมุมนี้ คือ เสื้อ หมอน รูปทรงต่างๆจะช่วยจูงใจให้เด็กอยากนั่งนอนอ่านในท่าทางสบายๆก่อให้เกิดความเพลิดเพลินทั้งที่ยังอ่านไม่ได้

3. มุมธรรมชาติ หรือมุมวิทยาศาสตร์

เป็นมุมที่เด็กจะศึกษาหาความรู้ด้วยการสังเกต การทดลองด้วยตนเอง จึงจัดหาอุปกรณ์ต่างๆ เช่น เครื่องชั่ง ตัวอย่างพืช เปลือกหอย สำลี กระดาษ หินชนิดต่างๆ นำมาไว้เป็นหมวดหมู่

4. มุมเกมการศึกษา พลาสติกสร้างสรรค์ เครื่องเล่นสัมผัส

ในมุมนี้ เป็นมุมที่ฝึกเด็กในเรื่องการรับรู้ทางสายตา การคิดเหตุผล และการทำงานสัมพันธ์กันระหว่างมือกับตา

5. กระบะทราย

กระบะทรายในมุมห้องเรียนจัดเพื่อให้เด็กมีโอกาสดกแต่งเรื่องที่ใกล้ตัว เช่น เรื่องบ้าน เด็กใช้วัสดุอุปกรณ์ เช่น ดูกตาสัตว์ บ้าน ต้นไม้ ครูจึงต้องจัดหาอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องไว้ ควรวางกระบะให้อยู่ในระดับที่เด็กยืนเล่นได้ และเตรียมอุปกรณ์ไว้ให้เพื่อให้เด็กนำมาจัดตามความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง

6. มุมบล็อก

บล็อก หมายถึง แท่งไม้หรือวัสดุทดแทนอย่างอื่น เช่นกล่องชนิดต่างๆ บล็อกแต่ละชุดอาจจะมีรูปแบบและจำนวนแตกต่างกันบางชุดมีขนาดเล็ก มีจำนวนเพียง 20 ชุด บางชุดมีขนาดใหญ่จำนวนอาจมากถึงร้อยกว่าชิ้น บล็อกเหล่านี้อาจทำขึ้นเองได้จากเศษไม้นำมาตกแต่งให้เป็นรูปทรง ข้อควรระวังคือ ต้องขัดให้เรียบ ไม่มีเหลี่ยม แยกเก็บใส่กล่องหรือลังไว้ ถ้าไม่ต้องการให้เกิดเสียงรบกวนเวลาเล่น ก็หาเสื่อมาปูรองมุมนี้ไว้พอที่เด็กจะนั่งได้คราวละ 3-4 คน และควรให้ห่างจากมุมหนังสือที่ต้องการความสงบ

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์และการจัดกิจกรรมการเล่นสำหรับเด็กปฐมวัยจะต้องคำนึงถึงตัวเด็กเป็นสำคัญ เด็กจะเรียนรู้ได้ดีโดยผ่านประสบการณ์ตรงเป็นรูปธรรม การเล่นช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ การสัมผัส การทดลอง และการปฏิบัติจริง ควรจัดบรรยากาศให้เด็กได้เล่นอย่างอิสระจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้

2.8 ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการเล่น

การเล่นไม่เพียงแต่การส่งเสริมความแข็งแรงของกล้ามเนื้อต่างๆ ในร่างกายแล้วการเล่นยังช่วยให้เด็กเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและสามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนได้ มีนักการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ให้ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของการเล่นไว้ดังนี้

เยาวยา เดชะคุปต์ (2542: 22) ได้สรุปประโยชน์ของการเล่นไว้ดังนี้

1. ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านต่างๆ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา
2. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก เพราะการเล่นเป็นการศึกษาอย่างหนึ่ง
3. ช่วยตอบสนองความต้องการของเด็กเพราะเมื่อเด็กได้เล่นจะได้แสดงออกกระหาย

อารมณ์อันเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียด

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547: 198) ได้รวบรวมประโยชน์ที่เด็กได้จากการเล่นจะส่งผลต่อพัฒนาการเด็กในด้านต่างๆ ดังนี้

1. การเล่นจะช่วยพัฒนากล้ามเนื้อส่วนต่างๆของร่างกายให้แข็งแรง ซึ่งเป็นการออกกำลังกายไปในตัว

2. การเล่นช่วยให้เด็กรู้จักการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม และช่วยให้เด็กได้รู้จักตัวเอง รู้จักการแข่งขัน เอื้อเฟื้อ ไม่เห็นแก่ตัว รู้จักการให้ การรับและการร่วมมือกับผู้อื่น

3. การเล่นเป็นสื่อในการสร้างมิตรภาพระหว่างเด็ก ลดความเป็นศัตรูระหว่างกันและกันในการเล่นระหว่างพี่น้องในครอบครัว จะทำให้พี่น้องไม่อิจฉากัน

4. การเล่นที่เด็กสมมติตนเองเป็นบุคคลต่างๆ เช่น ครู หมอ พยาบาล ตำรวจ ทำให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของบุคคลต่างๆ เป็นการจินตนาการในอาชีพและการเตรียมตัวเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต

5. การเล่นเป็นการชดเชยสิ่งที่เด็กขาดไปทำให้เด็กระบายความรู้สึกผ่านการเล่นอันเป็นการผ่อนคลายความเครียดของเด็ก

นิชรา ชนะพาล (2549: 11-12) ได้รวบรวมประโยชน์ของการเล่นที่ไว้ดังนี้

1. ด้านร่างกาย การวิ่ง การกระโดด การปีนป่ายหรือการดึงลากสิ่งของจะช่วยให้เด็กมีความคล่องตัวในการเคลื่อนไหวและการทรงตัว มีการประสานงานของกล้ามเนื้อมัดต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกล้ามเนื้อแขนขา มือหรือแม้แต่การประสานกันระหว่างมือและสายตา เช่น การหยิบจับ การพับกระดาษ การวาดรูป การปั้นดินน้ำมัน เด็กมีโอกาสนในการเล่นบ่อยๆก็เท่ากับการฝึกฝนทักษะต่างๆ ให้คล่องแคล่วยิ่งขึ้น

2. ด้านจิตใจ – อารมณ์ การเล่นมักจะเป็นการระบายความคับข้องใจต่างๆ เช่น หงุดหงิด เศร้าหมอง ขุ่นมัว เด็กจะเกิดความสุขสนุกสนาน เพลิดเพลิน ลืมความวิตกกังวล ความทุกข์ ความไม่พอใจเมื่อได้เล่น การเล่นบางอย่าง เช่น ใช้ก้อนของเล่นทุบสิ่งของ การเตะบอลสามารถระบายความโกรธและก้าวร้าวในเด็กออกไปได้อย่างดี เป็นวิธีที่สังคมยอมรับถ้าทุกครั้งที่เด็กโกรธ เด็กรู้จักระบายอารมณ์ด้วยวิธีการที่เหมาะสม ในที่สุดเมื่อเด็กโตขึ้นเด็กก็จะสามารถควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์ของตนเองได้ในสถานการณ์ต่างๆ

3. ด้านเชาว์ปัญญาและการเรียนรู้ เด็กมีโอกาสนเรียนรู้จากการเล่นด้วยการสังเกต จดจำเลียนแบบและค้นคว้าทดลองด้วยตนเอง เด็กอาจใช้จินตนาการในการเล่นสมมติต่างๆ ทำให้เด็กหัดคิดวางแผน หัดแก้ปัญหาและหัดตัดสินใจได้ดีขึ้น

4. ด้านภาษา ในขบวนการของการเล่นนั้นเด็กต้องสื่อความต้องการของตนเอง ในขณะเดียวกันก็ต้องรับรู้ความต้องการของผู้อื่นด้วย เด็กจะได้ฝึกหัดการสัมพันธ์ด้วยภาษาท่าทาง หรือภาษากายตลอดจนการรับรู้ภาษาจากผู้อื่น ทั้งภาษาพูดและภาษาท่าทางเช่นเดียวกัน เทียบกับเป็นการเรียนรู้ภาษาโดยวิธีธรรมชาติวิธีหนึ่ง

5. ด้านสังคม การเล่นจะเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้วิธีการอยู่ร่วมกับผู้อื่นและรู้จักการรอคอย

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การเล่นมีประโยชน์กับเด็กเป็นอย่างมาก ทำให้เด็กได้ผ่อนคลายจากความเครียดและยังส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆของเด็กปฐมวัยอีกด้วย

2.9 บทบาทหน้าที่ของครูในการส่งเสริมการเล่น

บุคคลที่ใกล้ชิดและมีหน้าที่สำคัญที่สุดในการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กทรงจากพ่อแม่ คือ ครู ซึ่งเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็กมีมากมายหลายรูปแบบ การเล่นเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประโยชน์มากที่สุดสำหรับเด็กปฐมวัย ครูจึงมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการส่งเสริมการเล่นของเด็ก ซึ่งได้มีนักการศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของครูในการส่งเสริมการเล่นของเด็กไว้ดังนี้

ทัศน ผลาวะสุ (2542: 160-161) ได้เสนอแนวทางส่งเสริมการเล่นไว้ดังนี้

1. จัดเวลาให้เด็กได้เล่นในสิ่งแวดล้อมที่พร้อม และสิ่งที่ส่งเสริมการเล่นอย่างเป็นอิสระด้วยตนเอง
2. จัดเตรียมสภาพแวดล้อม บริเวณที่เล่นอย่างปลอดภัย วัสดุอุปกรณ์ในการเล่นสามารถเล่นได้อย่างอิสระตามความคิดของเขา มีจำนวนและปริมาณเพียงพอต่อการเล่น
3. ควรจัดสิ่งแวดล้อมและวัสดุอุปกรณ์การเล่นที่ส่งเสริมการเล่น ไม่ควรคาดหวังว่าเด็กจะสามารถเล่นได้ผลดี ในกลุ่มที่มากกว่า 2 คนขึ้นไป
4. ส่งเสริมการเล่นให้ตรงกับความสนใจ และมีความเหมาะสมตามลำดับขั้นพัฒนาการการเล่นของเด็กและครูควรได้ศึกษาให้รู้จักเด็ก ในด้านที่เกี่ยวข้องกับความสนใจและลำดับขั้นพัฒนาการทางการเล่นเป็นอย่างดี
5. ควรช่วยเหลือและกระตุ้นให้เด็กเข้าสู่โลกของการเล่นด้วยตนเอง ครูมีหน้าที่เพียงแนะนำ ให้เด็กได้คิดริเริ่มกิจกรรมการเล่นด้วยตนเอง
6. การช่วยเหลือและกระตุ้นเด็กทำได้โดยการจัดเวลาและสิ่งแวดล้อมให้เด็กได้แสดงพฤติกรรมที่ต้องใช้ระดับความคิด

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544: 17-21) ได้กำหนดบทบาทของครูในการส่งเสริมการเล่นไว้ 4 บทบาท คือ

1. บทบาทของครูในการวางแผนจัดเตรียมเกมและการเล่น ครูเป็นผู้ที่จะต้องมีความรู้บทบาทในการวางแผนจัดเตรียมการเล่น ก่อนเด็กเล่นครูควรศึกษาประเภทและลักษณะของการเล่น แล้วทำหน้าที่เลือกสรรให้เหมาะสมกับเด็ก ตลอดจนเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ
2. บทบาทของครูในขณะที่เด็กเล่น ขณะที่เด็กเล่นครูควรดูแลเด็ก
3. บทบาทของครูในการสร้างลักษณะนิสัยที่ดีให้กับเด็ก ครูสามารถใช้การเล่นของเด็กปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่ดี

4. บทบาทของครูในการประเมินผล การเล่นที่นำมาใช้กับเด็กปฐมวัยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อเป็นสื่อการเรียนรู้ ที่เด็กได้เรียนรู้มุ่งให้เด็กมีความสุขสนุกสนาน วิธีการที่ใช้ประเมินสำหรับเด็กปฐมวัย คือการสังเกต การทำตามคำสั่ง การกล่าวคำขอโทษ ขอบคุณ การให้ความช่วยเหลือเพื่อน ๆ การเก็บของเข้าที่เป็นต้น

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า บทบาทหน้าที่ของครูในการส่งเสริมการเล่นของเด็ก ได้แก่ การวางแผนการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเล่นของเด็ก ช่วยเหลือกระตุ้นให้เด็กเข้าสู่โลกของการเล่นด้วยตนเอง ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็ก ขณะที่เด็กเล่น กล่าวชมเชยหรือให้กำลังใจเมื่อเด็กช่วยเหลือเพื่อน สังเกตและดูแลเด็กอย่างใกล้ชิดขณะที่เด็กเล่น

2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่น

งานวิจัยต่างประเทศ

เซียง (Chiang.1985: Abstract) ได้ทำการศึกษาความแตกต่างด้านพัฒนาการในการใช้วัสดุการเล่นในสนามเด็กเล่นอายุ 3 - 5 ปีและ 7 ปีจำนวน 57 คนโดยใช้เครื่องมือเทคนิคการสังเกตตามธรรมชาติผลการศึกษาพบว่าประเภทของการเล่นและวัสดุอุปกรณ์การเล่นเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อพัฒนาการด้านการเล่นซึ่งจะส่งผลต่อพัฒนาการทางด้านสังคมและสติปัญญาของเด็ก

บูทส์ (Butz. 2001: Abstract) ได้ทำการศึกษาพัฒนาการทางด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นเป็นกลุ่มแบบมีผู้ชี้แนะและไม่ชี้แนะ ของเด็กปฐมวัยอายุ 4-5 ปี โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 8 คน และกลุ่มควบคุม 8 คน ทำการทดลอง 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 20 นาที โดยกลุ่มทดลองในขณะที่ทำกิจกรรมการเล่นเป็นกลุ่มจะมีครูดูแลชี้แนะและกลุ่มควบคุมจะทำกิจกรรมปกติ การทดลองครั้งนี้เป็นแบบคุณภาพและปริมาณ โดยการบันทึกวีดีโอเพื่อการแสดงพฤติกรรมผลการทดลองพบว่า พัฒนาการด้านสังคมไม่แตกต่างกันทั้งนี้ยังมีปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็กซึ่งน่าสนใจที่จะทำการวิจัยและจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยต่อไป

ลินเนส (Lines. 2003: Abstract) ได้ทำการศึกษาการสอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นและวัฒนธรรมท้องถิ่น พบว่า การสืบทอดวัฒนธรรมแต่ละท้องถิ่นเป็นสิ่งที่สำคัญและดีงาม แต่ทั้งนี้ครูส่วนใหญ่ขาดเครื่องมือที่เป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการจัดการเรียนการสอน ทำให้ถ่ายทอดความรู้ไม่ได้รับความสนใจมากนัก ดังนั้น สิ่งที่ครูต้องการ คือ วิธีการถ่ายทอดความรู้ อย่างท้ายสุดในการทำงานวิจัยครั้งนี้ จึงจัดหลักสูตรฝึกอบรมการออกแบบรูปแบบการสอนวิชาที่ว่าด้วยวัฒนธรรมท้องถิ่นแต่ทั้งนี้ทั้งนั้นจะเห็นว่าสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวนั้นแหละคือหลักสูตรของการสืบทอดวัฒนธรรมอันดีงาม

ทอปปี้ง (Topping. 2004: Abstract) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลการใช้หลักสูตรที่ส่งเสริมกิจกรรมการเล่นของเด็กปฐมวัย พบว่า ผลการใช้หลักสูตรการเรียนการสอนแบบ

ไฮสโคป (High/Scop) เพื่อทดสอบความสามารถของเด็กปฐมวัยที่มีพัฒนาการล่าช้า 10 คน ของโรงเรียนในอเมริกาใต้ โดยคัดเลือกจากนักเรียนที่มีคะแนนคณิตศาสตร์และการเรียนต่ำ หลักสูตรนี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่างๆ โดยกลุ่มตัวอย่างจะเรียนรู้ในการวางแผนลงมือกระทำ และทบทวนสิ่งที่ทำด้วยตนเอง ในขณะที่เรียนเด็กๆ จะได้เล่นไปด้วย เช่น โปรแกรมที่เกี่ยวกับตัวเลข ผลการศึกษา พบว่า ก่อนและหลังการทดลองเด็กมีความสามารถทางคณิตศาสตร์และการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยในประเทศ

กาญจนา บุญสำรวย (2550: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมการเล่นร้อยลูกปัดตามบัตรต้นแบบ ผลการศึกษาพบว่า การคิดเชิงเหตุผลโดยรวมและรายด้านของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองทำกิจกรรมการเล่นร้อยลูกปัดตามแบบสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.01

บุษณีย์ สมญาประเสริฐ (2551: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบการเล่นเกมที่มีผลต่อการรักการอ่านของเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมทั้งก่อนและหลังการจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์นี้มีการพัฒนานิสัยรักการอ่านโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์ พบว่าคะแนนนิสัยรักการอ่านโดยเฉลี่ยมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เพิ่มขึ้นตลอดช่วง 8 สัปดาห์และเมื่อวิเคราะห์คะแนนนิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัยแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านความสนใจ ด้านเจตคติ ด้านการดูแลเก็บรักษาหนังสือ พบว่า คะแนนนิสัยรักการอ่านทั้ง 3 ด้าน มีการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์คะแนนรวมซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อัจจิมา ศิริพิบูลย์ผล (2552: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยออทิสติกที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ ผลการศึกษาพบว่าเด็กปฐมวัยออทิสติกที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ มีทักษะทางสังคมสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ประภาณิช เพียรไพฑูรย์ (2553: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่เล่นเกมการศึกษาอนุกรมมิติ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย โดยรวมและรายด้านหลังที่ได้เล่นเกมการศึกษาอนุกรมมิติสูงกว่าก่อนการเล่นเกมการศึกษาอนุกรมมิติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากขึ้นจากการทดลองก่อนการทดลองในทุกด้านโดยด้านการจำแนกเพิ่มขึ้นเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านการอุปมา อุปไมย และด้านการจัดประเภท ตามลำดับ

สุรัตน์ พิมพล (2553: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาผลการจัดประสบการณ์การเล่นสื่อบุคคลลายเปิดที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่า แผนการจัดประสบการณ์การเล่นสื่อบุคคลลายเปิดสำหรับเด็กปฐมวัย ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน เพิ่มขึ้น มี

คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 90.83 และเด็กปฐมวัยมีความเชื่อมั่นในตนเองหลังการจัดประสบการณ์สูงกว่า ก่อนการจัดประสบการณ์การเล่นสื่อวัสดุปลายเปิด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มณีนุช ไชยยะชาติ (2554: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นของเล่นรูปทรงสัมพันธ์ ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นของเล่นรูปทรงสัมพันธ์โดยรวม รายด้านอยู่ในระดับสูงและความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นของเล่นรูปทรงสัมพันธ์สูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุมาลี บัวหลวง (2557: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้เกมการเล่นกลางแจ้งที่มีต่อพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังที่ได้รับการจัดประสบการณ์เกมการเล่นกลางแจ้ง เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมร่วมมือสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเล่นให้แก่เด็กปฐมวัยเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญต่อเด็กเป็นอย่างมากยิ่งทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวขณะที่เด็กกำลังเล่นและส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านให้กับเด็กด้วย

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

3.1 ความหมายของกลุ่มและกิจกรรมกลุ่ม

การทำงานเป็นกลุ่มคือการทำงานตั้งแต่สองคนขึ้นไป มีการวางแผนร่วมกัน มีจุดมุ่งหมายร่วมกันสมาชิกในกลุ่มมีความรับผิดชอบและมีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ มีผู้ศึกษาความหมายของกลุ่มและกิจกรรมกลุ่มเอาไว้ดังนี้

ซัลลิแวน (Sullivan. 1958) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มหรือการทำงานเป็นกลุ่มหมายถึงการทำงานที่สมาชิกในกลุ่มมีการวางแผนร่วมกันกับผู้นำกลุ่มและผู้นำกลุ่มจะทำหน้าที่ประสานงานและให้คำปรึกษาแก่กลุ่มสมาชิกทุกคนในกลุ่มมีความรับผิดชอบร่วมกันและมีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่บรรยากาศในกลุ่มมีความเป็นกันเองเป็นมิตรต่อกันและมีความเป็นประชาธิปไตย

เคมปี (Kemp. 1964: 24 - 25) กล่าวว่า กลุ่มประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมารวมกันมีปฏิสัมพันธ์กันทั้งใช้ภาษาและไม่ใช้ภาษามีผู้นำและสมาชิกหรืออาจจะไม่มีผู้นำก็ได้มีการพึ่งพาอาศัยกันมีผลประโยชน์ร่วมกันมีความพอใจมีการยอมรับและเคารพในความคิดเห็นซึ่งกันและกันและมีความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มมีความรู้สึกปลอดภัยเมื่ออยู่ในกลุ่ม

ไซมอน ศรีสุรภักษ์ (2540: 27) กล่าวว่า กลุ่มและกิจกรรมกลุ่มหมายถึง การที่สมาชิกในกลุ่มมีการปฏิสัมพันธ์กันโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันวางแผนและทำงานตามจุดหมายที่วางไว้ในรูปแบบของการยอมรับและเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกันการเป็นผู้นำผู้ตามการพึ่งพาอาศัยกันและประเมินบทวนผลงานที่ทำร่วมกันจากความหมายของกลุ่มและกิจกรรมกลุ่มที่กล่าวมาสรุปได้

ว่ากลุ่มหมายถึงการที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปรวมกลุ่มกันเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทำกิจกรรมร่วมกันมีการปฏิสัมพันธ์ร่วมรับผิดชอบแสดงความคิดเห็นวางแผนการทำงานช่วยเหลือซึ่งกันและกันจนผลงานบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้และกิจกรรมกลุ่มหมายถึงการที่สมาชิกในกลุ่มตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมีการปฏิสัมพันธ์กันโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการทำงานร่วมกันตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ทิตนา แชมมณี (2542: 7) กล่าวว่า เด็กจะได้รับประสบการณ์จากการเข้ากลุ่มจะทำให้ผู้เรียนมีโอกาเรียนรู้จากการมีส่วนร่วมกระทำกิจกรรมกลุ่มที่ส่งเสริมการวิเคราะห์ ความรู้สึก ความต้องการ ตลอดจนพฤติกรรมและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาบุคลิกภาพของตนได้อย่างดี

นิรันดร์ จุลทรัพย์ (2542: 123) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม เป็นวิธีการที่ใช้กับกลุ่มของผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมกระทำกิจกรรมร่วมกัน หรือได้มีการแสดงออก ร่วมกันภายใต้จุดมุ่งหมายบางประการ ลักษณะของกิจกรรมส่วนใหญ่จะเป็นการเสริมสร้างความรู้ สึกสร้างสรรค์ประสบการณ์และสร้างทัศนคติที่ดีงามต่อกัน โดยมุ่งเน้นให้สมาชิกเรียนรู้ด้วยการกระทำ พร้อมมีการติชมเพื่อให้สมาชิกได้รับรู้ด้วยตนเอง

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2546: 6) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การนำเอาประสบการณ์มาวางแผนแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนในสิ่งที่สมาชิกต้องการและการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยรวม ผู้นำจะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็ต่อเมื่อเขาได้เรียนรู้วิธีการที่จะช่วยอำนวยความสะดวกให้เกิดปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์ระหว่างสมาชิกแต่ละคน โดยวิธีดังกล่าวนี้ประสบการณ์ดังกล่าวจะทำให้เกิดพัฒนาการในตัวบุคคลทุกคนและกลุ่มก็จะดำเนินไปด้วยความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

กาญจนา ไชยพันธ์ (2549: 3) กล่าวว่า การที่บุคคลมารวมกันเพื่อศึกษาประสบการณ์ของกลุ่มหลายๆ ฝ่าย ศึกษาพฤติกรรมความเป็นผู้นำ ความคิด ฝึกปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และมีการศึกษาจากประสบการณ์ โดยผู้ศึกษาจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดขึ้น

พระจรัสศักดิ์ บุญฤทธิ์ (2554: 20) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมทั้งความคิดเห็นและการกระทำภายในสถานการณ์ที่กำหนด ทำให้สมาชิกในกลุ่มมีวางแผนการทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์และแก้ปัญหาาร่วมกันส่งผลให้สมาชิกในกลุ่มได้พัฒนาตนเอง เกิดการเรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนต่อไป

วรภรณ์ มะลิรัตน์ (2554: 24) กล่าวว่า กลุ่มและกิจกรรมกลุ่มหมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีปฏิสัมพันธ์กัน โดยมีวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมบางอย่างร่วมกัน มีการฟังพา อาศัยกันการวางแผนดำเนินการ การทบทวนผลการกระทำโดยสมาชิกในกลุ่มจะมีการร่วมมือกัน การช่วยเหลือกัน การยอมรับและเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกันมีความรับผิดชอบร่วมกันและรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มและกิจกรรมกลุ่ม คือ การที่สมาชิกในกลุ่มมีการปฏิสัมพันธ์กันโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมมือกันวางแผนและทำงานตาม

จุดหมายที่วางไว้ในรูปแบบของการยอมรับและเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกันและการเป็นผู้นำผู้ตาม การพึ่งพาอาศัยกันและประเมิณทบทวนผลงานที่ทำร่วมกันจากความหมายของกลุ่มและกิจกรรม กลุ่มที่กล่าวมาสรุปได้ว่ากลุ่มหมายถึงการที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปรวมกลุ่มกันเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทำกิจกรรมร่วมกันมีการปฏิสัมพันธ์ร่วมรับผิดชอบแสดงความคิดเห็นวางแผนการทำงานช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การยอมรับและเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกันมีความรับผิดชอบร่วมกันและรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

3.2 จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม

การรวมกลุ่มทำงานหรือทำกิจกรรมใดให้ประสบผลสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญมากเพราะการทำงานบางอย่างให้สำเร็จต้องมีการพึ่งพาอาศัยช่วยเหลือซึ่งกันและกันร่วมคิดร่วมตัดสินใจในการแก้ปัญหาและทำงานให้ได้คุณภาพมากที่สุด ซึ่งได้มีผู้ที่ศึกษาและได้ให้ความรู้เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

บัตตัน (Button.1974: 1 - 2) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มเป็นสิ่งที่จัดขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยส่งเสริมให้มนุษย์ได้เติบโตและพัฒนาโดยเฉพาะทักษะด้านสังคมและด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นดังนั้นการจัดกิจกรรมกลุ่มจึงเป็นการสร้างโอกาสให้มนุษย์ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆในบรรยากาศที่ส่งเสริมกันและกันโดยใช้เทคนิคต่างๆเพื่อสมาชิกกลุ่มจะพยายามช่วยกลุ่มและช่วยบุคคลทำงานไปสู่จุดมุ่งหมายด้วยเหตุนี้การเรียนรู้โดยวิธีการกลุ่มจึงช่วยฝึกทักษะที่จำเป็นหลายๆด้านและด้านหนึ่งที่สำคัญก็คือทักษะทางสังคม (Social Skill) เป็นทักษะที่ช่วยให้อยู่ร่วมกันและทำงานกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่นเช่นทักษะการเป็นผู้ให้และผู้รับการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมการควบคุมตนเองการยอมรับความสามารถของตนเองและผู้อื่นสรุปได้ว่ากิจกรรมกลุ่มมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการทำงานให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายเพราะในกระบวนการขั้นตอนของการทำงานกลุ่มทำให้บุคคลมีการปฏิสัมพันธ์พูดคุยแสดงความคิดเห็นร่วมคิดร่วมทำช่วยเหลือซึ่งกันและกันรู้จักเป็นผู้นำผู้ตามให้การยอมรับและปรับตัวเข้าหากันซึ่งพฤติกรรมที่ปรากฏดังกล่าวนี้ล้วนเป็นทักษะชีวิตทางสังคมที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตเพื่อให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

กรมวิชาการ (2545: 184) กล่าวว่า กระบวนการการจัดกิจกรรมกลุ่มช่วยแก้ไขข้อจำกัดในเรื่องเนื้อหาทางจริยธรรม ซึ่งค่อนข้างเป็นนามธรรมและหยุดนิ่งกับที่ให้เป็นการเรียนรู้ที่น่าสนใจโดยสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ที่มีการเคลื่อนไหวของผู้เรียนและเนื้อหาควบคู่กันไป การจัดกระบวนการเรียนการสอนจึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และการปฏิสัมพันธ์เป็นส่วนใหญ่ โดยมีการใช้กิจกรรมและสื่อการสอนบางประการ เช่น สถานการณ์จำลอง การแสดงบทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง เป็นต้น ที่ครูสามารถคิดจัดทำด้วยตนเองได้ จะช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้ทางด้านจริยธรรมเป็นรูปธรรมน่าสนใจขึ้นสอดคล้องกับวัยพัฒนาตนระดับวุฒิภาวะ และความต้องการของนักเรียนแต่ละระดับ

คมเพชร จิตรสุกุล (2546: 149-150) กล่าวว่า ความมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มมีดังนี้

1. เพื่อสร้างความเข้าใจในตนเองอย่างถูกต้อง โดยปกติทั่วไปอาจจะคิดว่าตนเองมีความเข้าใจในตนเอง ไม่จำเป็นต้องให้คนอื่นชี้แจงว่าตนเป็นคนอย่างไร ในทางจิตวิทยาแล้วมนุษย์ย่อมเข้าใจตนเอง แต่บางด้านอาจจะไม่เข้าใจตนเอง ทั้งนี้เพราะว่าแต่ละคนมีการปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมโดยใช้กลวิธีที่แตกต่างกันไป ด้วยเหตุนี้กิจกรรมก็อาจช่วยมนุษย์ได้โดยเป็นกระจกเงาสะท้อนให้เห็นภาพตนเองทุก ๆ ด้าน

2. เพื่อสร้างความเข้าใจในบุคคลอื่น มนุษย์มีความต้องการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งก็คือความเข้าใจในสมาชิกของกลุ่ม ความเข้าใจในบุคคลอื่นจะทำให้เกิดการยอมรับพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมา ดังนั้นในการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน ของสมาชิกจะเปิดโอกาสให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ลักษณะต่างๆของแต่ละคนได้เป็นอย่างดี

3. เพื่อสร้างความสามารถในการทำงาน ร่วมกันระหว่างสมาชิกซึ่งนอกจากจะอาศัยความรู้ ความสามารถในการทำงานร่วมกันระหว่างสมาชิก สิ่งที่สำคัญและมีความหมายต่อความสำเร็จของกลุ่ม คือ ความร่วมมือ ซึ่งถ้าขาดความร่วมมือที่ดีจะทำให้การทำงานของกลุ่มไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรดังนั้นในการจัดกิจกรรมกลุ่ม จึงมีจุดมุ่งหมายที่เสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีให้แก่สมาชิกกลุ่ม ให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของกลุ่มเป็นการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับสมาชิกในกลุ่ม ดังนั้นในการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันของสมาชิกจะเปิดโอกาสให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ลักษณะต่างๆของแต่ละคนได้เป็นอย่างดี

3.3 แนวทางการจัดกิจกรรมและการเข้ากลุ่ม

แนวทางการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยควรมีหลากหลายรูปแบบมีทั้งกิจกรรมที่เป็นรายบุคคลและกิจกรรมกลุ่มโดยจัดให้เหมาะสมกับวัยพัฒนาการความสนใจของเด็กแต่ละคนและควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลซึ่งมีผู้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมกลุ่มของเด็กดังนี้

ซีเฟลด์ (Seefeldt. 1980: 7 - 11) กล่าวว่าเด็กวัย 5 ปีจะเริ่มเข้าร่วมกันเป็นกลุ่มใหญ่จาก 2 เป็น 5 คนเพราะเริ่มเข้าใจและยอมรับความสำคัญของผู้อื่นคล้ายตามผู้อื่นทะเลาะกับเพื่อนน้อยลง

ภรณ์ คุรุรัตน์ (2540: 6) กล่าวว่ากาณ์ดำเนินกิจกรรมผู้สอนควรคำนึงถึงการให้เด็กเป็นผู้ริเริ่มซึ่งอาจเริ่มขึ้นจากการวางแผนก่อนลงมือกระทำกิจกรรมขั้นทำกิจกรรมเด็กมีโอกาสประสบความสำเร็จโดยเด็กทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2550: 65 - 66) ได้อธิบายการเล่นของเด็กเพื่อให้เข้าใจมากยิ่งขึ้นซึ่งได้อธิบายการเล่นของเด็กว่า เป็นพัฒนาการตามขั้นตอนเด็กจะเข้าใจโลกที่เขาอยู่โดยการพบสิ่งใหม่ๆที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้นและได้แบ่งขั้นตอนของการพัฒนาการเล่นของเด็กออกเป็น 3 ขั้นแต่จะกล่าวถึงเฉพาะขั้นที่ 3 ที่กล่าวถึงการเล่นในสังคมดังนี้ขั้นที่ 3 การเล่นในสังคมเป็นช่วง

อายุที่เข้าสู่วัยเรียนเด็กเริ่มเข้าสู่สังคมที่กว้างขึ้นรู้จักแบ่งปันของเล่นกับผู้อื่นขั้นตอนนี้เป็นขั้นสุดท้ายของการพัฒนาการเล่นแต่ความสำเร็จของการพัฒนาขั้นนี้เป็นผลเนื่องมาจากความสำเร็จในการพัฒนาสองขั้นแรกในขั้นนี้เด็กจะเรียนรู้ว่าเมื่อใดเขาจะเล่นคนเดียวและเมื่อใดเขาจะเล่นเป็นกลุ่มได้กล่าวถึงการเล่นทางสังคมของเด็กซึ่งแบ่งเป็น 6 ขั้นดังนี้

1. ระยะนิ่งเฉย (Unoccupied Play) เด็กจะไม่เล่นกับสิ่งของใดๆและไม่เล่นกับใคร
 2. การเล่นคนเดียว (Solitary Play) เด็กจะเล่นตามลำพังโดยไม่สนใจเด็กคนอื่น
 3. การเล่นแบบเฝ้าดูผู้อื่นเล่น (Onlooker Play) เด็กจะเฝ้าดูและสังเกตการเล่นของเด็กคนอื่น
 4. การเล่นแบบคู่ขนาน (Parallel Play) เด็กจะเล่นตามลำพังแต่เด็กจะเล่นของเล่นและวิธีการเล่นคล้ายกับเด็กคนอื่น ๆ
 5. การเล่นแบบเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน (Associative Play) เด็กจะมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กคนอื่นบางที่อาจถามคำถามหรือเล่นวัสดุอุปกรณ์ร่วมกันแต่ไม่เล่นด้วยกัน
 6. การเล่นแบบร่วมมือกัน (Cooperative Play) เด็กเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกัน
- จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การเข้ากลุ่มเพื่อร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ของเด็กมีหลากหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะพัฒนาการตามวัยของเด็กซึ่งเด็กแต่ละคนจะมีการปรับตัวเพื่อร่วมเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นในสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้หรือสื่อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่เร้าความสนใจจนทำให้เด็กได้มารวมกลุ่มกันพูดคุยแสดงความคิดเห็นและมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆตามพัฒนาการและวุฒิภาวะเหมาะสมตามวัย

3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมเป็นกลุ่ม

งานวิจัยต่างประเทศ

คอมพ์ตัน (Compton. 1968: 164-A) ได้ทำการศึกษากิจกรรมประเภทระดมสมองกับนิสิตมหาวิทยาลัยและสรุปผลการศึกษาไว้ว่ากิจกรรมประเภทระดมสมองสามารถเพิ่มความสามารถทางความคิดสร้างสรรค์ได้

โรเจอร์ส (Rogers. 1970: 121 - 122) ได้กล่าวอ้างถึงผลการวิจัยที่พบว่าการทำงานกิจกรรมร่วมกับกลุ่มจะให้ผลส่งเสริมทางด้านจิตวิทยาจะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการรับรู้ทางด้านความรู้สึกมีการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นมากขึ้นยอมรับตนเองพัฒนาในเรื่องของคุณค่าของตนเองเข้าใจตนเองและมีความมั่นคงยิ่งขึ้นในด้านทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่นได้แก่การใช้อำนาจน้อยลงมีการยอมรับผู้อื่นมากขึ้นและมีความรู้สึกพึงพาซึ่งกันและกันเชื่อในความสามารถของบุคคลมีการแก้ปัญหาโดยการทำงานเป็นกลุ่ม

แมรี (Mary. 1981: 4603) ได้ทำการศึกษาปฏิสัมพันธ์ของเด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มในแง่ของความถี่ของพฤติกรรมและระยะเวลาของการปฏิสัมพันธ์และวิธีการเข้ากลุ่มเพื่อนรวมทั้งความรู้และการเข้ากลุ่มไม่ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 4 ปีจำนวน 40คนเป็นชาย 20

และหญิง 20 คนวิธีศึกษาใช้เทคนิคสังคมมิติบันทึกพฤติกรรมขณะเด็กเล่นด้วยวิดีโอเทปคนละ 1 นาทีแล้วนำมาตีความจากนั้นนำมาจัดเป็นประเภทพฤติกรรมผลการวิจัยปรากฏว่าเด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มเพื่อนมากมีปฏิสัมพันธ์มากกว่าใช้เวลาในการปฏิสัมพันธ์ยาวนานกว่าเด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มเพื่อนน้อยเด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มเพื่อนจะใช้พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์หลายวิธีและวิธีการที่เข้ากลุ่มแล้วไม่ได้ผลน้อยกว่าเด็กที่มีความสามารถน้อยกว่าและใช้พฤติกรรมทางบวกมากกว่าส่วนเด็กที่มีความสามารถน้อยกว่าจะมีวิธีการทางลบมากกว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญของวิธีการที่ใช้ในการเข้ากลุ่มเพื่อนในแง่ของวิธีการทางลบกับวิธีการที่ไม่ได้ผล

งานวิจัยในประเทศ

อรัญญา วันกิ่ง (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความฉลาดทางการอารมณ์ด้านการจัดการอารมณ์ของตนเอง พบว่า นักเรียนมีความเฉลียวฉลาดทางการอารมณ์ด้านการจัดการอารมณ์ของตนเองสูงขึ้น หลังจากที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเฉลียวฉลาดทางการอารมณ์ด้านการจัดการอารมณ์ของตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความเฉลียวฉลาดทางการอารมณ์ด้านการจัดการอารมณ์ของตนเองสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภณิดา เจริญสุข (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนามนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาเฝ้า้มัง พบว่า หลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนมีคะแนนมนุษยสัมพันธ์ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านเข้าใจและยอมรับตนเอง ด้านเข้าใจและยอมรับผู้อื่น ด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล ด้านการแสดงความรู้สึกซาบซึ้งและขอบคุณ และด้านการเคารพสิทธิและความเป็นตัวของตัวเองของบุคคล สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศุภร บุตรสุวรรณ (2550: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องผลการใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกันโดยนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม แบบเปิดและแบบปิด มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกัน โยนักเรียนกลุ่มปิดมีคะแนนสูงกว่านักเรียนกลุ่มเปิด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จิรุตม์ ภูเจริญ (2551: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่ส่งผลต่ออัตมโนทัศน์ของนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในมหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเมื่อทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มแล้วส่งผลอัตมโนทัศน์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านลักษณะพฤติกรรม ด้านสติปัญญาของนักศึกษา ด้านรูปร่างและคุณลักษณะ ด้านความสุขและความพึงใจ สำหรับด้านอัตมโนทัศน์ด้านความวิตกกังวล และลักษณะความเป็นคนน่านิยม มีระดับอยู่ในระดับปานกลาง และนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

หลังจากการทำกิจกรรมกลุ่มแล้ว มีอัตมโนทัศน์มากกว่าก่อนการทำกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พระจිරศักดิ์ บุญฤทธิ์ (2554: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มด้วยหลักอิทธิบาท 4 ที่มีต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า หลังการเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มด้วยหลักอิทธิบาท 4 เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน นักเรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนมากกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มด้วยหลักอิทธิบาท 4 เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วารารณ มะลิรัตน์ (2554: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาผลการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มที่มีผลต่อทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรม และระหว่างการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มของเด็กปฐมวัยมีระดับคะแนนทักษะทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งโดยรวม และทักษะทางสังคมด้านการช่วยเหลือ ทักษะทางสังคมด้านการให้ความร่วมมือ ทักษะทางสังคมด้านเป็นผู้นำ ผู้ตามและทักษะทางสังคมด้านการแสดงออก โดยการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มส่งผลต่อพัฒนาการทักษะทางสังคมโดยรวมร้อยละ 90 ส่งผลต่อทักษะทางสังคมด้านการช่วยเหลือ ทักษะทางสังคมด้านการให้ความร่วมมือ ทักษะทางสังคมด้านเป็นผู้นำ ผู้ตามและทักษะทางสังคมด้านการแสดงออกคิดเป็นร้อยละ 99 และผลการเปลี่ยนแปลง พบว่า คะแนนทักษะทางสังคมโดยรวม และทุกรายด้านของเด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกช่วงสัปดาห์ แสดงว่าการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มสามารถพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยเพิ่มขึ้นได้อย่างชัดเจน

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมกลุ่มสามารถช่วยส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กได้เรียนรู้การช่วยเหลือกัน การยอมรับผู้อื่น และความรับผิดชอบต่อที่ร่วมกับผู้อื่นและเกิดพัฒนาการในด้านต่างๆ เช่น พฤติกรรมทางด้านสังคมเด็กได้เรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่มทำให้เด็กได้ฝึกทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันมีความเป็นผู้นำผู้ตามรู้จักแบ่งปันช่วยเหลือและวางแผนการทำงานร่วมกันเพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ
4. แบบแผนการทดลองและวิธีดำเนินการทดลอง
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 3 ห้องเรียน รวม 90 คน ของโรงเรียนวัดพลับพลายชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนวัดพลับพลายชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาโดยวิธีจับสลากจาก 3 ห้องเรียน ได้มา 1 ห้องเรียนจำนวน 31 คน นำไปทดสอบแล้วนำคะแนนที่ได้น้อยที่สุดจำนวน 15 คน มาเป็นกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม
2. แบบประเมินพฤติกรรมการความสามัคคีของเด็กปฐมวัย

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม

ขั้นตอนในการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่มที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพฤติกรรมความสามัคคี ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม ดังนี้

1. ศึกษาคู่มือและหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี และตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์ระดับเด็กปฐมวัยพุทธศักราช 2546 และศึกษาทฤษฎี และหลักการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความสามัคคีและการจัดกิจกรรมที่ต้องการให้เกิดกับเด็กปฐมวัย เพื่อนำข้อมูลมาเป็นพื้นฐานการจัดกิจกรรมของเด็กปฐมวัย

2. ศึกษาเอกสาร งานวิจัย ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม ได้แก่ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2546) การจัดกิจกรรมเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย, เยาวพา เดชะคุปต์. (2546) เกมและการเล่นสำหรับเด็กปฐมวัย, ทิศนา ขัมมณี (2545) กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำงานและการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

3. ผู้วิจัยสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม จำนวน 24 แผน โดยกำหนดจุดประสงค์ เนื้อหา การดำเนินกิจกรรม สื่อการเรียนและประเมินผล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 กิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม เป็นส่วนที่ระบุถึงกิจกรรมต่างๆ ที่จัดไว้ให้เด็กในแต่ละวัน

3.2 จุดประสงค์ เป็นผลสัมฤทธิ์ที่แสดงถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมจนบรรลุเป้าหมาย

3.3 ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม เป็นส่วนที่ระบุถึงขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมโดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นนำ

เป็นการนำเข้าสู่กิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่มโดยการร้องเพลง คำคล้องจอง นิทานปริศนาคำทาย คำถามหรือการใช้สื่อประกอบเพื่อกระตุ้นให้เด็กสนใจและสร้างความพร้อมก่อนเข้าสู่กิจกรรม

ขั้นดำเนินกิจกรรม

เป็นการแนะนำวัสดุอุปกรณ์และวิธีการต่างๆ พร้อมทั้งสร้างข้อตกลงเบื้องต้นในการปฏิบัติกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม เด็กนั่งตามกลุ่มของตนเอง กลุ่มละ 4-5 คน วางแผนตกลงร่วมกันในกลุ่มก่อนที่จะเริ่มทำกิจกรรมที่จัดเพื่อให้เด็กเกิดความสามัคคี และได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมอย่างสนุกสนานและมีความสุข

ขั้นสรุป

เด็กออกมานำเสนอผลงาน โดยครูกระตุ้นด้วยการใช้คำถาม เช่น ระหว่างทำผลงานเกิดปัญหาอะไรขึ้นบ้าง และช่วยกันแก้ปัญหาอย่างไร งานที่เด็ก ๆ ทำสำเร็จได้เพราะอะไรการทำงานร่วมกันมีผลดีหรือไม่ อย่างไร ให้เด็กเกิดการคิดและเชื่อมโยงสาระความรู้ในการทำกิจกรรมเกี่ยวกับความสามัคคี

4. นำแผนการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของจุดประสงค์ เนื้อหา การดำเนินกิจกรรม สื่อการสอน การประเมินผล จำนวน 3 ท่าน ดังนี้

ดร.ศศิธร รัตนบุตร

อาจารย์ประจำสาขาการศึกษาปฐมวัย

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษานอก
ที่ตั้งลำปางจังหวัดลำปาง

อาจารย์เสกสรร มาตังแสง

ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเทศบาลวัดเนิน
สุทธาวาส(สุทธิพงษ์ประชานุกุล) จังหวัด
ชลบุรี

อาจารย์นันท์พร จิระจรัสชัย

ครูชำนาญการ โรงเรียนอนุบาลตราด จังหวัด
ตราด

ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน เสนอแนะให้เพิ่มเติมหลักการและเหตุผลในคู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมและภาษาที่ใช้ให้เข้าใจง่าย ปรับปรุงเนื้อหาในขั้นดำเนินการให้สอดคล้องกับจุดประสงค์

5. ปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่มตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

6. นำแผนการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมไปทดลองใช้ (Try Out) กับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 อายุ 4-5 ปี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 31 คน เพื่อหาข้อบกพร่องของการจัดกิจกรรม แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งให้สมบูรณ์

7. นำแผนการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมฉบับสมบูรณ์นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างตามกำหนดการจัดกิจกรรมในการทดลอง

การสร้างแบบประเมินพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัย มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนในการสร้างแบบประเมินพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัย โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามัคคีและการสร้างแบบประเมินพฤติกรรมความสามัคคี

2. ศึกษาแบบสังเกตพฤติกรรมของวันเพ็ญ ปุณพัฒน์ (2539) กลิ่นแก้ว มาตา (2541)

บุศรินทร์ ปัญญาธร (2541) จตุพร แสงหาญ (2549) นำข้อมูลที่ได้มากำหนดจุดประสงค์ในการสร้างแบบประเมินพฤติกรรมความสามัคคี และสร้างกฎเกณฑ์การประเมินให้ครอบคลุมพฤติกรรมความสามัคคี ได้แก่ การช่วยเหลือ การยอมรับผู้อื่น และความรับผิดชอบ โดยใช้แบบมาตราประเมินค่ากำหนดตัวเลข (Numerical Rating Scales)

3. กำหนดกฎเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 3 ระดับ คือ ระดับคะแนน 2, 1 และ 0

ระดับคะแนน 2	บันทึกเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมความสามัคคีด้วยตนเอง
ระดับคะแนน 1	บันทึกเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมความสามัคคีโดยคนอื่น แนะนำหรือขอร้อง
ระดับคะแนน 0	บันทึกเมื่อเด็กไม่แสดงพฤติกรรมความสามัคคีหรือ ปฏิเสธที่จะทำ

4. ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบประเมิน

การตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบประเมินครั้งนี้ ดำเนินการโดยนำเอาแบบประเมินความสามัคคีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านได้แก่

ดร.ปณณวิชญ์ ไบกุหลาบ	สาขาวิชาพื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์ (ส่วนวังจันทร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก
ดร.ธิดารัตน์ จันทะหิน	อาจารย์ประจำสาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
อาจารย์จุลศักดิ์ สุขสบาย	รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนสาธิต มศว (ฝ่ายประถม) กรุงเทพมหานคร

ลงคะแนนประเมินว่าข้อความที่แสดงพฤติกรรมที่ประเมินนั้นสอดคล้องกับนิยามการประเมินหรือไม่ โดยกำหนดคะแนนเป็น +1 , 0 และ -1 (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ 2557: 90)

+ 1	หมายถึง	แน่ใจว่าข้อความวัดจุดประสงค์ข้อนั้น
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจข้อความวัดจุดประสงค์ข้อนั้นหรือไม่
- 1	หมายถึง	แน่ใจว่าข้อความไม่วัดจุดประสงค์ข้อนั้น

ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ให้ปรับปรุงแบบประเมินพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยโดยให้ใช้แบบประเมินที่สั้นกระชับและเข้าใจง่ายให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์ แล้วนำแบบประเมินพฤติกรรมความสามัคคีที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับจุดประสงค์ (IOC) ซึ่งมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.5

(บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์. 2557: 90) ซึ่งพบว่าแบบประเมินพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัย จำนวน 23 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับจุดประสงค์ (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

5. การวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product – Moment Correlation) ที่ปรับแก้ เรียกว่า สัมประสิทธิ์ CITC (Corrected item-total Correlation) (บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์ 2557: 95) ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อทุกข้อมากกว่า 0.20

6. นำแบบประเมินพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 อายุ 4-5 ปีที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 31 คน โดยใช้ผู้ประเมิน 2 คน คือผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ร่วมกันประเมินแล้วนำคะแนนมาหาความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน 2 คน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมิน RAI (บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์. 2557:103; อ้างอิงจาก Burry–Stock; other. 1996: 256) ซึ่งได้ค่า RAI =0.97 มีค่าสูงเพียงพอที่จะใช้ในการศึกษาค้นคว้าต่อไปได้และหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha) (บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์. 2557: 101) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 ซึ่งมีความเชื่อมั่นสูงเพียงพอที่จะนำมาใช้ในการวิจัยได้

7. นำแบบประเมินพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กที่มีค่าความเชื่อมั่นตามที่ต้องการมาจัดทำเป็นแบบประเมินฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงในการทดลอง

แบบแผนการทดลองและวิธีการดำเนินการทดลอง

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยในครั้งนี้เป็นวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยอาศัยการวิจัยแบบการทดลองกลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบ One-Group Pretest – Posttest Design (บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์. 2557: 17) ดังนี้

ตาราง 1 แบบแผนการทดลองแบบ One-Group Pretest – Posttest Design

กลุ่ม	ประเมินก่อน (Pretest)	ทดลอง	ประเมินหลัง (Posttest)
ทดลอง	T ₁	X	T ₂

เมื่อ

T ₁	แทน	การประเมินก่อนการทดลอง (Pretest) โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมความสามัคคี
X	แทน	การจัดกิจกรรมการเล่นสื่อบุคคลเป็นกลุ่ม
T ₂	แทน	การประเมินหลังการทดลอง (Posttest) โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมความสามัคคี

วิธีการดำเนินการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ในวันจันทร์ วันพุธ วันศุกร์ วันละ 40 นาที รวม 24 ครั้ง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินการทดลอง
2. สร้างความคุ้นเคยกับเด็กกลุ่มตัวอย่าง เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์
3. ประเมินพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กก่อนการทดลอง (Pretest) โดยการใช้แบบประเมินพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยเป็นเวลา 1 สัปดาห์ก่อนการทดลองการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อบุคคลเป็นกลุ่ม
4. จัดเตรียมสภาพแวดล้อมและสถานที่ดำเนินการทดลองการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อบุคคลเป็นกลุ่มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
5. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อบุคคลเป็นกลุ่มเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ในวันจันทร์ วันพุธ วันศุกร์ วันละ 40 นาที ในช่วงกิจกรรมเสรี เวลา 09.40 – 10.20 น.
6. ผู้วิจัยทำการประเมินพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัย (Posttest) หลังเสร็จสิ้นการทดลองการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อบุคคลเป็นกลุ่ม
7. นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ และสรุปผลการทดลอง

ตาราง 2 แสดงตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม

สัปดาห์ที่ /เวลา/ หน่วยการเรียนรู้	วันที่ทำ การ ทดลอง	ชื่อเรื่อง	กิจกรรม	สื่อที่ใช้ในการจัด กิจกรรม	พฤติกรรมความ สามัคคี
1 09.40น.-10.20น. บ้านแสนสุข	วันจันทร์	สร้างบ้าน แสนหรรษา	-เล่านิทาน เรื่อง น้อยหน่า สร้างบ้าน -แบ่งเด็กเป็น 4 กลุ่มเล่น สื่อผสม -สมาชิกในกลุ่มเก็บของ เล่น	-บล็อกไม้เรขาคณิต -บล็อกพลาสติก -เลโก้ -ตัวสัตว์พลาสติก -หนังสือนิทาน	-การช่วยเหลือ -การยอมรับผู้อื่น -ความรับผิดชอบ
	วันพุธ	ห้องแสน สนุก	-ปริศนาคำทาย -แบ่งเด็กเป็น 4 กลุ่มเล่น สื่อผสม -สมาชิกในกลุ่มเก็บของ เล่น	-บล็อกไม้เรขาคณิต -บล็อกพลาสติก -เลโก้ -ตัวสัตว์พลาสติก -ปริศนาคำทาย	-การช่วยเหลือ -การยอมรับผู้อื่น -ความรับผิดชอบ
	วันศุกร์	สถานที่ สำคัญใกล้ บ้าน	-เพลง เล่นกัน -แบ่งเด็กเป็น 4 กลุ่มเล่น สื่อผสม -สมาชิกในกลุ่มเก็บของ เล่น	-บล็อกไม้เรขาคณิต -บล็อกพลาสติก -เลโก้ -ตัวสัตว์พลาสติก -เพลง เล่นกัน	-การช่วยเหลือ -การยอมรับผู้อื่น -ความรับผิดชอบ
:					
8 09.40น.-10.20น. คณิตศาสตร์แสน สนุก	วันจันทร์	รูปร่างแสน สนุก	เล่านิทาน แอ๊บปี้กับกลีบ ดอกไม้วิเศษ -แบ่งเด็กเป็น 4 กลุ่มเล่น สื่อผสม -สมาชิกในกลุ่มเก็บของ เล่น	-บล็อกไม้เรขาคณิต -บล็อกพลาสติก -เลโก้ -ตัวสัตว์พลาสติก -หนังสือนิทาน	-การช่วยเหลือ -การยอมรับผู้อื่น -ความรับผิดชอบ
	วันพุธ	สี่เหลี่ยม เล่นกล	-ปริศนาคำทาย -แบ่งเด็กเป็น 4 กลุ่มเล่น สื่อผสม -สมาชิกในกลุ่มเก็บของ เล่น	-บล็อกไม้เรขาคณิต -บล็อกพลาสติก -เลโก้ -ตัวสัตว์พลาสติก -ปริศนาคำทาย	-การช่วยเหลือ -การยอมรับผู้อื่น -ความรับผิดชอบ
	วันศุกร์	แต่งเติม เสริมรูปทรง	-คำคล้องจอง -แบ่งเด็กเป็น 4 กลุ่มเล่น สื่อผสม -สมาชิกในกลุ่มเก็บของ เล่น	-บล็อกไม้เรขาคณิต -บล็อกพลาสติก -เลโก้ -ตัวสัตว์พลาสติก -คำคล้องจอง	-การช่วยเหลือ -การยอมรับผู้อื่น -ความรับผิดชอบ

หมายเหตุ

การจัดประสบการณ์การเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่มนี้เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้และรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มด้วยกิจกรรมที่หลากหลายกิจกรรมหมุนเวียนเปลี่ยนกันไปในแต่ละวัน เปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกคิดและรู้จักการวางแผนอันนำไปสู่เป้าหมายของกลุ่มตามที่ได้ตกลงกันไว้ ได้แก่การช่วยเหลือ การยอมรับผู้อื่น ความรับผิดชอบ ทั้งนี้ครูมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กในการสร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อมสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กเกิดพฤติกรรมความสามัคคี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบประเมินพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัย 2 ครั้ง คือ

1. ประเมินก่อนการทดลอง (Pretest) ด้วยแบบประเมินพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน
2. เมื่อเสร็จการทดลองในสัปดาห์ที่ 8 ประเมินหลังการทดลอง (Posttest) ด้วยแบบประเมินพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ชุดเดียวกับประเมินก่อนทดลอง (Pretest) เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัย

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือและข้อมูล
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือและข้อมูล

1.1 หาความเที่ยงตรงของแบบประเมินโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับจุดประสงค์ โดยคำนวณจากสูตร (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2557: 90)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับจุดประสงค์
	$\sum R$	แทน ผลรวมของคะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product – Moment Correlation) ที่ปรับแก้ เรียกว่า สัมประสิทธิ์ CITC (Corrected item-total Correlation) (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2557: 95)

$$CITC = \frac{Cov(I,T)}{S_I S_T}$$

เมื่อ CITC แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของข้อคำถามกับคะแนนรวมจากข้ออื่นๆที่เหลือ

Cov(I,T) แทน ค่าความแปรปรวนร่วมของข้อคำถามกับคะแนนรวมจากข้ออื่นๆที่เหลือ

S_I แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนข้อคำถาม

S_T แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนรวมจากข้ออื่นๆที่เหลือ

1.3 การหาค่าความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน โดยการนำแบบประเมินไปทดลองใช้ (Try Out) กับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนวัดพลับพลาชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 31 คน วิธีหาค่าความเชื่อมั่นของผู้ประเมิน 2 คน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมิน RAI (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2557:103; อ้างอิงจาก Burry–Stock; other. 1996: 256)

$$RAI = 1 - \frac{\sum_{n=1}^N \sum_{k=1}^K |R_{1kn} - R_{2kn}|}{KN(I-1)}$$

เมื่อ	RAI	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน
	R_{1kn}	แทน	ผู้ประเมินคนที่ 1
	R_{2kn}	แทน	ผู้ประเมินคนที่ 2
	N	แทน	จำนวนคนที่ถูกประเมินทั้งหมด
	K	แทน	จำนวนพฤติกรรมที่ประเมินทั้งหมด
	I	แทน	ช่วงคะแนนที่ประเมิน (0, 1, 2) I=3

1.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินพฤติกรรมความสามัคคี โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ อัลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha) (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2557: 101) ดังนี้

$$r_{tt} = \alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right]$$

เมื่อ r_{tt} แทน ค่าความเชื่อถือได้ของแบบประเมิน

K แทน จำนวนข้อของแบบประเมิน

$\sum S_i^2$ แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนรายข้อ

S_x^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนของนักเรียนและ

$$S_x^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N^2}$$

N แทน จำนวนนักเรียนที่ทำแบบประเมิน

X แทน ค่าของคะแนนของนักเรียนแต่ละคน

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 หาคะแนนเฉลี่ย (Mean) โดยคำนวณจากสูตร (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์.

2557: 75)

=

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2.2 หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2557: 134-135; อ้างอิงจากบุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2521: 55)

$$S = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
	n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองโดยใช้ค่าแจกแจง t - test แบบ Dependent Samples (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2557: 110) ดังนี้

$$t = \frac{\bar{D}}{S_{\bar{D}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ใน t - distribution
	D	แทน	ค่าความต่างของคะแนน
	N	แทน	จำนวนคู่ของคะแนน
	$\bar{D}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนความแตกต่าง
	$S_{\bar{D}}$	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของคะแนนความแตกต่าง

3.2 หาค่าขนาดส่งผล (Effect Size) สำหรับ t -test แบบ Dependent Samples โดยใช้สูตรของ Cohen's d (Cohen, 1988, pp. 19-74) ดังนี้ (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2557:138)

$$d = \frac{t}{\sqrt{n}}$$

เมื่อ	d	แทน	ค่าขนาดของการส่งผลของ Cohen's d
	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t -distribution
	n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

และใช้เกณฑ์การแปลผลค่าขนาดของการส่งผลตามตารางมาตรฐานของ Cohen's ดังนี้

เมื่อ	$d = 0.2 - 0.49$	ส่งผลน้อยมาก
	$d = 0.5 - 0.79$	ส่งผลปานกลาง
	$d = 0.8$ ขึ้นไป	ส่งผลมาก

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการทดลองและการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
K	แทน	คะแนนเต็มรายด้าน
S	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน t – distribution
$\bar{D}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนก่อนและหลัง
S_D	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของคะแนนเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลอง
P	แทน	ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ
**	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาระดับและเปรียบเทียบพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อบนคอมพิวเตอร์เป็นกลุ่ม ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ แบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาระดับพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยโดยรวม และจำแนกรายด้านก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อบนคอมพิวเตอร์เป็นกลุ่ม

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยโดยรวม และจำแนกรายด้านก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อบนคอมพิวเตอร์เป็นกลุ่ม

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาระดับพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยโดยรวม และจำแนกรายด้านก่อนและหลังการเล่นสื่อบนคอมพิวเตอร์เป็นกลุ่ม

การศึกษาในส่วนนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อบนคอมพิวเตอร์เป็นกลุ่ม ผู้วิจัยนำคะแนนพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยที่ได้จากการประเมินก่อนการจัดกิจกรรมและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อบนคอมพิวเตอร์มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือด้านการยอมรับผู้อื่น และด้านความรับผิดชอบ ค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ จะใช้เป็นค่าแบ่งระดับพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัย โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนดังตาราง 3

ตาราง 3 เกณฑ์การแปลความหมายคะแนน

ช่วงคะแนนเฉลี่ยรายด้าน (7 ข้อ)	ช่วงคะแนนเฉลี่ยรายด้าน (8 ข้อ)	ช่วงคะแนนเฉลี่ยรวมทุกด้าน (23 ข้อ)	ระดับ
9.35-14.00	10.67 -16.00	30.67- 46.00	ดี
4.68- 9.34	5.34 -10.66	15.34- 30.66	ปานกลาง
0.00- 4.67	0.00 - 5.33	0.00 - 15.33	ต่ำ

ปรากฏผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ผลการศึกษาระดับพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยโดยรวม และจำแนกรายด้านก่อนและหลังการเล่นสื่อบนคอมพิวเตอร์เป็นกลุ่ม

พฤติกรรมความสามัคคี (n = 15)	K	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง	
		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D
การช่วยเหลือ	7	9.13	3.06	11.60	2.49
การยอมรับผู้อื่น	8	8.20	2.84	11.07	1.98
ความรับผิดชอบ	8	8.07	1.47	10.40	2.18
รวม	23	25.40	7.39	33.07	6.65

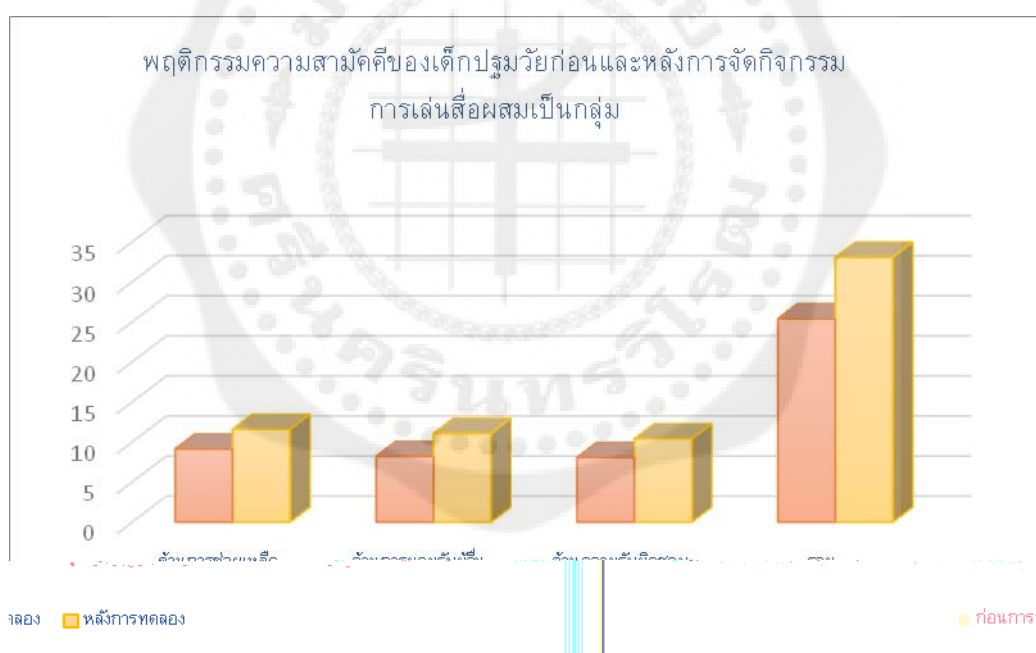
ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 พบว่า ระดับพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยเป็นดังนี้ ก่อนการเล่นสื่อบนคอมพิวเตอร์ พฤติกรรมความสามัคคีโดยรวมของเด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ย 25.40 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการช่วยเหลือ มีค่าเฉลี่ย 9.13 อยู่ในระดับ

ปานกลาง ด้านการยอมรับผู้อื่น มีค่าเฉลี่ย 8.20 อยู่ในระดับปานกลาง ด้านความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ย 8.07 อยู่ในระดับปานกลาง

แต่หลังจากการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อบุคคลเป็นกลุ่ม มีพฤติกรรมความสามัคคีโดยรวมของเด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ย 33.07 อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการช่วยเหลือ มีค่าเฉลี่ย 11.60 อยู่ในระดับสูง ด้านการยอมรับผู้อื่น มีค่าเฉลี่ย 11.07 อยู่ในระดับสูง ด้านความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ย 10.40 อยู่ในระดับปานกลาง

แสดงว่า เด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อบุคคลเป็นกลุ่ม มีพฤติกรรมความสามัคคีโดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และหลังจากการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อบุคคลเป็นกลุ่มเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมความสามัคคีโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูง

เพื่อให้เห็นผลการเปรียบเทียบเด่นชัด ผู้วิจัยได้นำค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อบุคคลเป็นกลุ่มทั้งคะแนนโดยรวมและรายด้าน มานำเสนอเป็นแผนภูมิแท่ง ดังแสดงภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยโดยรวม และรายด้าน ทั้งก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อบุคคลเป็นกลุ่ม

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยโดยรวม และจำแนกรายด้านก่อนและหลังการเล่นสื่อบนคอมพิวเตอร์เป็นกลุ่ม

การเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัย โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือ การยอมรับผู้อื่น และความรับผิดชอบ ที่ประเมินจากเด็กจำนวน 15 คน ทั้งก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อบนคอมพิวเตอร์เป็นกลุ่ม มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลต่าง และประเมินความแตกต่างเฉลี่ยทั้งโดยรวมและรายด้าน โดยใช้สถิติ t – test ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 4 และในกรณี t – test ผู้วิจัยจะทดสอบ ค่าขนาดส่งผล (Effect Size) ในตาราง 5

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัย ทั้งก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อบนคอมพิวเตอร์เป็นกลุ่ม

พฤติกรรมความสามัคคี	$\bar{D}$	S_D	df	t	Sig
การช่วยเหลือ	2.46	1.12	14	8.48	.01
การยอมรับผู้อื่น	2.86	1.18	14	9.35	.01
ความรับผิดชอบ	2.33	1.11	14	8.12	.01
รวม	2.56	1.13	14	15.04	.01

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 5 พบว่า หลังการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อบนคอมพิวเตอร์เป็นกลุ่มของเด็กปฐมวัย ในภาพรวมสูงขึ้นเฉลี่ย 2.56 ได้ค่า $t=15.04$, $p < .01$ ซึ่งสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญ .01 เมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่า เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมความสามัคคี ด้านการช่วยเหลือสูงขึ้นเฉลี่ย 2.46 ได้ค่า $t=8.48$, $p < .01$ ด้านการยอมรับผู้อื่นสูงขึ้นเฉลี่ย 2.86 ได้ค่า $t=9.35$, $p < .01$ และด้านความรับผิดชอบสูงขึ้นเฉลี่ย 2.33 ได้ค่า $t=8.12$, $p < .01$ ซึ่งทุกด้านมีพฤติกรรมความสามัคคีสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญ .01 แสดงว่า การจัดกิจกรรมการเล่นสื่อบนคอมพิวเตอร์เป็นกลุ่มสามารถพัฒนาพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยได้

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้คำนวณค่าขนาดส่งผล (Effect Size) โดยใช้สูตรของโคเฮน (Cohen's d) ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 ค่าส่งผลของพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยโดยรวมและจำแนกเป็นรายด้านของโคเฮน (Cohen's d)

พฤติกรรมความสามัคคี	t	n	(Cohen's d)	ระดับ
การช่วยเหลือ	8.48	15	2.19	มาก
การยอมรับผู้อื่น	9.35	15	2.42	มาก
ความรับผิดชอบ	8.12	15	2.09	มาก
รวมทุกด้าน	15.04	15	3.89	มาก

ผลการวิเคราะห์ตาราง 6 พบว่า การจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม มีขนาดส่งผลต่อพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยโดยรวมและรายด้านในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ คะแนนโดยรวม ($d=3.89$) ด้านการยอมรับผู้อื่น ($d=2.49$) ด้านการช่วยเหลือ ($d=2.19$) และด้านความรับผิดชอบ ($d=2.09$)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงทดลองเป็นการศึกษาพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่นสื่อบล็อกเป็นกลุ่ม เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อบล็อกเป็นกลุ่มโดยจำแนกเป็นรายด้าน คือ การช่วยเหลือ การยอมรับผู้อื่น และความรับผิดชอบ และเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยโดยรวม และจำแนกรายด้านก่อนและหลังการเล่นสื่อบล็อกเป็นกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์และ แนวทางสำหรับครู และผู้ปกครอง ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ในการพิจารณาเลือกกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัย มีลำดับขั้นตอนของการวิจัยและผลงานของการวิจัยโดยสรุปดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อบล็อกเป็นกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโดยกำหนดจุดมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อบล็อกเป็นกลุ่ม
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อบล็อกเป็นกลุ่ม

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนเด็กปฐมวัยและผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยได้มีการประยุกต์กิจกรรมการเล่นสื่อบล็อกไปใช้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยตามบริบทของตน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปีกำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 3 ห้องเรียน รวม 90 คน ของโรงเรียนวัดพลับพลาชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้เป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนวัดพลับพลาชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาโดยวิธีจับสลากจาก 3 ห้องเรียน ได้มา 1 ห้องเรียนจำนวน 31 คน นำไปทดสอบแล้วนำคะแนนที่ได้น้อยที่สุดจำนวน 15 คนมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม
2. แบบประเมินพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัย

วิธีการดำเนินการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ในวันจันทร์ วันพุธ วันศุกร์ วันละ 40 นาที รวม 24 ครั้ง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินการทดลอง
2. สร้างความคุ้นเคยกับเด็กกลุ่มตัวอย่าง เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์
3. ประเมินพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กก่อนการทดลอง (Pretest) โดยการใช้แบบประเมินพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยเป็นเวลา 1 สัปดาห์ก่อนการทดลองการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม
4. จัดเตรียมสภาพแวดล้อมและสถานที่ดำเนินการทดลองการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
5. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่มเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ในวันจันทร์ วันพุธ วันศุกร์ วันละ 40 นาที ในช่วงกิจกรรมเสรี เวลา 09.40 – 10.20 น.
6. ผู้วิจัยทำการประเมินพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัย (Posttest) หลังเสร็จสิ้นการทดลองการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม
7. นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ และสรุปผลการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติคะแนนที่ได้จากการประเมินพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง การจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่มโดยรวมและรายด้าน โดยนำข้อมูลไปหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. เปรียบเทียบคะแนนของพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยโดยรวมและรายด้านทั้งก่อนและหลังการทดลองการเล่นสื่อบนกลุ่ม โดยใช้สถิติ t-test สำหรับ Dependent Samples

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยโดยรวมก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.40 และหลังจากการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 33.07 ก่อนและหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ แสดงว่า ค่าเฉลี่ยการประเมินพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างชัดเจน

2. การเปรียบเทียบการพัฒนาพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยรายด้านก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อบนกลุ่ม พบว่า หลังจากการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อบนกลุ่มแล้วเด็กปฐมวัยมีคะแนนพฤติกรรมความสามัคคีโดยรวมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t=15.04$, $p < .01$) และมีคะแนนรายด้านทุกด้าน คือ การช่วยเหลือ การยอมรับผู้อื่น และความรับผิดชอบสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาถึงขนาดส่งผลต่อการทดลองจากค่า Cohen's d พบว่า การจัดกิจกรรมการเล่นสื่อบนกลุ่ม มีขนาดส่งผลต่อพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยโดยรวมและรายด้านในระดับมากเรียงลำดับดังนี้ คะแนนรวม ($d=3.89$) ด้านการยอมรับผู้อื่น ($d=2.49$) ด้านการช่วยเหลือ ($d=2.19$) และด้านความรับผิดชอบ ($d=2.09$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่นสื่อบนกลุ่มและเปรียบเทียบพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อบนกลุ่ม ปรากฏผลดังนี้ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อบนกลุ่มเป็นกลุ่ม มีพฤติกรรมความสามัคคีสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อบนกลุ่มสามารถส่งเสริมพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยให้สูงขึ้นได้ ทั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ว่า

1. พฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อบนกลุ่มก่อนการจัดกิจกรรมและหลังการจัดกิจกรรม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเมื่อพิจารณาระดับแสดงพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อบนกลุ่มอยู่ในระดับการแสดงพฤติกรรมได้เมื่อผู้อื่นแนะนำหรือขอร้อง เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อบนกลุ่มให้เด็กได้เล่นร่วมกับเพื่อนเป็นกลุ่ม การที่เด็กได้เล่นสื่อบนกลุ่มทำให้สมาชิกในกลุ่มมีการปฏิสัมพันธ์กันโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน วางแผน และทำตามจุดหมายที่วางไว้ในรูปแบบของการร่วมรับผิดชอบ แสดงความคิดเห็น วางแผนการทำงาน ช่วยเหลือซึ่งกัน

และกัน จนบรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ فروยด์ โดยกล่าวว่า การเล่นเกิดจากความต้องการความพึงพอใจและการที่เด็กจะบรรลุถึงความพอใจนั้นจะต้องสนองด้วยการเล่น เช่น การที่เด็กเล่นเป็นมนุษย์อวกาศนักแข่งรถพยาบาลหรือแม่ ก็เพื่อที่จะแสดงออกถึงความต้องการที่ทำให้ตนเองมีความพึงพอใจมากขึ้นนอกจากนี้ فروยด์ ยังมองเห็นว่าการเล่นมีคุณค่าอย่างมากในแง่ของการบำบัดเพราะการเล่นสามารถลดความไม่พึงพอใจอันเกิดจากประสบการณ์ได้ เด็กบางคนจะพบกับความขัดแย้งและไม่ทำกิจกรรมตามที่ได้ตกลงกันไว้แต่เมื่อเด็กคุ้นเคยและได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนบ่อยครั้ง พบว่า เด็กสนุกสนานในการเล่นร่วมกับเพื่อน มีปฏิสัมพันธ์พูดคุยกับเพื่อนมากขึ้น ทำให้ความขัดแย้งลดน้อยลง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเด็กต้องมีความรับผิดชอบ ปฏิบัติกิจกรรมตามที่วางแผนร่วมกับกลุ่ม ตั้งใจเล่นร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม และเก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย สอดคล้องกับ อัญชลี จิมพลี (2551: 69) กล่าวว่า เมื่อเด็กมีโอกาสร่วมกันเป็นกลุ่ม รู้จักการวางแผนการทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกันในขณะปฏิบัติกิจกรรม เมื่อพิจารณาด้านบุคลิกภาพของเด็กปฐมวัยพบว่า บุคลิกภาพที่เด่นคือการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเพียเจต์ (สุรางค์ โค้วตระกูล 2541: 81) ได้อธิบายว่า เด็กวัยนี้ไม่สามารถเข้าใจความคิดเห็นของผู้อื่น การส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมวัยโดยมีผู้ใหญ่ให้การช่วยเหลือ จะช่วยให้การยึดตนเองเป็นศูนย์กลางลดลง นอกจากนี้ Sirima Pinyoanyntapong. (2013: 321-327) กล่าวว่า การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมเช่นกันควรบ่มเพาะปลูกฝังตั้งแต่เด็กวัยนี้ สามารถพัฒนาระดับคุณธรรมจริยธรรม รู้คิดและเลียนแบบสิ่งที่ควรประพฤติปฏิบัติในทางที่ดี เรียนรู้ที่จะปฏิบัติตามมารยาททางสังคมในการอยู่ร่วมกันกับคนอื่นได้ ซึ่งกลุ่มบุคคลที่รับผิดชอบในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม คือ สมาชิกในครอบครัว และโรงเรียนผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่มเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่น ได้ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน วางแผนการทำงานร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เล่นและทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข ส่งผลต่อพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัย ซึ่งพบว่า เด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่มสามารถแสดงพฤติกรรมความสามัคคีได้เมื่อผู้อื่นแนะนำหรือขอร้องถึงแสดงพฤติกรรมความสามัคคีได้ด้วยตนเองซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้น

2. พฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่มและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่มแยกเป็นรายด้าน พบว่า เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมความสามัคคีก่อนการจัดกิจกรรมและหลังการจัดกิจกรรมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ซึ่งเด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความสามัคคีทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านการช่วยเหลือ พบว่า ในการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่มมีระดับพฤติกรรมความสามัคคีด้านการช่วยเหลือสูงขึ้นจากระดับการแสดงพฤติกรรมได้เมื่อผู้อื่นแนะนำหรือขอร้อง เป็นระดับการแสดงพฤติกรรมได้โดยตนเอง แสดงว่า การจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่มสามารถพัฒนาพฤติกรรมความสามัคคีด้านการช่วยเหลือของเด็กปฐมวัย อาจเนื่องมาจากเด็กปฐมวัยสามารถปรับตัวเมื่อได้เล่นหรือทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เด็กมีปฏิสัมพันธ์กัน ช่วยเหลือกัน

มากขึ้น ตอนแรกเด็กปฐมวัยยังคงยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางคิดว่างานที่ทำหรือเล่นต้องเล่นคนเดียว เป็นผลงานของตนคนเดียวโดยที่ไม่ให้เพื่อนเล่นด้วยหรือไม่ช่วยเหลือเพื่อน แต่เมื่อเด็กได้เล่น ร่วมกันบ่อยครั้งทำให้เด็กปรับตัวได้ สอดคล้องกับ โรเจอร์ (ยาวพา เดชะคุปต์ .2542: 36) กล่าวว่า การเรียนรู้ที่ดีที่สุดจะเกิดจากบุคคล 2 ขึ้นไปมารวมกลุ่ม พบปะกันอย่างตรงไปตรงมา การเปิด โอกาสให้เด็กได้ทำงานร่วมกัน ให้เสรีภาพในการตัดสินใจ มีประสบการณ์ของการวางแผนร่วมกันจะ ทำให้เด็กบรรลุตามจุดหมายในการทำงานร่วมกัน ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม สามารถส่งเสริมพฤติกรรมความสามัคคีด้านการช่วยเหลือได้

ด้านที่ 2 ด้านการยอมรับผู้อื่น พบว่า ในการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่มมีระดับ พฤติกรรมความสามัคคีด้านการยอมรับผู้อื่นสูงขึ้นจากระดับการแสดงพฤติกรรมได้เมื่อผู้อื่นแนะนำ หรือขอร้อง เป็นระดับการแสดงพฤติกรรมได้โดยตนเอง เนื่องจากเด็กได้เล่นหรือปฏิบัติกิจกรรม เป็นกลุ่มร่วมกัน ทำให้เด็กต้องได้คิด ได้วางแผนร่วมกัน การเล่นภายในกลุ่มจะเกิดการผ่อนคลาย และสนุกสนานทำให้ลดความขัดแย้งได้ภายในกลุ่มยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้เด็ก เล่นและทำงานอย่างมีความสุข สอดคล้องกับ พนม ลิ้มอารี (2522: 56-57) กล่าวว่า การที่เด็กมี ปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่มจะทำให้เด็กเรียนรู้ถึงการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น รู้จักตนเองในฐานะ สมาชิกของกลุ่ม มีการยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน รู้จักการปฏิบัติตามกติการ่วมกัน และ การมีปฏิริยาโต้ตอบกับเพื่อน ระหว่างการทำกิจกรรมกลุ่ม ทำให้เด็กปรับตัวและทำงานร่วมกับ เพื่อนได้ ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่มสามารถส่งเสริมพฤติกรรมความสามัคคีด้าน การยอมรับผู้อื่นได้

ด้านที่ 3 ด้านความรับผิดชอบ พบว่า ในการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่มมีระดับ พฤติกรรมความสามัคคีด้านความรับผิดชอบสูงขึ้นเฉลี่ย 2.33 ได้ค่า $t=8.12$, $p < .01$ ซึ่ง เปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ .01 ทั้งนี้เนื่องจาก การจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม เด็ก ปฐมวัยจะต้องเล่นร่วมกับเพื่อนตามที่ได้คิดร่วมกันและวางแผนร่วมกัน เมื่อเด็กเล่นเสร็จแล้วสมาชิก ในกลุ่มทุกคนจะต้องนำของเล่นไปเก็บในมุมประสบการณ์ให้เรียบร้อยในการทำวิจัยช่วงแรกเด็ก ปฐมวัยบางคนบางกลุ่มไม่เก็บของเล่นให้เรียบร้อย ผู้วิจัยในฐานะของครูผู้สอนจะต้องใช้คำถามและ การชมเชยในการกระตุ้นให้เด็กเก็บของเล่นให้เรียบร้อย สอดคล้องกับ สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2558: 78) กล่าวว่า ครูปฐมวัยเป็นบุคคลที่จะเป็นผู้พัฒนาเด็กให้บรรลุตามเป้าหมาย ครูปฐมวัยจึง ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ มีท่าที ความรู้สึกและรู้จักการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่อง การรู้จักการจัด สภาพแวดล้อมที่เกื้อต่อการเรียนรู้ รู้จักการใช้เทคนิคส่งเสริมทางอารมณ์ ให้เด็กแสดงออกถึงความ รับผิดชอบ เช่น การช่วยเพื่อนเก็บของเล่น ตั้งใจทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ การเข้า ร่วมกิจกรรมของกลุ่ม ทำให้ระดับพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ งานวิจัยของ กาญจนา สิงห์เรศ (2551: 69) ที่กล่าวว่า สมาชิกในกลุ่มต้องทำกิจกรรมด้วยตนเอง และต้องมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายร่วมกัน โดยการทำให้เสร็จทันเวลาที่ครูกำหนด

และเมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วต้องช่วยกันเก็บวัสดุอุปกรณ์ให้เรียบร้อย ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่มสามารถส่งเสริมพฤติกรรมความสามัคคีด้านความรับผิดชอบได้

ผลการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่มช่วยส่งเสริมพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัย ทั้งนี้ถ้าได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมและฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง ดังจะให้เห็นจากผลการวิจัยตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์ เด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่มอย่างต่อเนื่อง ทำให้เด็กเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความสามัคคีทั้งรายด้านและโดยรวมอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม พบข้อสังเกต ดังนี้

1. ในช่วงระยะเวลาแรกของการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม พบว่า เด็กยังไม่คุ้นเคยกับการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม มีการแย่งกันถือตะกร้า ส่งเสียงดัง ไม่ทำตามทีว้างแผนไว้ บางครั้งมีการทะเลาะกัน บางคนเล่นคนเดียวไม่ยอมเล่นกับเพื่อน เด็กๆ ยังไม่มีพฤติกรรมความสามัคคีเท่าที่ควร ครูพยายามกระตุ้นให้เด็กคิดวางแผนและลงมือปฏิบัติร่วมกัน แต่เมื่อการทดลองผ่านไประยะเวลาหนึ่ง เด็กเริ่มคุ้นเคยและเริ่มเรียนรู้จากกิจกรรมการเล่นสื่อผสมมากขึ้น จึงทำให้เด็กแสดงออกถึงพฤติกรรมความสามัคคีเพิ่มมากขึ้น

2. ช่วงระยะเวลาสัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 8 เด็กมีพฤติกรรมความสามัคคีเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น เนื่องจากที่เด็กได้ทำกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่มนั้นเด็กได้มีโอกาสเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน รู้จักการช่วยเหลือ การยอมรับผู้อื่น และความรับผิดชอบในการเล่น ซึ่งเป็นลักษณะที่ควรเกิดขึ้นในตัวเด็ก

3. การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมความสามัคคีของเด็ก จำแนกตามรายด้าน ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือ ด้านการยอมรับผู้อื่น และด้านความรับผิดชอบ ของเด็กแต่ละคนเกิดการเปลี่ยนแปลงช้าเร็วต่างกัน เนื่องจากความพร้อมในการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคนไม่เหมือนกัน แต่สิ่งที่เหมือนกันคือ เมื่อเด็กเกิดความพร้อมที่จะเรียนรู้แล้วพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กจะเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมอื่นๆ ที่ส่งเสริมพฤติกรรมความสามัคคี นอกเหนือจากการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสม เช่น กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมกลางแจ้ง ฯลฯ

2. ควรมีการศึกษาถึงผลการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม ที่มีผลต่อพัฒนาการด้านอื่นๆ เช่น ด้านสติปัญญา ด้านร่างกาย เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2543). การปฏิรูปการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2545). รายงานการวิจัยเรื่อง วัฒนธรรม สภาพแวดล้อมและค่านิยมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ความ
ความดีและความสุขของผู้เรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2546). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2550). 8 คุณธรรมพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรรณิกา เมืองแก้ว. (2553). คู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาคุณ 8 ประการ ของโรงเรียนนาสุเทวี. สารนิพนธ์
กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กลั่นแก้ว มาตา. (2541). การศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบ
ประกอบอาหารแบบกลุ่มกับแบบอิสระ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กองอนุศาสนาจารย์. (2545). นาวิกศาสตร์.
- กาญจนา บุญสำรวย. (2550). การคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมการเล่นร้อยลูกปัดตามบัตร
บัตรต้นแบบ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กาญจนา สิงหเทศ. (2551). ผลของการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบร่วมมือที่มีต่อพฤติกรรมทาง
สังคมของเด็กปฐมวัย. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กาญจนา ไชยพันธ์. (2549). กระบวนการกลุ่ม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2542). การเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน (3 – 5 ขวบ). กรุงเทพฯ: โชติสุขการพิมพ์.
- _____. (2546). การจัดกิจกรรมเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์.
- คณินิจ ชิงชนะ. (2547). ผลของการเล่นเกมเป็นกลุ่มที่มีผลต่อพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย.
ปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปรินูญามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- คณะกรรมการจัดทำคู่มือการปลูกฝังค่านิยม. (2536). การปลูกฝังคุณธรรมแก่เยาวชน. กรุงเทพฯ: สำนัก
สำนักการศึกษา
- คณาจารย์ชมรมเด็ก. (2545). การละเล่นของเด็กไทย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- คมเพชร นัตถสุกกุล. (2546). กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: แสงรุ่งการพิมพ์.
- จตุพร แสงหาญ. (2549). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบจิตปัญญาที่มีต่อพฤติกรรม
ชอบสังคมของเด็กปฐมวัย. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- จิรุตม์ ภูเจริญ. (2551). ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่ส่งผลต่ออัตมโนทัศน์ของนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในมหาวิทยาลัยราชภัฏ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). พิเศษ). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชไมมน ศรีสุริย์. (2540). การศึกษาความสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบวางแผน ปฏิบัติ ทบทวน และแบบปกติ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดุจเดือน พันธุมนาวิน. (2551). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- เดโช สวานานนท์. (2534). จิตวิทยาสำหรับครูและผู้ปกครอง. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ทศนา แคมมณี. (2545). กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำงานและการจัดการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: นิชินแอดเวอร์ไทซิงกรุ๊ป.
- _____. (2554). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศนา ผลวาศ. (2542). เด็กกับการเล่น. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ธวัชชัย เพ็ญสุริยะ. (2554). การสร้างแบบวัดพฤติกรรมความสามัคคี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
มัธยมศึกษาปีที่ 1. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิตยา ประพุดกิจ. (2539). การพัฒนาเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- นิขรา ชนะพาล. (2549). การรับรู้จากการเล่นที่ติดต่อเด็กปฐมวัยของผู้ค้ารายย่อยในกรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิรันดร์ จุลทรัพย์. (2542). กลุ่มสัมพันธ์กับการฝึกอบรม. สงขลา: ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิชา.
- นิตดา สุวิชาวพันธุ์. (2541). ผลการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อความสามัคคีของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดราษฎร์บำรุง กรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยา (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2557). เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการเบี่ยงวิธีวิจัยและสถิติเพื่อการ
การวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: มปป.
- บุญนีย์ สมญาประเสริฐ. (2551). ผลของการจัดกิจกรรมการเล่าทานประกอบการเล่นที่มีผลต่อการรัก
รักการอ่านของเด็กปฐมวัย. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เบญจา แสงมลิ. (2545). การพัฒนาเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: เมธีทีปส์.

- บุศรินทร์ สิริปัญญาธร. (2541). แนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่เกิดจากกิจกรรมศิลปะแบบสื่อผสมเป็นกลุ่ม. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปฐมโอวาท พระสังฆราช ทรงขอให้คนไทย “สามัคคี” มีศีล สมาธิ ปัญญา. (2560, 14 กุมภาพันธ์). ไทยรัฐ. หน้า 1.
- ปาริชาติ แสงสุรินทร์. (2549). คู่มือพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประภาณิช เพียรไพฑูร. (2553). ความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่เล่นเกมการศึกษา การศึกษาอนุกรมมิต. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประภาพรณ เอี่ยมสุภายิต. (2543). แนวคิดกับการเรียนรู้ หน่วยที่ 4. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัย สุขโขทัยธรรมรักษา.
- ประภาพรณ สุวรรณสุข. (2525). เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยเด็ก หน่วยที่ 2. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ประยุทธ์ สุวรรณโกตา. (2536). คุณธรรมจริยธรรมวัยประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ปิยะ พรทองสิงห์. (2552). ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบเดินเรื่องที่มีต่อพฤติกรรมพื้นฐานความสามัคคีในเด็กปฐมวัย. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พนม ล้อมอริ. (2522). กลุ่มสัมพันธ์. มหาสารคาม: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- พัฒนา ชัชพงศ์. (2541). ทฤษฎีและปฏิบัติการหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตร หลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พิมพ์พันธ์ เฉชะคุปต์. (2542). การเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาด้วยวิธีสตอรี่ไลน์. กรุงเทพฯ: ไม่ปรากฏโรงพิมพ์. ถ่ายเอกสาร.
- พิมพ์ประภา พันธุ์พิพัฒน์. (2546). การศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดจริยธรรมจริยธรรมความสามัคคีและความเสียสละ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พุทธทาสภิกขุ. (2535). พระพุทธศาสนากับคนรุ่นใหม่และสังคมไทยในอนาคต. กรุงเทพฯ: โครงการหนังสือพุทธศาสนาสำหรับคนหนุ่มสาว.
- พระมหากรม เกิดมี. (2546). การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้สตอรี่ไลน์และกรณีตัวอย่างที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดสุทธวราราม กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณพนธ์ กศ.ด. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- พระจิรศักดิ์ บุญฤทธิ์. (2554).ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มด้วยหลักอิทธิบาท 4 ที่มีต่อพฤติกรรมความ
รับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาแนะ
แนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภณิดา เจริญสุข. (2549).การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนามุขยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาผ่านัง.
ผ่านัง.ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว). เชียงใหม่:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.ถ่ายเอกสาร.
- ภรณ์ คุรุรัตน์. (2540). เด็กก่อนวัยเรียนเรียนรู้จะไรร้อย่างไร. ปทุมธานี: โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์-
หญิงปากเกร็ด. กรมประชาสงเคราะห์.
- มฤดี จิระสันติกุล. (2549). คู่มือพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1. สารนิพนธ์
กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มณีนุช ไวยะชาติ. (2554).ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
ประสบการณ์การเล่นของเล่นรูปทรงสัมพันธ์.ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542).การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: เอพี กราฟฟิกส์ดีไซน์ด์
_____. (2546).เกมและการเล่นสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แม็ก จำกัด
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546).พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ: ศิริวัฒนา-
อินเตอร์พริ้นท์.
- รัตนา จีวแหลม. (2550).เอกสารประกอบการสอนชุดวิชากิจกรรมพลศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ลักคณา เสนฤทธิ์. (2551).ผลการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของ
เด็กปฐมวัย. ปริญญาานิพนธ์. กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วนิดา สายสินธุ์. (2551).การพัฒนาแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กนักเรียน
นักเรียนช่วงชั้นที่ 4. ปริญญาานิพนธ์. กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วันเพ็ญ ปลัดพัฒน์. (2539). การเล่นเกมแบบกึ่งชี้แนะที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางสังคมขอ
เด็กปฐมวัย. ปริญญาานิพนธ์. กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วราภรณ์ ปานทอง. (2548). ผลการเล่านิทานคติธรรมประกอบการเล่นบทบาทสมมติที่มีต่อพฤติกรรม
พฤติกรรมด้านสังคมของเด็ก. ปริญญาานิพนธ์. กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วราภรณ์ รักกิจย์. (2541).การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย.กรุงเทพฯ: ดันออกแกรมมี.

- วราภรณ์ มะลิรัตน์. (2554). ผลของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวพื้นฐานแบบกลุ่มที่มีต่อทักษะทางสังคม
สังคมของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณพนธ์. กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:
- บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์. (2546). สร้างลูกอัจฉริยะในสหัสวรรษใหม่. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์บู๊คเซนเตอร์.
- ศุภร บุตรสุวรรณ. (2550). ผลการใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ปรินญาณพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ:
- บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริรักษ์ คงรักษ์. (2557). ผลการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อพฤติกรรมพื้นฐานความสามัคคีใน
เด็กปฐมวัย. ปรินญาณพนธ์. กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย. (2532). เอกสารชุดวิชาชุดฝึกอบรมครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรม
อบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 6-10. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- สมจินตนา คุปตสุนทร. (2548). การศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
ประสบการณ์การเล่นพื้นบ้านของไทย. ปรินญาณพนธ์. กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุมาลี บัวหลวง. (2557). ผลของการใช้เกมการเล่นกลางแจ้งที่มีต่อพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัย.
วิทยานิพนธ์. ศศ.ม. (เทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักการศึกษา กรุงเทพฯ. (2544). แผนการจัดประสบการณ์ ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 เล่ม 2 . กรุงเทพฯ:
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). คู่มือการจัดกิจกรรมเกมและการเล่น
กลางแจ้งสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2548). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546
(สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี). กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกรมสุขภาพจิต. (2549). คู่มือสร้างไอคิวและอีคิวเด็ก
เด็กวัยแรกเกิด-5 ปี สำหรับพ่อแม่/ผู้ปกครอง. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทยจำกัด.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2550). เอกสารชุดวิชา ECED 201: การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- _____. (2556). การวัดและประเมินแนวใหม่: ปฐมวัย (ปรับปรุงแก้ไข) พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ:
บารากซ์.
- _____. (2558). การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ: เอดิชั่น.

- สุรัตน์ พิมพ์. (2553). ผลการจัดประสบการณ์การเล่นสื่อวัสดุปลายเปิดที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเอง
ของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์. ศศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2541). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ด้านสุขภาพการพิมพ์.
- อรัญญา วันกิ่ง. (2546). ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ด้านการจัดการอารมณ์
อารมณ์ของตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์.
บุรีรัมย์. ปรินิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อจจิมา ศิริพิบูลย์ผล. (2546). ทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยออทิสติกที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่น
เล่นเป็นร่วมมือ. ปรินิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัญชลี ฉิมพลี. (2551). ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบ
เดินเรื่อง. ปรินิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรี
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อาภา ถนัดช่าง. (2531). การพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ทางอารมณ์. กรุงเทพฯ:
ไทยวัฒนาพานิช.
- อุบลรัตน์ เพ็งสถิตย์. (2544). จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยาคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Bruner, J.S. (1969). *The Process of Education*. New York: Harvard University Press.
- Butz, J.A. (2004). *Facilitating Special Development with Play Groups in childhood settings*.
Available from www.lib.umi.com.
- Button, Leslie. (1971). *Discovery and Experience: A New Approach to , Group Work, and Teaching*. London: Oxford University Press.
- Chiang, L. (1985). *Developmental Differences in Children's Use of Play Materials*. (Playground, Portable Materials, Age Differences) . Dissertation Abstracts. 3 (4): 181
- Compton, Shaw, M.J.; & Sherwood, J.W. (1980). *Effects of Training on the Divergent Thinking Abilities of Kindergarten Children*. Child Development. 21:1061-1064.
- Cohen, Dorothy H. (1983). *Rudolph Margueta. Kindergarten and Early Schooling*. New York: Prentice Hall.
- Erikson, E.H. (1975). *Childhood and Society*. New York: Morton
- Gryvnak, Patrique Ann. (1991). "A Study of Five Personal Characteristics as Perceived by Males and Females (Aggressive, dominance, Nurturance, autonomy, Affiliation). In *Dissertation Abstracts International*. p.2810. U.S.A: University Microfilms International.

- Hurlock,E.B. (1959). *Developmental Psychology*. New York: Harcourt, Brace and World Ind.
- Justice, Susan Brown. (1989). “*Need for Succorance and Nurturance in Pregnant Teenagers*”. In *Dissertation Abstracts International*. p. 3603. U.S.A: University Microfilms International.
- Kohlberg,L. (1976).*Moral Stage and Moralization The Cognitive Development Approach*. New York: Holt Rinehart and Winston.
- Kamp,C. (1980).*Group Games in Early Education: Implications of Piaget’s Theory*. Washington, DC: NAEYC
- Lange, Susan Brown. (1989). “*Satisfaction and Commitment in Lesbian and Heterosexual Relationship: The Roles of Power, Nurturance, and Trust*”. In *Dissertation Abstracts International*. p. 3676. U.S.A: University Microfilms International.
- Lins,L.(2003). *A Teaching Tool in Folklore-in-education classroom*. Available from www.lib.umi.com
- Mary,J.(1981). *Peer Interaction Competencies of Preschools Rates High of Low in Sociometric Status*. Dissertation Abstracts International.41:403
- Piaget,J.(1952). *The Original of intelligence in Children*. Trans, by Marget Cook. New York: International University Press.
- Rudoph,M.(1959).*Kindergarten and Early Schooling*. New York: McGraw-Hill.
- Rogers,Carl R.(1970). *Encouter Group*. New York: Harper and Row.
- Seefeldt,C.(1980).*Teaching Young Children*. New Jersey: Prentice-Hall Inc.
- Slavin,Robert E. (1990).*Cooperative Learning : Theory Research and Practice*. New Jersey: Prentice-Hall Inc.
- Sirima Pinyoanyntapong. (2013). *A Model for Promoting the Development of Basic Dharma Trait in Preschool Children*, Asia-Pacific journal of Research in Early Childhood Education. 7, 3 (September 2013): 45-67.
- _____. *The Development of Thai Early Childhood Education Curriculum to Promote Desirable Characteristics of Preschool Children*, Procedia Social and Behavioral Sciences. 88, 4 (August 2013): 321-327.
- Topping,M. (2004).*Assessing the Effectiveness of Methods Inviting Play in Early Childhood Litderacy*. . Avilable from www.lib.umi.com.
- Vaughm,J,B. (1994).*Cooperative Learning and Young Child: Emerging Cooperative Behaviors*.Dissertaiton Abstract International.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- คู่มือการใช้แผนการกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม
- รูปแบบแผนการกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม
- แผนการกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม

คู่มือการใช้แผนการกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม

หลักการและเหตุผล

การส่งเสริมพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยสามารถจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมได้หลายหลายวิธีวิธีหนึ่งที่สามารถจัดให้เด็กได้คือการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่มโดยการจัดกิจกรรมกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่มนี้เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้และรู้จักการทำงานเป็นกลุ่มด้วยกิจกรรมที่หลากหลายหมุนเวียนเปลี่ยนกันไปในแต่ละวันเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดและรู้จักการวางแผนอันนำไปสู่เป้าหมายของกลุ่มตามที่ได้ตกลงกันไว้ได้แก่การช่วยเหลือ การยอมรับผู้อื่น ความความรับผิดชอบ ทั้งนี้ครูมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กในการสร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ให้เหมาะสมเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กเกิดพฤติกรรมความสามัคคี

จุดมุ่งหมาย

เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัย ได้แก่ การช่วยเหลือ การยอมรับผู้อื่น ความรับผิดชอบ โดยผ่านกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม

เนื้อหา

กิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่มเป็นกิจกรรมที่บูรณาการผ่านกิจกรรมการเล่นเสรีเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความสามัคคีได้แก่ การช่วยเหลือ การยอมรับผู้อื่น ความรับผิดชอบ

หลักการจัดกิจกรรม

1. จัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม ได้จัดกิจกรรมให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติวันละ 1 กิจกรรมโดยแนะนำและสาธิตวิธีการปฏิบัติกิจกรรมผ่านกิจกรรมการเล่นเสรี
2. ให้เด็กมีอิสระในการปฏิบัติกิจกรรมโดยมีบรรยากาศเป็นกันเองระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม
3. กิจกรรมนี้ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน โดยจัดในวันจันทร์ วันพุธ วันศุกร์ วันละประมาณ 40 นาที ดังรายละเอียดต่อไปนี้
 - สัปดาห์ที่ 1 สร้างความคุ้นเคยกับเด็ก ๆ
 - สัปดาห์ที่ 2 ดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงกิจกรรมเล่นเสรีประเมินและบันทึกแบบประเมินพฤติกรรมความสามัคคี โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยรวม 2 คน
 - สัปดาห์ที่ 3 - 8 ดำเนินกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม ในช่วงกิจกรรมเล่นเสรีประเมินประเมินและบันทึกแบบประเมินพฤติกรรมความสามัคคี โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยรวม 2 คน

บทบาทและหน้าที่ของเด็ก

1. ช่วยกันเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ วางแผนการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม

2. ลงมือปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มตามที่ได้วางแผนไว้อย่างอิสระ โดยแสดงความคิดเห็นและยอมรับความคิดเห็นของเพื่อน แนะนำ ช่วยเพื่อนในการหยิบจับ ส่งวัสดุ อุปกรณ์เมื่อเพื่อนต้องการ ต้องการความช่วยเหลือ

3. ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ ช่วยกันเก็บวัสดุ อุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย เรียบร้อย

4. เด็กแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานหลังจากทำกิจกรรมเรียบร้อยแล้ว

บทบาทและหน้าที่ของครู

1. อธิบายข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการทำกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม

- ให้เด็กปรึกษากันได้ในชั้นการปฏิบัติงาน
- เด็กทำงานร่วมกันจนกว่าจะหมดเวลา

2. กระตุ้นให้เด็กสนใจในกิจกรรม และให้แรงเสริมทางบวกขณะที่เด็กทำงาน และใช้คำถาม คำถามหรือคำพูดเกี่ยวกับพฤติกรรมความสามัคคีในด้านการช่วยเหลือ การยอมรับผู้อื่น และความรับผิดชอบในชั้นสรุปเพื่อให้เด็กทบทวนถึงเรื่องที่ได้ปฏิบัติและผลที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่ม

รูปแบบแผนการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม

จุดมุ่งหมาย

เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมความสามัคคี ได้แก่ การช่วยเหลือ การยอมรับผู้อื่น ความรับผิดชอบ
เนื้อหา

กิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่มที่เน้นพฤติกรรมความสามัคคี ได้แก่ การช่วยเหลือ การยอมรับผู้อื่น ความรับผิดชอบ โดยให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม แต่ละกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ในการวางแผนกิจกรรม แสดงความคิดเห็นและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ช่วยเหลือเพื่อนในการปฏิบัติกิจกรรม นำเสนอผลงานโดยแสดงท่าทางพอใจผลงานของกลุ่มและของกลุ่มอื่น
ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม

ขั้นนำ (5 นาที)

1. นำเข้าสู่กิจกรรมด้วยการร้องเพลง คำคล้องจอง นิทาน ปริศนาคำทาย คำถามหรือหรือการใช้สื่อประกอบเพื่อกระตุ้นให้เด็กสนใจและสร้างความพร้อมก่อนเข้าสู่กิจกรรม
2. แนะนำวัสดุ อุปกรณ์และสาธิตการปฏิบัติกิจกรรม
3. บอกข้อตกลงเบื้องต้นในการปฏิบัติกิจกรรม ครังนั้นอาจมีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ หรือวิธีการที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็ก

ขั้นดำเนินกิจกรรม (30 นาที)

1. เด็กนั่งตามกลุ่มของตนเอง กลุ่มละ 4-5 คน
2. วางแผนตกลงร่วมกันในกลุ่ม
3. สมาชิกในกลุ่มทุกคนไปช่วยกันเลือกของเล่นใส่ในตะกร้า
4. เด็กเล่นจากสื่อผสมร่วมกันจากแผนที่วางไว้อย่างอิสระโดยมีครูดูแลอย่างใกล้ชิด
5. เมื่อเด็กเล่นเสร็จแล้วให้เด็กช่วยกันเก็บของเล่นเข้าทำให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป (5 นาที)

เด็กออกมานำเสนอผลงาน โดยครูกระตุ้นด้วยการใช้คำถาม เช่น ระหว่างทำผลงานเกิดปัญหาอะไรขึ้นบ้าง และช่วยกันแก้ปัญหาอย่างไร งานที่เด็ก ๆ ทำสำเร็จได้เพราะอะไรการทำงานร่วมกันมีผลดีหรือไม่ อย่างไร

การประเมินผล

ประเมินพฤติกรรมความสามัคคีโดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมความสามัคคี

ตัวอย่างตารางการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม

การจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่มใช้ระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน คือ วัน

จันทร์ วันพุธ วันศุกร์ ในกิจกรรมเสรี เวลา 09.40-10.20 น. ใช้เวลา ประมาณ 40 นาที

สัปดาห์ที่ /เวลา/ หน่วยการเรียนรู้	วันที่ทำ การ ทดลอง	ชื่อเรื่อง	กิจกรรม	สื่อที่ใช้ในการจัด กิจกรรม	พฤติกรรมความ สามัคคี
1 09.40น.-10.20 น. บ้านแสนสุข	วันจันทร์	สร้างบ้าน แสนหรรษา	-เล่นนิทาน เรื่อง น้อยหน่า สร้างบ้าน -แบ่งเด็กเป็น 4 กลุ่มเล่น สื่อผสม -สมาชิกในกลุ่มเก็บของ เล่น	-บล็อกไม้เรขาคณิต -บล็อกพลาสติก -เลโก้ -ตัวสัตว์พลาสติก -หนังสือนิทาน	-การช่วยเหลือ -การยอมรับผู้อื่น -ความรับผิดชอบ
	วันพุธ	...	...	...	...
	วันศุกร์	...	...	...	...
.					
8 09.40น.-10.20 น. คณิตศาสตร์แสน สนุก	วันจันทร์	รูปร่างแสน สนุก	เล่นนิทาน แอ็บบีกับกลีบ ดอกไม้วิเศษ -แบ่งเด็กเป็น 4 กลุ่มเล่น สื่อผสม -สมาชิกในกลุ่มเก็บของ เล่น	-บล็อกไม้เรขาคณิต -บล็อกพลาสติก -เลโก้ -ตัวสัตว์พลาสติก -หนังสือนิทาน	-การช่วยเหลือ -การยอมรับผู้อื่น -ความรับผิดชอบ
	วันพุธ	...	...	...	...
	วันศุกร์	...	...	...	...

หมายเหตุ

การจัดประสบการณ์การเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่มนี้เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้และรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มด้วยกิจกรรมที่หลากหลายกิจกรรมหมุนเวียนเปลี่ยนกันไปในแต่ละวันเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกคิดและรู้จักการวางแผนอันนำไปสู่เป้าหมายของกลุ่มตามที่ได้ตกลงกันไว้ได้แก่การช่วยเหลือ การยอมรับผู้อื่น ความรับผิดชอบ ทั้งนี้ครูมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กในการสร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อมสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กเกิดพฤติกรรมความสามัคคี

สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้

1. บล็อกไม้เรขาคณิต
2. บล็อกพลาสติก
3. ตัวต่อเลโก้
4. สัตว์พลาสติก
5. ของเล่นบทบาทสมมุติ
6. ตะกร้า

ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม

สัปดาห์ที่ 1 ครั้งที่ 1 ชื่อหน่วย บ้านแสนสุข

วันที่.....เดือน..... พ.ศ. เวลา

จุดมุ่งหมาย

เพื่อส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมความสามัคคี

1. การช่วยเหลือ
2. การยอมรับผู้อื่น
3. ความรับผิดชอบ

เนื้อหา

บ้านเป็นที่อยู่อาศัยที่ทำจากวัสดุได้หลายอย่าง ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างกันไป เช่น บ้านไม้ ไม้ บ้านตึก (ทำจากอิฐ, หิน, ปูน, ทราย) บ้านที่ทำด้วยใบไม้ ดินเหนียว บ้านส่วนใหญ่สร้างบนพื้นดินแต่แต่มีบ้านที่สร้างเป็นแพลอยอยู่บนน้ำเราเรียกว่า เรือนแพ นอกจากนี้ยังมีคนที่อาศัยอยู่ในเรือล่องไปตามตามแม่น้ำอีกด้วย เด็กในกลุ่มช่วยกันสร้างบ้านจากของเล่นในมุมประสบการณ์

ขั้นการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

เด็กฟังนิทานเรื่อง“น้องหมีสร้างบ้าน” สนทนาซักถามเกี่ยวกับนิทานที่สอดคล้องพฤติกรรมด้านความสามัคคี ได้แก่ การช่วยเหลือ การยอมรับผู้อื่น และความรับผิดชอบ

ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. เด็กแบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน (โดยเด็กเปลี่ยนกลุ่มไม่ซ้ำกันตามวันที่กำหนด)
2. เด็กวางแผนและตกลงร่วมกันในกลุ่มเลือกของเล่นจากมุมประสบการณ์ที่เด็กแต่ละกลุ่มสนใจ
3. สมาชิกในกลุ่มทุกคนนำตะกร้ามาช่วยกันเลือกของเล่นจากมุมประสบการณ์ไปเล่น
4. เด็กๆร่วมกันเล่นอย่างอิสระและร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นขณะเล่นและสรุปแนวคิดร่วมกัน ในขณะที่เด็กกำลังเล่นครูสังเกตพฤติกรรมความสามัคคีและครูให้กำลังใจ ชมเชยเมื่อเด็กทำได้ดี

ขั้นสรุป

1. เด็กๆเล่าประสบการณ์การเล่นภายในกลุ่มให้เพื่อนๆฟัง
2. ให้เด็กแต่ละกลุ่มเก็บของเล่นใส่ในตะกร้าและนำมาเก็บที่มุมประสบการณ์ให้

เรียบร้อย

สื่อ/อุปกรณ์

1. นิทาน “น้องหมีสร้างบ้าน”
2. ของเล่นในมุมประสบการณ์
3. ตะกร้า

การประเมินผล

1. ประเมินพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัยในด้านการช่วยเหลือ การยอมรับผู้อื่น

ความรับผิดชอบ

2. ประเมินพฤติกรรมด้านความสามัคคี จากการสนทนาและการตอบคำถาม

ภาคผนวก

นิทาน “น้องหมีสร้างบ้าน”

ชิงโอะ วาทาเบะ

น้องหมีสร้างบ้านได้นะ โอโ.....ฟังหมดเลย
 คราวนี้น้องหมีจะสร้างบ้าน หลังใหญ่กว่าเก่าอีกนะ
 เกือบจะเสร็จแล้วละ นี่ไง.....บ้านใหญ่ของน้องหมี
 โอโ.....ฟังอีกแล้ว น้องหมีรู้แล้วจะสร้างบ้านอย่างไรดี
 สร้างอย่างนี้ดีไหม หรือว่าอย่างนี้ หรือแบบนี้ดีนะ
 รู้แล้วต้องสร้างแบบนี้ บ้านสวยของน้องหมีสร้างเสร็จแล้ว

ภาคผนวก ข

- คู่มือการดำเนินการแบบประเมินพฤติกรรมความสามัคคี
- แบบประเมินพฤติกรรมความสามัคคี

คู่มือการใช้แบบประเมินพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัย

1. แบบประเมินนี้ใช้สำหรับประเมินพฤติกรรมความสามัคคีของเด็ก ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการช่วยเหลือ ด้านการยอมรับผู้อื่น และด้านความรับผิดชอบ

2. ช่วงเวลาในการประเมินจะทำการประเมินพฤติกรรมความสามัคคีในขณะที่เด็กเข้าร่วมกิจกรรมเล่นเสรี

3. การบันทึกพฤติกรรมความสามัคคีใช้การขีดรอยคะแนน ✓ ลงในแบบประเมินตามรายการรายการพฤติกรรมในแบบประเมินพฤติกรรมความสามัคคีของเด็ก ให้ตรงกับช่องระดับคะแนนพฤติกรรม 2, 1, หรือ 0 ถ้าเกิดพฤติกรรมความสามัคคีซ้ำให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องเดิมตามจำนวนครั้งที่เกิดพฤติกรรม

4. กฎเกณฑ์การให้คะแนนในการประเมินระดับของพฤติกรรม ดังนี้

- 4.1 ระดับคะแนน 2 บันทึกเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมความสามัคคีด้วยตนเอง
- 4.2 ระดับคะแนน 1 บันทึกเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมความสามัคคีโดยคนอื่นแนะนำหรือขอร้อง
- 4.3 ระดับคะแนน 0 บันทึกเมื่อเด็กไม่แสดงพฤติกรรมความสามัคคีหรือปฏิเสธที่จะทำ

5. การเตรียมการในการประเมิน

5.1 ผู้ประเมินต้องศึกษาคู่มือในการประเมินให้เข้าใจกระบวนการประเมินทั้งหมด เพื่อให้เกิดความชำนาญในการใช้แบบประเมิน

5.2 สถานที่ปฏิบัติกิจกรรม

5.2.1 มีการจัดเตรียมสภาพแวดล้อม และอุปกรณ์ในการปฏิบัติกิจกรรมไว้เรียบร้อย เรียบร้อยล่วงหน้า

5.2.2 อุปกรณ์การใช้

5.2.2.1 คู่มือการใช้แบบประเมินพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัย

5.2.2.2 นาฬิกาจับเวลา 1 เรือน

5.2.2.3 แบบประเมินพฤติกรรมความสามัคคี

5.2.3 ผู้ถูกประเมิน

5.2.3.1 ผู้ประเมินควรสร้างความคุ้นเคยกับผู้ถูกประเมินก่อนที่จะทำการประเมินและพยายามจำชื่อของผู้ถูกประเมินทุกคน

5.2.3.2 ก่อนเริ่มทำการประเมิน ควรให้ผู้ถูกประเมินได้ทำธุระส่วนตัวให้เรียบร้อยก่อน เช่น ดื่มน้ำ เข้าห้องน้ำ

ตัวอย่างรายละเอียดพฤติกรรมความสามัคคีที่ประเมิน

หัวข้อพฤติกรรมความสามัคคี	ระดับ คะแนน	รายละเอียดพฤติกรรมที่ประเมิน
1.การช่วยเหลือ		
1.1 ช่วยเตรียมวัสดุ-อุปกรณ์ ในการ การทำกิจกรรม	2	-เด็กช่วยเตรียม วัสดุ อุปกรณ์ ในการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับ ร่วมกับเพื่อนด้วยตนเอง
	1	-เด็กช่วยเตรียม วัสดุ อุปกรณ์ ในการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับ ร่วมกับเพื่อนโดยมีเพื่อนหรือครูแนะนำ
	0	-เด็กไม่ปฏิบัติหรือปฏิเสธที่จะปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับเพื่อน
.		
.		
3.ความรับผิดชอบ	2	-เด็กวางแผนร่วมกับเพื่อนด้วยตนเอง
3.1 วางแผนกิจกรรมร่วมกับกลุ่ม	1	-เด็กวางแผนร่วมกับเพื่อนโดยมีเพื่อนหรือครูแนะนำ
	0	-เด็กไม่วางแผนหรือปฏิเสธที่จะวางแผนร่วมกับเพื่อน

ตัวอย่างแบบประเมินพฤติกรรมความสามัคคีของเด็กปฐมวัย

ชื่อผู้ประเมิน... ..

ชื่อนักเรียน... ..

วัน... ..เดือน... ..พ.ศ... ..

คำชี้แจง: จงขีดเครื่องหมาย ☒ ให้ตรงกับพฤติกรรมของเด็ก

พฤติกรรมความสามัคคี	ระดับคะแนน			หมายเหตุ
	2	1	0	
1.การช่วยเหลือ				
1.1 ช่วยเตรียมวัสดุ-อุปกรณ์ ในการทำกิจกรรม				
.				
.				
3. ความรับผิดชอบ				
3.1 วางแผนกิจกรรมร่วมกับกลุ่ม				

บันทึกพฤติกรรม.....

.....

ภาคผนวก ค
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบประเมินพฤติกรรมความสามัคคี

1. ดร.ปณณวิชญ์ ใบกุหลาบ สาขาวิชาพื้นฐานการศึกษา
คณะครุศาสตร์ (ส่วนวังจันทร์)
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
จังหวัดพิษณุโลก
2. ดร.ธิดารัตน์ จันทะหิน อาจารย์ประจำสาขาการศึกษาปฐมวัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
3. อาจารย์จุลศักดิ์ สุขสบาย รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
โรงเรียนสาธิต มศว (ฝ่ายประถม)
กรุงเทพมหานคร

ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแผนการจัดกิจกรรมการเล่นสื่อผสมเป็นกลุ่ม

1. ดร.ศศิธร ธนะบุตร อาจารย์ประจำสาขาการศึกษาปฐมวัย
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษา-
นอกที่ตั้งลำปาง จังหวัดลำปาง
2. อาจารย์นันท์พัชร จิระจรชัย ครู ชำนาญการ โรงเรียนอนุบาลตราด
จังหวัดตราด
3. อาจารย์เสกสรร มาตวั่งแสง ครู ชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนเทศบาลวัดเนินสุทธาวาส
(สุทธิพงษ์ประชานุถ) จังหวัดชลบุรี

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล

นางสาวทิวพร วินทะไชย

วัน เดือน ปีเกิด

18 ตุลาคม 2529

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

1 หมู่ 3 ตำบลบ้านคู อำเภอบางบาล

จังหวัดร้อยเอ็ด 45160

สถานที่ทำงาน

โรงเรียนวัดพลับพลายชัย แขวงป้อมปราบ

เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร 10100

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2547

มัธยมศึกษาปีที่ 6

จาก โรงเรียนจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

พ.ศ. 2553

ครุศาสตรบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย)

จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2559

การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.)

สาขาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้
(การศึกษาปฐมวัย)

จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ